

**Podstrategia kształtowania
przestrzeni publicznej. Plan
operacyjny – część I.
Gminny Program
Rewitalizacji dla Gminy
Ornontowice**

Spis treści

Wykaz skrótów	4
Wstęp	5
1. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy	8
2. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych	12
2.1.1. Informacje ogólne	12
2.2. Sfera społeczna	12
2.2.1. Struktura demograficzna i społeczna	12
2.2.2. Pomoc społeczna	16
2.2.3. Edukacja	19
2.2.4. Kapitał społeczny	20
2.2.5. Bezpieczeństwo publiczne	22
2.2.6. Charakterystyka bezrobocia	23
2.2.7. Podsumowanie	26
2.3. Sfera gospodarcza	27
2.3.1. Liczba i struktura podmiotów gospodarczych	27
2.3.2. Najważniejsze zakłady działające w gminie	29
2.3.3. Podsumowanie	30
2.4. Sfera środowiskowa	30
2.4.1. Obszary chronione oraz tereny zielone	30
2.4.2. Jakość środowiska	31
2.4.3. Gospodarka odpadami	32
2.4.4. Podsumowanie	33
2.5. Sfera przestrzenno-funkcjonalna	33
2.5.1. Sfera przestrzenno-funkcjonalna	33
2.5.2. Struktura użytkowania gruntów	34
2.5.3. Charakterystyka przestrzeni publicznych	34
2.5.4. Dostępność komunikacyjna	35
2.5.5. Podsumowanie	36
2.6. Sfera techniczna	36
2.6.1. Charakterystyka zasób mieszkaniowy oraz budynki i budowle o innym przeznaczeniu	36
2.6.2. Infrastruktura techniczna	38
2.6.3. Podsumowanie	39
2.7. Wyniki badania ankietowego	39
2.8. Wnioski w zakresie diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych	42
2.8.1. Sfera społeczna	42

2.8.2.	Sfera gospodarcza	46
2.8.3.	Sfera środowiskowa	48
2.8.4.	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	50
2.8.5.	Sfera techniczna	51
3.	Zasięgi przestrzenne obszaru/obszarów rewitalizacji	54
4.	Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji	60
5.	Cele rewitalizacji oraz kierunki działań	61
6.	Planowane, podstawowe projekty i przedsięwzięć rewitalizacyjnych wraz z charakterystyką pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych	68
7.	Mechanizmy zapewnienia komplementarności w ramach programu rewitalizacji	74
8.	Indykatywne ramy finansowe.....	76
9.	Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji	79
9.1.	Podstawowe założenia partycypacji.....	79
9.2.	Techniki i narzędzia partycypacyjne oraz działania aktywizacyjne	80
10.	System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji	83
11.	System monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu	84
12.	Spis tabel	87
13.	Spis rysunków	90

Wykaz skrótów

BDL/GUS – Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

CAWI - ang. Computer-Assisted Web Interview , wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony www

CIS – Centrum Integracji Społecznej

DK – droga krajowa

EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

EFS – Europejski Fundusz Społeczny

FS – Fundusz Spójności

GOK –Gminny Ośrodek Kultury

GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

GPR – Gminny Program Rewitalizacji

KK – Kodeks Karny

MŚP – małe i średnie przedsiębiorstwa

MPZP – miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego

MZK – Miejski Zakład Komunikacji

NGO – Organizacje pozarządowe

PAPI – ang. Paper & Pen Personal Interview, bezpośredni indywidualny wywiad kwestionariuszowy

PKD – Polska Klasyfikacja Działalności

POiŚ – Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko

POWER – Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

PSZOK – Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych

RPO WSL – Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego

Wstęp

Gminny Program Rewitalizacji (GPR) dla gminy Ornontowice jest częścią dokumentu pn. „Podstrategia kształtowania przestrzeni publicznej (w tym rewitalizacji obszarów zdegradowanych i działania na rzecz rozwoju przestrzeni publicznych służących wzmocnieniu lokalnych więzi społecznych oraz opieki nad zabytkami) na lata 2016-2025 wraz z Planem Operacyjnym” jest opracowywana w ramach projektu „J-ednolita S-strategia T-erytorialna = spójny obszar funkcjonalny powiatu mikołowskiego poprzez wzmocnienie mechanizmów efektywnej współpracy JST”, realizowanego w ramach programu „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego” finansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG 2009-2014.

Celem dokumentu jest odpowiedź na pytanie jak rozwiązać kluczowy problem obszaru, jakim jest rewitalizacja obszarów zdegradowanych. Rewitalizacja zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 Ministerstwa Rozwoju i Infrastruktury z dnia 3 lipca 2015 r. to *kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji*. Bardzo ważnym aspektem prowadzenia procesu rewitalizacji jest człowiek, dlatego u podstawy podejmowanych działań rewitalizacyjnych leżą kwestie związane z rozwiązywaniem problemów społecznych.

Gminny Program Rewitalizacji został opracowany zgodnie z zasadami:

- kompleksowości, co oznacza, że Program zawiera projekty rewitalizacyjne współfinansowane zarówno ze środków publicznych, w tym EFRR, EFS, FS oraz prywatnych, które rozwiązują kwestie społeczne bez pomijania innych sfer jak sfera gospodarcza, przestrzenno-funkcjonalna, techniczna czy środowiskowa,
- koncentracji, czyli skupieniu działań na wybranym obszarze, który ma szczególne znaczenie dla rozwoju gminy i dotkniętych w największym stopniu zidentyfikowanymi problemami i negatywnymi zjawiskami,
- komplementarności, która dotyczy kilku sfer: przestrzennej, problemowej, proceduralno-instytucjonalnej, międzyokresowej oraz źródeł finansowania. Komplementarność przestrzenna projektów oznacza, że realizowane przedsięwzięcia powinny być spójne między sobą i oddziaływać na cały obszar dotknięty stanem kryzysowym, a jednocześnie nie mogą powodować wykluczenia społecznego na innych obszarach. Komplementarność problemowa oznacza, że realizowane projekty/przedsięwzięcia powinny się wzajemnie dopełniać tematycznie, co ma przeciwdziałać na fragmentację działań np. wyłącznie w sferze technicznej bądź społecznej. Komplementarność oznacza także powiązanie działań rewitalizacyjnych z celami strategicznymi gminy. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna dotyczy zachowania spójności w działaniach prowadzonych przez różne instytucje i stosując zróżnicowane procedury. Kompleksowość międzyokresowa dotyczy możliwości realizacji przedsięwzięć uzupełniających w stosunku do tych realizowanych w perspektywie finansowej na lata 2007-2013, natomiast komplementarność źródeł finansowania oznacza umiejętne łączenie finansowania projektów ze środków EFRR, EFS i FS bez ryzyka podwójnego finansowania oraz np. łączenia środków ze źródeł prywatnych i publicznych.

- partnerstwa i partycypacji, co oznacza, że Program został opracowany przy udziale samorządu gminnego i partnerów społecznych. Zakłada on również udział społeczności lokalnej na etapie realizacji i wdrażania działań zaproponowanych w Programie Rewitalizacji.

Gminny Program Rewitalizacji jest dokumentem operacyjnym, którego celem jest zaprogramowanie takich działań, które pozwolą w perspektywie czasu na wyprowadzenie obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego, jednocześnie przyczyniając się do rozwoju społeczno-gospodarczego całej gminy.

Istotne w procesie rewitalizacji jest to, że w jego centrum stoi człowiek – jego problemy, potrzeby i oczekiwania. Dlatego też jednym z najważniejszych elementów GPR jest diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych, która pozwoliła na zidentyfikowanie obszarów problemowych zlokalizowanych na terenie gminy, na których następuje koncentracja negatywnych zjawisk przede wszystkim w sferze społecznej i dodatkowo minimum w jednej z sfer: gospodarczej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej. Diagnoza była podstawą do wyznaczenia obszarów zdegradowanych i do rewitalizacji. Została ona opracowana na podstawie danych ilościowych, ale także przy czynnym udziale społeczności lokalnej. W ramach diagnozy zostało przeprowadzone badanie społeczne oraz spotkania konsultacyjne. Diagnoza składa się z części ogólnej obrazującej sytuację gminy na tle powiatu, województwa i kraju, a ponadto w celu określenia, które obszary gminy znajdują się w stanie kryzysowym wskaźniki dla poszczególnych sfer problemowych zostały przedstawione w podziale na okręgi wyborcze. Ze względu na dostępność danych, w poszczególnych sferach zostały uwzględnione następujące wskaźniki:

Sfera społeczna:

- liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców danej jednostki,
- liczba wydanych "Niebieskich Kart" w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców danej jednostki,
- liczba bezrobotnych w podziale na 1 000 mieszkańców danej jednostki,
- frekwencja w wyborach samorządowych w 2014 r.

Sfera gospodarcza:

- liczba przedsiębiorców w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców.
- Sfera środowiskowa:
- powierzchnia terenów zielonych w danej jednostce,
- powierzchnia obszarów prawnie chronionych w (ha),
- miejsca występowania substancje stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (eternit, azbest, PCB itp.).

Sfera przestrzenno-funkcjonalna:

- odsetek dróg we własności gminnej wymagających remontów w podziale na jednostki.

Sfera techniczna:

- odsetek budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 rokiem.

Po przeanalizowaniu powyższych wskaźników możliwe było wyznaczenie obszarów, które w pierwszej kolejności powinny być poddane rewitalizacji.

W procesie prac nad dokumentem interesariusze Programu mieli także możliwość zgłaszania swoich pomysłów na projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Projekty te zostały zebrane i poddane ocenie zgodnie z przyjętymi kryteriami.

Projekt dokumentu został także poddany procesowi konsultacji społecznych. Uwagi z konsultacji zostały uwzględnione w Programie.

Gminny Program Rewitalizacji zawiera szereg działań niezbędnych do podjęcia w celu zapewnienia spójnego i zrównoważonego rozwoju całej gminy, przy szczególnych uwzględnieniu obszarów zdegradowanych i do rewitalizacji. Bardzo ważnym aspektem przy wdrażaniu Gminnego Programu Rewitalizacji będzie współpraca wszystkich interesariuszy działających na terenie gminy.

1. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy

Gminny Program Rewitalizacji jest jednym z programów operacyjnych gminy, dlatego też działania w nim zaproponowane powinny wpisywać się w prowadzoną politykę rozwojową gminy i być spójne z wizją, do której dąży wspólnota samorządowa. Jednocześnie nie może on funkcjonować w oderwaniu od innych dokumentów planistycznych i strategicznych obowiązujących w gminie. Poniższa tabela przedstawia powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z innymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy.

Strategia Rozwoju Gminy Ornontowice na lata 2007-2015

Strategia zawiera pięć celów strategicznych, których realizacji służy szereg celów operacyjnych, działań i zadań. Cele strategiczne zostały wyznaczone w sferach rozwoju gospodarczego, społecznego, środowiskowego, rozwoju oferty rekreacyjnej i kulturalnej oraz rozwoju bezpieczeństwa w gminie. Wszystkie cele strategiczne i operacyjne ww. sferach zostały zaprojektowane i będą realizowane w celu wykonania długofalowej nadrzędnej misji, która stanowi, że „Ornontowice to wspólnota ludzi, w której żyje się zdrowo, bezpiecznie, i do której zawsze warto wracać”.

Poniższe tabele pokazują powiązania między Programem Rewitalizacji a poszczególnymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi.

Tabela 1. Powiązanie Gminnego Programu Rewitalizacji ze Strategią Rozwoju Gminy Ornontowice na lata 2007-2015

Cele strategiczne i operacyjne Strategii Rozwoju Gminy Ornontowice na lata 2007-2015	Cele strategiczne i operacyjne Gminnego Programu Rewitalizacji
<p>Cel strategiczny 1. Tworzenie jak najlepszych warunków dla rozwoju gospodarczego w gminie</p> <p>Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> Rozbudowa i usprawnienie funkcjonowania infrastruktury technicznej Zapewnienie ładu funkcjonalno-przestrzennego Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości oraz postaw przedsiębiorczych ludzi młodych 	<p>Cel strategiczny 2. 2. Wzrost poziomu rozwoju gospodarczego</p> <p>Cel operacyjny 2.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości mieszkańców gminy</p> <p>Cel operacyjny 2.2. Wzrost poziomu atrakcyjności gospodarczej gminy</p>
<p>Cel strategiczny 2. Aktywne, zadowolone, otwarte na wzajemne potrzeby społeczeństwo Ornontowic</p> <p>Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> Wspieranie liderów lokalnych oraz zwiększenie efektywności przepływu informacji Wspieranie rodzin w rozwiązywaniu ich problemów oraz zapewnienie osobom potrzebującym mieszkań socjalnych Stworzenie miejsc zabaw dla dzieci i spotkań dla młodzieży Poprawa dostępności komunikacji publicznej Zahamowanie odpływu młodego pokolenia 	<p>Cel strategiczny 1. Wysoki poziom aktywności i integracji społeczności lokalnej</p> <p>Cel operacyjny 1.1. Dogodne warunki do wszechstronnego rozwoju mieszkańców gminy</p> <p>Cel operacyjny 1.2. Wysoki poziom integracji społecznej mieszkańców</p>
<p>Cel strategiczny 3. Atrakcyjna oferta kulturalno-rekreacyjna w gminie dla wszystkich grup wiekowych</p> <p>Cele operacyjne:</p>	<p>Cel strategiczny 1. Wysoki poziom aktywności i integracji społeczności lokalnej</p> <p>Cel operacyjny 1.2: Wysoki poziom integracji społecznej mieszkańców</p>

Cele strategiczne i operacyjne Strategii Rozwoju Gminy Ornontowice na lata 2007-2015	Cele strategiczne i operacyjne Gminnego Programu Rewitalizacji
<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców • Zaangażowanie oraz współpraca ośrodków kulturalnych, rekreacyjnych i oświatowych • Poprawa atrakcyjności bazy • Pielęgnowanie tradycji kulinarnych tkwiących w społeczności lokalnej 	<p>Cel strategiczny 3. Wzrost poziomu potencjałów rozwojowych gminy</p> <p>Cel operacyjny 3.1. Rozwinięta infrastruktura techniczna dla potrzeb mieszkańców i osób odwiedzających gminę</p>
<p>Cel strategiczny 4. Czyste i przyjazne środowisko gminy Ornontowice</p> <p>Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie świadomości i aktywności społecznej • Utrzymanie i poprawa stanu środowiska naturalnego • Kontynuacja działań proekologicznych prowadzonych przez Urząd Gminy 	<p>Cel strategiczny 3. Wzrost poziomu potencjałów rozwojowych gminy</p> <p>Cel operacyjny 3.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania walorów przyrodniczych gminy</p>
<p>Cel strategiczny 5. Bezpieczny mieszkaniec Ornontowic</p> <p>Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie bezpieczeństwa drogowego • Zwiększenie bezpieczeństwa obywateli, wrażliwości społecznej na negatywne zachowanie • Zwiększenie efektywności służb porządkowych 	<p>Cel strategiczny 4. Dogodne warunki funkcjonowania mieszkańców</p> <p>Cel operacyjny 4.2. Dostosowanie warunków komunikacyjnych do potrzeb mieszkańców</p>

Źródło: opracowanie własne

Dokument określa problemy społeczne w gminie Ornontowice oraz cele i kierunki działań służące ich rozwiązaniu. Zasadniczym celem - ideą przyświecającą realizacji Strategii jest „zapewnienie mieszkańcom gminy Ornontowice warunków sprzyjających osobistemu rozwojowi oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez stworzenie sprawnego systemu umożliwiającego osobom i rodzinom przewyższanie trudnych sytuacji życiowych.”

Tabela 2. Powiązanie Gminnego Programu Rewitalizacji ze Strategią Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy na lata 2006 - 2015

Cele strategiczne i operacyjne Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Ornontowice na lata 2006 - 2015	Cele strategiczne i operacyjne Gminnego Programu Rewitalizacji
<p>Cel strategiczny 1. Zwiększenie szans na podjęcie pracy zawodowej i przeciwdziałanie negatywnym skutkom społecznym wynikającym z bezrobocia</p> <p>Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Przygotowanie i wspieranie bezrobotnego w trakcie poszukiwania pracy • Niwelowanie psychospołecznych skutków bezrobocia osób pozostających bez pracy i ich rodzin • Zwiększanie aktywności i zaangażowania osób bezrobotnych w działaniach służących usamodzielnieniu • Uzyskanie kwalifikacji dostosowanych do sytuacji rynku pracy 	<p>Cel strategiczny 1. Wysoki poziom aktywności i integracji społeczności lokalnej</p> <p>Cel operacyjny 1.1. Dogodne warunki do wszechstronnego rozwoju mieszkańców gminy</p> <p>Cel operacyjny 1.2. Wysoki poziom integracji społecznej mieszkańców</p>

Cele strategiczne i operacyjne Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Ornontowice na lata 2006 - 2015	Cele strategiczne i operacyjne Gminnego Programu Rewitalizacji
<ul style="list-style-type: none">Odbudowa i podtrzymanie umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnieniu ról społecznych	
Cel strategiczny 2. Pomoc na rzecz rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi. Cele operacyjne: <ul style="list-style-type: none">Pomoc osobom i rodzinom, u których stwierdzono ubóstwoPomoc niepełnosprawnym i długotrwale chorym dzieciom i ich rodzinomPomoc rodzinom w kształceniu i wszechstronnym rozwoju dzieci i młodzieżyPomoc dzieciom z rodzin patologicznych oraz całym rodzinom	Cel strategiczny 1. Wysoki poziom aktywności i integracji społeczności lokalnej Cel operacyjny 1.1. Dogodne warunki do wszechstronnego rozwoju mieszkańców gminy
Cel strategiczny 3. Rozwijanie zintegrowanego systemu wsparcia na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych. Cele operacyjne: <ul style="list-style-type: none">Usprawnianie osób starszych i niepełnosprawnych.Podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności.Aktywizacja osób upośledzonych i chorych psychicznie	Cel strategiczny 1. Wysoki poziom aktywności i integracji społeczności lokalnej Cel operacyjny 1.1. Dogodne warunki do wszechstronnego rozwoju mieszkańców gminy
Cel strategiczny 4. Wzmacnianie zdolności grup i społeczności lokalnych do samodzielnego rozwiązania własnych problemów w tym kwestii uzależnień. Cele operacyjne: <ul style="list-style-type: none">Budowa zintegrowanego systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na terenie gminyInicjowanie integracji społeczności lokalnej.Diagnozowanie potrzeb i problemów społeczności lokalnych	Cel strategiczny 1. Wysoki poziom aktywności i integracji społeczności lokalnej Cel operacyjny 1.1. Dogodne warunki do wszechstronnego rozwoju mieszkańców gminy

Źródło: opracowanie własne

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ornontowice

Podstawą kształtowania kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ornontowice jest cel główny, który stanowi, że „Ornontowice są gminą o charakterze rolniczo – przemysłowym, realizującą zasadę zrównoważonego rozwoju, sprawnie funkcjonującą, z nowoczesną gospodarką oraz dogodnymi warunkami życia mieszkańców, stanowiącą ośrodek mieszkaniowo – usługowy w sąsiedztwie aglomeracji górnośląskiej. Ornontowice są także miejscem o znaczeniu historycznym i kulturowym dla Śląska, będącym dumą mieszkańców, z bardzo dogodnymi warunkami zamieszkiwania stanowiąc alternatywę mieszkaniową dla sąsiadującej aglomeracji”. W celu realizacji ww. celu głównego stworzono trzy cele strategiczne w sferze rozwoju gospodarczego, społecznego i zrównoważonego.

Tabela 3. Powiązanie Gminnego Programu Rewitalizacji ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ornontowice

Cele strategiczne i operacyjne Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ornontowice	Cele strategiczne i operacyjne Gminnego Programu Rewitalizacji
<p>Cel strategiczny 1. Rozwój gospodarczy</p> <p>Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none">• rozwijanie działalności gospodarczej, produkcyjnej i usługowej, promocja przedsiębiorczości lokalnej• rozwijanie działalności usługowej oraz turystycznej (turystyka rowerowa) i doskonalenie obsługi administracyjnej	<p>Cel strategiczny 2. 2. Wzrost poziomu rozwoju gospodarczego</p> <p>Cel operacyjny 2.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości mieszkańców gminy</p> <p>Cel operacyjny 2.2. Wzrost poziomu atrakcyjności gospodarczej gminy</p>
<p>Cel strategiczny 2. Rozwój społeczny korzystnych warunków zamieszkania właściwej obsługi ludności w zakresie infrastruktury społecznej zgodnej z warunkami technicznymi obsługi komunikacyjnej prawidłowego poziomu wyposażenia w urządzenia infrastruktury technicznej</p>	<p>Cel strategiczny 1. Wysoki poziom aktywności i integracji społeczności lokalnej</p> <p>Cel operacyjny 1.1. Dogodne warunki do wszechstronnego rozwoju mieszkańców gminy</p> <p>Cel operacyjny 1.2. Wysoki poziom integracji społecznej mieszkańców</p>
<p>Cel strategiczny 3. Rozwój zrównoważony stanowiący podstawę prawidłowego i efektywnego rozwoju wszystkich zakresów działalności społeczno-gospodarczej</p> <p>Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none">• ochrona istniejących wartości środowiska przyrodniczego i krajobrazu• ochrona istniejącego dziedzictwa kulturowego oraz efektywne jego wykorzystanie• racjonalne i efektywne wykorzystanie wartości użytkowych i technicznych istniejącego zagospodarowania	<p>Cel strategiczny 3. Wzrost poziomu potencjałów rozwojowych gminy</p> <p>Cel operacyjny 3.1. Rozwinięta infrastruktura techniczna dla potrzeb mieszkańców i osób odwiedzających gminę</p> <p>Cel operacyjny 3.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania walorów przyrodniczych gminy</p>

Źródło: opracowanie własne

2. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych

2.1.1. Informacje ogólne

Gmina Ornontowice to gmina wiejska położona w środkowej części województwa śląskiego, w powiecie mikołowskim. Zajmuje północno-zachodnią część powiatu. Leży 15 km od Gliwic w granicach dawnego Rybnickiego Okręgu Przemysłowego. Ornontowice sąsiadują z gminą Gierałtowiec, miastem Knurów, Orzesze, Mikołowem oraz z gminą Czerwionka – Leszczyny. Gmina położona jest na szlaku drogowym Orzesze – Gliwice i Zabrze – Rybnik. Teren gminy pod względem ukształtowania jest mało urozmaicony, z przewagą powierzchni lekko falistej. Wzgórze Kamionka osiągające 320 m n.p.m jest najwyższym wzniesieniem, natomiast najniższy położony obszar (245 m n.p.m.) znajduje się na północy gminy. Ze względu na swoją przeszłość, nazywana jest gminą rolniczo – przemysłową. Działania władz gminy zmierzają do zachowania wizerunku tradycyjnej i jednocześnie nowoczesnej miejscowości.

Pierwsze wzmianki o Ornontowicach pochodzą z początku XIV wieku. W tym okresie Ornontowice były wsią, w której istniała parafia należąca do dekanatu gliwickiego. Pierwszym znanym właścicielem Ornontowic był Maciej Rencz z Rynoltlicz. W 1634 roku powstała Solarnia, w której warzono sól wielicką. Na przełomie XVIII i XIX wieku powstała pierwsza kopalnia węgla kamiennego „Leopold”. Pod koniec XIX wieku majątek ornontowicki przeszedł w posiadanie rodziny Hegenscheidtów, która założyła filię gliwickiej Fabryki Drutów, Łańcuchów i Gwoździ. Współcześnie na terenie gminy znajduje się zabytkowy pałac dawniej należący do Hegenscheidtów. W 1917 roku do Ornontowic przybył zakon Sióstr Służebniczek NMP, które kilka lat później zakładają pierwsze przedszkole w Ornontowicach. Na początku XX wieku zawiązało się na terenie gminy Towarzystwo Ogrodniczo – Pszczelarskie, w późniejszym okresie znane jako Rejonowe Stowarzyszenie Pszczelarzy. Na początku II dekady XX wieku powstało Towarzystwo Polek. W tym samym okresie powołano do życia Związek Powstańców Śląskich. W latach 60. powstało w gminie, jako jedno z pierwszych w Polsce, Towarzystwo Miłośników Róż. Ważnym elementem dla rozwoju lokalnej kultury było powstanie w 1975 roku zespołu folklorystycznego „Marzanki”. Od początku lat 90. Ornontowice zaczęły działać jako samodzielna gmina, zapoczątkowało to dynamiczny rozwój gminy. Powstało wiele organizacji między innymi Gminnego Domu Kultury i Biblioteki, zaczęło ukazywać się pismo lokalne „Głos Ornontowic”, utworzono Świetlicę Profilaktyczno-Wychowawczą i Terapeutyczną w Ornontowicach. Gmina zdobywa liczne nagrody i wyróżnienia między innymi wyróżnienia Marszałka Województwa Śląskiego w konkursie „Piękna Wieś Województwa Śląskiego” w kategorii „Najlepsze przedsięwzięcie odnowy wsi” za budowę placów zabaw w gminie oraz za Rewitalizację Parku Gminnego, certyfikat Zrównoważonego Rozwoju - 6 miejsce w kraju, 1 w województwie w kategorii gmin wiejskich, wyróżnienie „Laur Gospodarności” między innymi w dwóch kategoriach: Rozwój Przedsiębiorczości Wiejskiej oraz Harmonijny Rozwój dla Gminy Ornontowice.

2.2. Sfera społeczna

2.2.1. Struktura demograficzna i społeczna

Ornontowice mają najmniejszą liczbę ludności wśród gmin powiatu mikołowskiego. W latach 2010-2014 ich liczba systematycznie się zwiększała, dynamika przyrostu była nieco wyższa od średniej dla powiatu.

Tabela 4. Liczba ludności w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	dynamika zmian
Polska	38 529 866	38 538 447	38 533 299	38 495 659	38 478 602	99,84%
woj. śląskie	4 634 935	4 626 357	4 615 870	4 599 447	4 585 924	99,13%
powiat mikołowski	94 096	94 661	95 217	95 769	96 107	101,53%
Łaziska Górne	22 252	22 322	22 467	22 460	22 419	100,43%
Mikołów	39 513	39 629	39 597	39 776	39 795	100,42%
Orzesze	19 514	19 654	19 823	20 000	20 194	102,75%
Ornontowice	5721	5822	5912	5941	5963	102,42%
Wiry	7096	7234	7418	7592	7736	106,94%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Współczynnik feminizacji ludności Ornontowic zwiększył się pomiędzy rokiem 2013 a 2014, nadal jednak pozostaje niższy od średnich: powiatowej, wojewódzkiej i krajowej.

Tabela 5. Współczynnik feminizacji w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	107	107	107	107	107
woj. śląskie	107	107	107	107	107
powiat mikołowski	105	105	105	105	105
Łaziska Górne	106	106	106	106	106
Mikołów	107	107	107	108	108
Orzesze	102	102	102	101	101
Ornontowice	102	102	102	102	103
Wiry	103	103	104	105	104

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Odsetek ludności w wieku produkcyjnym wśród mieszkańców gminy jest drugim najwyższym w powiecie. Co więcej, charakteryzuje się ona najniższym procentem osób w wieku poprodukcyjnym. Oznacza to, że problem starzenia się ludności oraz jego konsekwencje z punktu widzenia rynku pracy dotyczą Ornontowic w stopniu niższym niż inne gminy powiatu.

Tabela 6. Ludność w podziale na grupy wieku (%) w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w roku 2014

jednostka terytorialna	wiek przedprodukcyjny	wiek produkcyjny	wiek poprodukcyjny
Polska	18,54%	64,19%	17,26%
woj. śląskie	17,09%	64,81%	18,10%
powiat mikołowski	18,71%	64,93%	16,36%
Łaziska Górne	17,99%	66,16%	15,85%
Mikołów	18,17%	64,59%	17,24%
Orzesze	19,38%	64,33%	16,30%
Ornontowice	19,89%	66,04%	14,07%
Wiry	21,15%	63,80%	15,05%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Również porównanie współczynników obciążenia demograficznego potwierdza tezę o stosunkowo korzystnej sytuacji demograficznej gminy. Wartość tego współczynnika jest drugą najniższą w powiecie i przez cały analizowany okres pozostawała poniżej średnich powiatowej, wojewódzkiej i krajowej.

Tabela 7. Współczynnik obciążenia demograficznego w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	55,2	55,8	56,6	57,6	58,8
woj. śląskie	53,4	54,3	55,4	56,7	58,2

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
powiat mikołowski	53,5	54,0	54,6	55,7	57,0
Łaziska Górne	50,3	51,1	51,7	52,3	53,4
Mikołów	53,8	54,8	55,9	57,7	59,3
Orzesze	55,7	55,5	55,6	56,0	56,8
Ornontowice	51,9	51,4	52,2	53,4	54,8
Wiry	57,2	56,7	55,8	57,0	57,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Liczba urodzeń na 1000 mieszkańców podlegała wahaniom bez stałego trendu. Od roku 2010 była jednak wyższa od średnich powiatowej, wojewódzkiej i krajowej.

Tabela 8. Urodzenia żywe na 1000 ludności w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	10,73	10,08	10,02	9,60	9,75
woj. śląskie	10,31	9,68	9,64	9,30	9,30
powiat mikołowski	11,62	11,05	10,36	10,21	10,82
Łaziska Górne	10,93	11,92	11,13	10,47	9,69
Mikołów	11,76	10,27	9,20	9,06	10,51
Orzesze	12,31	10,83	11,21	11,20	12,28
Ornontowice	9,85	12,87	12,12	10,91	11,27
Wiry	12,54	11,83	10,52	12,36	11,52

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Również w przypadku liczby zgonów na 1000 mieszkańców nie jest możliwe określenie jednoznacznego kierunku zmian. We wszystkich latach była ona jednak najniższa spośród gmin powiatu mikołowskiego.

Tabela 9. Zgony na 1000 ludności w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	9,83	9,75	9,99	10,06	9,78
Śląskie	10,29	10,30	10,61	10,67	10,41
Powiat mikołowski	9,04	9,25	9,11	8,76	9,79
Łaziska Górne	8,41	9,37	9,70	8,69	9,92
Mikołów	9,86	9,89	8,93	8,86	9,73
Orzesze	8,29	8,22	9,69	9,69	10,29
Ornontowice	6,69	7,31	7,51	5,20	7,90
Wiry	10,40	9,74	8,06	8,77	9,82

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W latach 2010-2014 Ornontowice charakteryzowały się dodatnim przyrostem naturalnym. Należy zwrócić uwagę, iż począwszy od roku 2011, był on najwyższy w powiecie.

Tabela 10. Przyrost naturalny na 1000 ludności w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	0,90	0,34	0,00	-0,46	0,00
woj. śląskie	0,00	-0,63	-0,97	-1,37	-1,11
powiat mikołowski	2,58	1,80	1,24	1,46	1,03
Łaziska Górne	2,52	2,56	1,43	1,78	-0,22
Mikołów	1,91	0,38	0,28	0,20	0,78
Orzesze	4,02	2,60	1,52	1,51	1,99
Ornontowice	3,17	5,57	4,61	5,71	3,36
Wiry	2,14	2,09	2,46	3,59	1,70

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W latach 2010-2014 liczba zameldowań w ruchu wewnętrznym pozostawała wyższa od liczby wymeldowań. W rezultacie saldo migracji pozostawało dodatnie, aczkolwiek w roku 2014 jego wartość była najniższa spośród gmin powiat mikołowskiego.

Tabela 11. Migracje krajowe w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014

jednostka terytariałna	zameldowania w ruchu wewnętrznym					wymeldowania w ruchu wewnętrznym				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	422 621	419 946	395 278	427 279	407 604	422 621	419 946	395 278	427 279	407 604
woj. śląskie	44 185	43 733	42 049	45 094	41 781	47 379	47 385	45 347	48 974	45 414
powiat mikołowski	1549	1444	1522	1735	1454	1033	1004	1042	1151	983
Łaziska Górne	262	310	338	311	259	292	293	266	320	287
Mikołów	671	560	535	678	579	489	425	469	491	412
Orzesze	286	268	305	390	345	129	173	158	192	143
Ornontowice	129	129	124	140	94	71	57	82	79	76
Wiry	201	177	220	216	177	52	56	67	69	65

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Tabela 12. Saldo migracji krajowych w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014

jednostka terytariałna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	0	0	0	0	0
woj. śląskie	-3194	-3652	-3298	-3880	-3633
powiat mikołowski	516	440	480	584	471
Łaziska Górne	-30	17	72	-9	-28
Mikołów	182	135	66	187	167
Orzesze	157	95	147	198	202
Ornontowice	58	72	42	61	18
Wiry	149	121	153	147	112

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Nasilenie migracji zagranicznych w poszczególnych latach było bardzo niewielkie, a ich saldo (poza rokiem 2012) ujemne.

Tabela 13. Migracje zagraniczne w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014

jednostka terytariałna	zameldowania w ruchu zewnętrznym					wymeldowania w ruchu zewnętrznym				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	15 246	15 524	14 583	12 199	12 330	17 360	19 858	21 200	32 103	28 080
woj. śląskie	2214	2165	2068	1704	1616	3958	4185	4672	7142	5147
powiat mikołowski	31	37	33	28	29	91	82	83	182	165
Łaziska Górne	5	10	7	8	1	6	14	25	26	28
Mikołów	15	15	18	13	21	50	49	33	70	85
Orzesze	7	8	2	4	4	28	14	23	53	28
Ornontowice	0	1	2	2	1	2	4	0	11	16
Wiry	4	3	4	1	2	5	1	2	22	8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Tabela 14. Saldo migracji zagranicznych w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014

jednostka terytariałna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	-2114	-4334	-6617	-19 904	-15 750
Śląskie	-1744	-2020	-2604	-5438	-3531
Powiat mikołowski	-60	-45	-50	-154	-136
Łaziska Górne	-1	-4	-18	-18	-27
Mikołów	-35	-34	-15	-57	-64

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Orzesze	-21	-6	-21	-49	-24
Ornontowice	-2	-3	2	-9	-15
Wyry	-1	2	2	-21	-6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

2.2.2. Pomoc społeczna

Realizatorem zadań z zakresu pomocy społecznej w gminie Ornontowice jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Ośrodek, poza świadczeniem szeroko rozumianej pomocy społecznej, zajmuje się także zadaniami związanymi ze świadczeniami rodzinnymi, funduszem alimentacyjnym, dodatkami mieszkaniowymi, dodatkami energetycznymi, przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, wspieraniem rodziny, pomocą materialną dla uczniów, przeciwdziałaniem alkoholizmowi i narkomanii oraz wdrażaniem programu Rodzina 500+. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

W Ornontowicach w latach 2010–2014 następowało stopniowe zmniejszanie się liczby osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej. Spadek ten jest zauważalny zarówno w Polsce, województwie śląskim, jak i w powiecie mikołowskim. W powiecie spadek był relatywnie niewielki. W latach 2010–2014 liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej zmniejszyła się o 1,4%.

W Ornontowicach, podobnie jak w większej części powiatu mikołowskiego, następuje spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej. W 2010 roku z pomocy społecznej korzystało 201 osób. Rok później nastąpił wyraźny spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej o 22,4%, wynosząc liczbę 156 osób. W 2012 roku nastąpił wzrost, liczba osób korzystających z pomocy społecznej wynosiła 164 osoby. W 2013 i 2014 roku nastąpił ponowny, dalszy spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej, który osiągnął odpowiednio liczbę 146 i 106 osób. Ogólna tendencja spadkowa utrzymuje się. W 2014 roku w stosunku do roku 2010 nastąpił bardzo wyraźny spadek o 47,3% liczby osób korzystających z pomocy społecznej. W 2014 roku nieco ponad 1,7% wszystkich mieszkańców Ornontowic stanowili ci korzystający z pomocy społecznej. Jest wartość niższa niż dla powiatu, w którym osoby korzystające z pomocy społecznej stanowiły blisko 4,8% ludności.

Tabela 15. Osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	3 338 703	3 103 832	3 111 054	3 204 830	2 953 964
woj. śląskie	265 433	242 878	248 978	259 862	241 695
powiat mikołowski	4 676	4 262	4 396	5 194	4 612
Łaziska Górne	1 531	1 099	1 199	1 858	1 633
Mikołów	1 828	1 983	2 070	2 181	1 899
Orzesze	910	815	716	798	771
Ornontowice	201	156	164	146	106
Wyry	206	219	247	211	203

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W Polsce w latach 2010–2014 większość wszystkich osób korzystających z pomocy społecznej stanowiły osoby, których dochód był poniżej kryterium dochodowego. Podobnie było w województwie śląskim i powiecie mikołowskim.

W Ornontowicach w 2014 roku w stosunku do 2010 nastąpiło nieznaczne zwiększenie się liczby osób poniżej kryterium dochodowego, które korzystały z pomocy społecznej. Ich liczba w 2010 roku wynosiła 50 i zwiększyła się w 2014 o 7 osiągając liczbę 57 osób. Nastąpiło znaczne zmniejszenie się, niemal trzykrotne, liczby osób powyżej kryterium dochodowego. W 2010 roku ich liczba wynosiła 151 osób, natomiast w 2014 – 49 osób.

Tabela 16. Osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej poniżej i powyżej kryterium dochodowego w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010		2011		2012		2013		2014	
	Poniżej kryterium	Powyżej kryterium	Poniżej kryterium	Powyżej kryterium	Poniżej kryterium	Powyżej kryterium	Poniżej kryterium	Powyżej kryterium	Poniżej kryterium	Powyżej kryterium
Polska	2 134 852	1 203 854	1 944 680	1 159 152	2 248 823	862 252	2 299 796	905 033	2 048 461	905 503
woj. śląskie	161 213	104 221	145 653	97 225	170 490	78 492	178 448	81 411	164 237	77 458
powiat mikołowski	2 809	1 867	2 241	2 021	2 764	1 632	2 959	2 235	2 699	1 913
Łaziska Górne	1 235	296	561	538	760	439	821	1 037	833	800
Mikołów	910	918	1 058	925	1 286	784	1 437	744	1 209	690
Orzesze	522	388	441	364	489	227	478	320	493	278
Ornontowice	50	151	70	86	78	86	88	58	57	49
Wyry	92	114	111	108	151	96	135	76	107	96

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne w gminach powiatu mikołowskiego stopniowo się zmniejsza. Jest to tendencja zauważalna na poziomie województwa śląskiego oraz całego kraju.

Ornontowice są gminą powiatu mikołowskiego, w której najmniej rodzin korzystało z zasiłków rodzinnych na dzieci. W 2010 roku ich liczba wynosiła 77. W 2011 roku zasiłek rodzinny na dzieci zrealizowano dla 64 rodzin. W latach 2012 i 2013 liczba rodzin pobierających zasiłki rodzinne na dzieci zmniejszyła się, w obu przypadkach z zasiłku skorzystały 54 rodziny. W 2014 roku nastąpił wzrost, liczba rodzin korzystających z zasiłku wynosiła 60. Mimo to, analogicznie do tendencji w całym powiecie, w Ornontowicach od 2010 do 2014 roku nastąpił spadek liczby rodzin pobierających zasiłek o 12,8%.

Tabela 17. Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	1 540 801	1 416 015	1 285 312	1 196 479	1 105 853
woj. śląskie	120 445	108 784	98 089	92 263	85 989
powiat mikołowski	1 840	1 696	1 468	1 344	1 255
Łaziska Górne	533	492	420	347	316
Mikołów	674	649	576	545	506
Orzesze	445	391	335	316	297
Ornontowice	77	64	54	54	60
Wyry	111	100	83	82	76

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W 2014 roku w gminie Ornontowice średnie wydatki na pomoc społeczną w przeliczeniu na jednego mieszkańca wynosiły 282,20 złote. Zaś na całkowite wydatki w tej sferze w 2014 roku przeznaczono 1 682 734,40 złotych.

Tabela 18. Wydatki na pomoc społeczną w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2014 roku

jednostka terytorialna	całkowite wydatki na pomoc społeczną	wydatki na pomoc społeczną na 1 mieszkańca
Polska	20 664 564 848,72	537,04
woj. śląskie	2 289 856 566,75	499,32
powiat mikołowski	34 194 007,15	355,79
Łaziska Górne	8 856 216,02	395,03
Mikołów	15 542 402,47	390,56
Orzesze	6 054 318,97	299,81
Ornontowice	1 682 734,40	282,20
Wiry	2 058 335,29	266,07

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W Ornontowicach w 2015 roku 97 rodzin złożyło wnioski o przyznanie pomocy społecznej. Najwięcej rodzin złożyło wniosek o przyznanie pomocy z powodu ubóstwa. W tym zakresie o pomoc społeczną zwróciły się 22 rodziny, czyli 25 osób. Znaczna część wniosków została złożona z powodu niepełnosprawności i ubóstwa. Wnioski zostały złożone przez odpowiednio 18 i 17 rodzin, w sumie pomoc trafiłaby do 75 osób. Wnioski o przyznanie pomocy z powodu długotrwałej choroby złożyło 13 rodzin, z powodu ochrony macierzyństwa 10 rodzin oraz 9 rodzin ze względu na bezradność w prawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Pomoc trafiłaby do odpowiednio 14, 41 i 31 osób. W 2015 roku tylko 7 rodzin ubiegało się o pomoc z powodu alkoholizmu i narkomanii. Najmniej wniosków wpłynęło z powodu bezdomności – w tym zakresie o pomoc zwróciła się tylko 1 rodzina licząca 4 osoby.

Tabela 19. Liczba rodzin, które złożyły wniosek o przyznanie pomocy społecznej w 2015 roku wg powodu

powody udzielenia pomocy	wnioski o pomoc stan na 31.12.2015	
	liczba rodzin	liczba osób
bezrobocie	17	41
alkoholizm i narkomania	7	1
niepełnosprawność	18	34
długotrwała choroba	13	14
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	9	31
ochrona macierzyństwa	10	41
ubóstwo	22	25
sieroctwo	0	0
bezdomność	1	4

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Społecznego w Ornontowicach

W 2015 roku w sumie wydatki na pomoc społeczną wynosiły w sumie 107170 złotych. W ramach zadań własnych gmina na ten cel przeznaczyła 45067 złotych z budżetu. Pozostała kwota, 62103 złotych, została sfinansowana z dotacji zewnętrznych, przeznaczono ją między innymi na zasiłki stałe i okresowe. Na zasiłki stałe przeznaczono 36083 złotych, natomiast na okresowe 7173.

Tabela 20. Wydatki na pomoc społeczną budżetu gminy Ornontowice w 2015 roku

wydatki na pomoc społeczną	kwota z budżetu gminy	kwota z dotacji zewnętrznych
w ramach zadań własnych	45067	62103
- w tym zasiłki stałe	0	36083
- w tym zasiłki okresowe	0	7173

wydatki na pomoc społeczną	kwota z budżetu gminy	kwota z dotacji zewnętrznych
w ramach zadań zleconych	0	0

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Społecznego w Ornontowicach

2.2.3. Edukacja

W Ornontowicach funkcjonuje zespół Szkolno-Przedszkolny w ramach którego działa Przedszkole, edukacja wczesnoszkolna (tzw. „zerówki”) oraz Szkoła Podstawowa. W ramach placówek niepublicznych działa Katolickie Przedszkole Niepubliczne Sióstr Służebniczek NMP NP. im. Aniołów Stróżów oraz Gimnazjum im. Noblistów Polskich.

W Ornontowicach do przedszkoli uczęszcza najmniej dzieci w całym powiecie. Pociągającym jest fakt, że liczba dzieci w placówkach z roku na rok zwiększa się.

Tabela 21. Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym i w wieku przedszkolnym (dzieci w wieku 3-5 lat)

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	1158628	1220734	1270585	1280398	1244861
Śląskie	128454	135896	141812	143927	141037
Powiat mikołowski	2936	3086	3261	3376	3398
Łaziska Górne	678	702	755	756	773
Mikołów	1216	1289	1329	1391	1350
Orzesze	602	624	665	702	707
Ornontowice	186	205	219	209	224
Wiry	254	266	293	318	344

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Liczba uczniów utrzymywała się na stałym poziomie od 2010 do 2013 roku. W 2014 roku liczba uczniów wzrosła.

Tabela 22. Uczniowie w szkołach podstawowych

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	2191896	2187405	2160861	2152655	2306102
Śląskie	240404	240429	236536	237020	256253
Powiat mikołowski	5168	5392	5406	5427	6055
Łaziska Górne	1140	1237	1205	1184	1292
Mikołów	2172	2240	2231	2262	2522
Orzesze	1102	1123	1166	1164	1292
Ornontowice	325	325	328	326	399
Wiry	429	467	476	491	550

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Liczba uczniów gimnazjum od 2010 roku stale spadała. Tendencja ta jest widoczna w całym powiecie mikołowskim.

Tabela 23. Liczba uczniów w gimnazjach

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	1277473	1225807	1177480	1138592	1105868
Śląskie	140906	135108	129411	125361	121445
Powiat mikołowski	2962	2819	2684	2662	2642
Łaziska Górne	674	601	600	560	541
Mikołów	1214	1208	1157	1223	1213
Orzesze	648	609	550	509	511
Ornontowice	200	187	171	181	165
Wiry	226	214	206	189	212

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Tabela 24. Wyposażenie placówek oświatowych w gminie Ornontowice w 2015 r.

nazwa szkoły	Liczba oddziałów	Liczba pomieszczeń do nauczania	Liczba komputerów z dostępem do internetu	liczba nauczycieli (etatów)
Zespół Szkolno – Przedszkolny	20	17	41	36,59

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Ornontowicach

Na terenie gminy jest również Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych, w ramach której funkcjonuje technikum i zasadnicza szkoła zawodowa.

Tabela 25. Szkoły ponadgimnazjalne i policealne ogółem

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	13910	13698	13501	12044	11131
Śląskie	1622	1603	1581	1401	1296
Powiat mikołowski	20	17	17	15	15
Łaziska Górne	7	4	4	4	3
Mikołów	11	11	11	9	9
Orzesze	0	0	0	0	1
Ornontowice	2	2	2	2	2
Wry	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W 2014 roku liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych była nieco niższa niż w latach poprzednich. Najwięcej uczniów było w 2013 roku.

Tabela 26. Liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych i policealnych

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	2036577	2002511	1934578	1781667	1707179
Śląskie	243174	240500	234603	210863	199086
Powiat mikołowski	3348	3308	3136	2897	2758
Łaziska Górne	558	446	420	405	354
Mikołów	2409	2439	2256	2021	1968
Orzesze	0	0	0	0	0
Ornontowice	381	423	460	471	436
Wry	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Na terenie Ornontowic funkcjonuje Świetlica Profilaktyczno-Wychowawcza i Terapeutyczna.

2.2.4. Kapitał społeczny

Kapitał społeczny jest zagadnieniem socjologicznym, wykorzystywanym również w innych dziedzinach nauk, np. w ekonomii, naukach politycznych czy o gospodarce. Kapitał społeczny może być niski lub wysoki, można go mierzyć za pomocą takich wskaźników jak np.: frekwencja wyborcza, przynależność do grup formalnych i nieformalnych, czytelnictwo, uczestnicy zajęć w domach kultury czy w wydarzeniach lokalnych. Wynikiem niskiego kapitału społecznego są dysfunkcje społeczne, jak np. wskaźniki samobójstw, uzależnienia, dewiacje społeczne. W dotychczasowych definicjach kapitał społeczny określa się takimi cechami jak: zaufanie i wspólne wartości, oddolne przejawy samoorganizowania się ludzi i zaangażowania obywatelskiego czy altruizm.¹

¹ Katarzyna Sierocińska, „Kapitał społeczny. Definiowanie, pomiar i typy”, Studia Ekonomiczne nr 1, 2011 [http://www.inepan.waw.pl/pliki/Studia%202011%201%204%20sierocinska.pdf, dostęp 03.03.2016]

Na terenie gminy działają zespoły muzyczne, które działają pod patronatem ARTerii – Centrum Kultury i Promocji:

- Śląskie Bajery – zajmuje się muzyką podwórkową, charakteryzuje go wielogłosowy wokal oraz gra na zróżnicowanych instrumentach muzycznych (gitara, banjo, akordeon, kontrabas, perkusja), zespół odnosi liczne sukcesy na szczeblu lokalnym, regionalnym i ogólnopolskim.
- Chór „Jutrzenka”, w 2014 roku obchodził jubileusz 30-lecia, występuje zarówno w kraju, jak i zagranicą. Są laureatami wielu nagród i odznaczeń Polskiego Związku Chórów i Orkiestr. Opiekę nad grupą sprawuje gmina.
- Teatr Naumiony to teatr amatorski kultywuje śląską gwarę i zwyczaje Śląska oraz pokazuje losy wielu pokoleń jego mieszkańców, występują zarówno w okolicznych miejscowościach w regionie, jak i w kraju. Są laureatami wielu nagród i wyróżnień.
- Zespół „Marzanki” to pierwszy zespół folklorystyczny w regionie, swoją działalność rozpoczął w 1975 roku; zespół był wielokrotnie nagradzany za swoją działalność, wyróżnia się również posiadaniem zbioru 10 rodzajów tradycyjnych strojów
- Zespół „Manowce” powstał w 2000 roku z inspiracji poezją śpiewaną i piosenkami turystycznymi, początkowo aranżowali piosenki znanych zespołów w tym gatunku muzycznym, z czasem pojawiało się coraz więcej własnych kompozycji. Obecnie zespół posiada trzech muzyków.
- ARTeria – Centrum Kultury i Promocji w Ornontowicach jest miejscem, które integruje społeczność lokalną dzięki oferowanym zajęciom dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Bogate wyposażenie pozwala na organizację zajęć fotograficznych, plastycznych, muzycznych, tanecznych. Pod opieką placówki jest również Koło Gospodyń Wiejskich oraz Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Ornontowicach Koło Nr 23.
- Gminna Biblioteka Publiczna w Ornontowicach jest kolejnym miejscem spotkań społeczności lokalnej, nie tylko przy okazji wypożyczania książek, ale także poprzez uczestnictwo w programach edukacyjnych kierowanych do dzieci, młodzieży i dorosłych. Prężnie działa Dyskusyjny Klub Kulturalny, każde spotkanie klubu jest na inny temat, często z udziałem zaproszonych gości.

Wybory samorządowe

W wyborach samorządowych w 2014 roku frekwencja w I turze wyniosła 39,74% i była trzecim najwyższym wynikiem w powiecie.

Tabela 27. Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w 2014 r. (I tura wyborów, 16 listopada 2014 r.)

jednostka terytorialna	frekwencja
Polska	39,28%
woj. śląski	35,29%
powiat mikołowski	40,09%
Łaziska Górne	39,69%
Mikołów	37,49%
Orzesze	41,10%
Ornontowice	39,74%
Wyry	52,83%

Źródło: PKW

Najwyższą frekwencją w I turze wyborów samorządowych w 2014 odnotowano w okręgu 4 – frekwencja wyniosła tam 58%. Najniższa frekwencja była w okręgach 9 i 13, wynosiła odpowiednio 39% i 36%. W żadnym okręgu w Ornontowicach frekwencja nie przekroczyła 60%.

Tabela 28. Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w 2014r. w podziale na okręgi wyborcze (I tura wyborów, 16 listopada 2014 r.)

nr okręgu	frekwencja
1	54%
2	57%
3	53%
4	58%
5	
6	57%
7	44%
8	51%
9	39%
10	
11	52%
12	41%
13	36%
14	41%
15	50%

Źródło: PKW

2.2.5. Bezpieczeństwo publiczne

Na terenie gminy Ornontowice w 2015 r. odbyło się 6 procedur dotyczących „Niebieskich Kart”. W odniesieniu do jednostek referencyjnych jest to najniższy wynik. Na przestrzeni lat 2012-2015 liczba ww. postępowań pozostawała na względnie stałym poziomie

Tabela 29. Dane dotyczące procedury „Niebieskiej Karty” w latach 2012-2015

jednostka terytorialna	2012	2013	2014	2015
Mikołów	55	65	68	55
Wyry			13	9
Łaziska Górne	18	18	47	39
Orzesze	8	12	14	28
Ornontowice	4	7	8	6
Ogółem powiat	85	102	150	137

Źródło: dane Komendy Powiatowej Policji w Mikołowie

Najwięcej procedur „Niebieska Karta” w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2015 roku zostało wszczętych w okręgach 9 (18,9) i 11 (3,4), najmniej w okręgu 5 (0,7). Najwięcej procedur „Niebieska Karta” (6) zostało wszczętych w okręgu 9 obejmującym osiedle Żabik.

Tabela 30. Liczba Niebieskich Kart wydanych w 2015 r. w podziale na okręgi wyborcze

nr okręgu wyborczego	liczba Niebieskich Kart	Niebieskie Karty na 1000 osób
2	0,3	0,8
5	0,3	0,7
6	1	2,5
7	1	2,6
9	6	19
11	1,8	4,3
12	1,5	3,4
13	1	3,04
14	1	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Mikołowie

Dane nt. wszczętych postępowań wyniku przestępstw popełnionych przeciwko rodzinie z art. 207kk, art. 209 kk są zagregowane dla gmin Orzesze oraz Ornontowice. W obu gminach w 2015 r. wszczęto łącznie 15 ww. postępowań. W odniesieniu do roku 2011

liczba ta wzrosła o 4 postępowania. Należy jednak zauważyć, że w latach 2013-2014 nastąpił spadek ww. zjawiska i wartości wynosiły odpowiednio 7 i 6 postępowania.

Tabela 31. Dane dotyczące przestępczości przeciwko rodzinie: czyny z art. 207 kk, art. 209 kk (postępowania wszczęte) w latach 2011-2015

jednostka terytorialna	2011	2012	2013	2014	2015
Mikołów Wiry	43	34	41	37	53
Łaziska Górne	11	12	10	6	9
Orzesze Ornontowice	13	12	7	6	15
Ogółem powiat	67	58	58	49	77

Źródło: dane Komendy Powiatowej Policji w Mikołowie

W sumie w 2015 roku w gminie Ornontowice zostało wszczętych 5 postępowania będących wynikiem przestępstw popełnionych przeciwko rodzinie z art. 207kk, art. 209 kk. Najwięcej tego typu czynów miało miejsce w okręgu 9, ale w przeliczeniu na 1000 mieszkańców odsetek największy był w okręgu 11.

Tabela 32. Liczba czynów przeciwko w rodzinie w 2015r. w podziale na okręgi wyborcze

nr okręgu	liczba czynów przeciwko rodzinie z art. 207 kk i art. 209 kk	na 10000 mieszkańców
2	0,3	0,8
5	0,3	0,7
6	1	2,5
9	2	1
11	1,3	3,08

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Mikołowie

2.2.6. Charakterystyka bezrobocia

Począwszy od roku 2013 stopa bezrobocia w powiecie mikołowskim systematycznie spadała. Można też zwrócić uwagę, że w całym analizowanym okresie (tzn. 2011-2015) utrzymywała się ona na poziomie niższym niż wartości krajowe i wojewódzkie. Stopa napływu bezrobotnych zarejestrowanych² również pozostawała niższa niż w województwie śląskim i całej Polsce, jednak począwszy od roku 2013 wzrasta.

Tabela 33. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie mikołowskim w odniesieniu do województwa i kraju w latach 2011-2015 (stan na dzień 31 grudnia)

jednostka terytorialna	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	12,5	13,4	13,4	11,4	9,8
Śląskie	10,2	11,1	11,3	9,6	8,2
Powiat mikołowski	7,1	8,1	8,3	6,8	5,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Tabela 34. Stopa napływu bezrobotnych zarejestrowanych w powiecie mikołowskim w odniesieniu do województwa i kraju w latach 2013-2015 (stan na dzień 31 grudnia)

jednostka terytorialna	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	bd	bd	1,4	1,4	1,5
Śląskie	bd	bd	1,3	1,2	1,4
Powiat mikołowski	bd	bd	0,8	1,1	1,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

² Stopę napływu obliczono jako stosunek nowo zarejestrowanych bezrobotnych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Po gwałtownym spadku pomiędzy rokiem 2013 a 2014 liczba bezrobotnych w Ornontowicach utrzymuje się na zbliżonym poziomie. W całym analizowanym okresie 2011-2015 zaobserwowano jej spadek (podobnie jak w pozostałych gminach).

Tabela 35. Liczba bezrobotnych w gminach powiatu mikołowskiego w latach 2010-2015

jednostka terytorialna	2011	2012	2013	2014	2015	dynamika zmian
Powiat mikołowski	2780	3085	3273	2652	2302	82,81%
Łaziska Górne	670	762	800	697	611	91,19%
Mikołów	1282	1389	1509	1177	966	75,35%
Orzesze	542	625	625	522	477	88,01%
Ornontowice	122	115	136	97	99	81,15%
Wry	164	194	203	159	149	90,85%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mikołowie

Bezrobocie w gminie ma charakter sfeminizowany – kobiety stanowią prawie dwie trzecie bezrobotnych. Jest to najwyższy współczynnik feminizacji bezrobocia w powiecie.

Tabela 36. Bezrobotni w podziale na płeć (stan na dzień 31 grudnia 2015)

jednostka terytorialna	mężczyźni		kobiety	
	liczba	%	liczba	%
Powiat mikołowski	1004	43,61%	1298	56,39%
Łaziska Górne	241	39,44%	370	60,56%
Mikołów	454	47,00%	512	53,00%
Orzesze	209	43,82%	268	56,18%
Ornontowice	34	34,34%	65	65,66%
Wry	66	44,30%	83	55,70%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mikołowie

Osoby bezrobotne przez czas krótszy niż pół roku stanowiły ponad połowę wszystkich bezrobotnych. Stosunkowo krótki czas pozostawania bez pracy jest charakterystyczny dla bezrobocia frykcyjnego (naturalnego - związanego ze zmianą miejsca zatrudnienia lub wchodzeniem na rynek pracy).

Tabela 37. Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy w miesiącach (stan na dzień 31 grudnia 2015)

czas	liczba	%
do 1	103	16,86%
1-3	135	22,09%
3-6	130	21,28%
6-12	90	14,73%
12-24	67	10,97%
powyżej 24	86	14,08%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mikołowie

Jeśli chodzi o grupy wieku to można zwrócić uwagę na dużą liczebność dwóch najmłodszych kategorii. Może to oznaczać, że młodzi ludzie po ukończeniu edukacji mają trudności z wejściem na rynek pracy.

Tabela 38. Bezrobotni według grup wieku (stan na dzień 31 grudnia 2015)

wiek	liczba	%
18-24	90	14,73%
25-34	208	34,04%
35-44	103	16,86%
45-54	104	17,02%
55-59	82	13,42%
60 lat i więcej	24	3,93%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mikołowie

Większość osób bezrobotnych nie ma wykształcenia średniego. Szczególnie liczne są osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, co może świadczyć o niedopasowaniu tego rodzaju kształcenia do warunków współczesnego rynku pracy.

Tabela 39. Bezrobotni według wykształcenia (stan na dzień 31 grudnia 2015)

wykształcenie	Liczba	%
Wyższe	84	13,75%
Policealne i średnie zawodowe	106	17,35%
Średnie ogólnokształcące	73	11,95%
Zasadnicze zawodowe	228	37,32%
Gimnazjalne i poniżej	120	19,64%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mikołowie

Głównym problemem rynku pracy, z punktu widzenia grup bezrobotnych w szczególnej sytuacji jest bezrobocie ludzi młodych. Dość liczną kategorię stanowią również bezrobotni w sposób długotrwały.³

Tabela 40. Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy (stan na dzień 31 grudnia 2015)

grupa	liczba	%
do 30 roku życia	188	30,77%
w tym do 25 roku życia	90	14,73%
długotrwanie bezrobotni	268	43,86%
powyżej 50 roku życia	163	26,68%
korzystający ze świadczeń z pomocy społecznej	9	1,47%
posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	75	12,27%
posiadający co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia	6	0,98%
osoby niepełnosprawne	27	4,42%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mikołowie

Najwięcej bezrobotnych na 1000 mieszkańców w podziale na okręgi jest w okręgu numer 9. Wskaźnik przyjął najmniejszą wartość w okręgu numer 1.

Tabela 41. Liczba bezrobotnych na 1000 ludności w podziale na okręgi wyborcze (stan na dzień 31 grudnia 2015)

nr okręgu	bezrobotni na 1000 ludności
1	5,39
2	11,83
3	8,77
4	9,54
5	16,35
6	20,15
7	23,13
8	23,37
9	82,27
10	13,92
11	30,87
12	11,52
13	33,53
14	30,03
15	9,07

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mikołowie

³ Młodzież poniżej 25 roku życia pozostająca w rejestrze PUP przez więcej niż 6 miesięcy w ciągu ostatnich dwóch lat oraz osoby powyżej 25 roku życia, pozostające w rejestrze PUP przez więcej niż 12 miesięcy w ciągu ostatnich dwóch lat.

2.2.7. Podsumowanie

Ornontowice mają najmniejszą liczbę ludności wśród gmin powiatu mikołowskiego, ale w latach 2010-2014 ich liczba systematycznie się zwiększała. Współczynnik feminizacji ludności gminy pozostaje niższy od średnich: powiatowej, wojewódzkiej i krajowej. Odsetek ludności w wieku produkcyjnym wśród mieszkańców Ornontowic jest drugim najwyższym w powiecie, zaś procent osób w wieku poprodukcyjnym niższy od pozostałych gmin powiatu mikołowskiego. Korzystną sytuację demograficzną potwierdza również współczynnik obciążenia demograficznego niższy niż dla powiatu, województwa i kraju, wysoka liczba urodzeń na 1000 mieszkańców oraz dodatni przyrost naturalny (w roku 2014 najwyższy w powiecie). Saldo migracji wewnętrznych jest dodatnie, zaś zewnętrznych ujemne, przy czym te pierwsze charakteryzowały się znacznie większą dynamiką.

W Ornontowicach, podobnie jak w większej części powiatu mikołowskiego, liczba osób korzystających z pomocy społecznej systematycznie spada począwszy od roku 2012. Natomiast liczba rodzin otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci podlegała w analizowanym okresie fluktuacjom. W 2015 najwięcej rodzin złożyło wnioski o przyznanie pomocy społecznej ze względu na ubóstwo i bezrobocie.

W gminie działa jedno przedszkole niepubliczne, zespół szkolno-przedszkolny (przedszkole, edukacja wczesnoszkolna oraz szkoła podstawowa), gimnazjum oraz zespół szkół ponadgimnazjalnych (technikum i zasadnicza szkoła zawodowa). Na przestrzeni lat 2010-2014 liczba uczniów gimnazjów zmalała zaś szkół podstawowych oraz ponadgimnazjalnych i policealnych wzrosła.

Lokalną społeczność integruje udział w życiu kulturalnym między innymi dzięki ofercie instytucji kultury (ARTeria – Centrum Kultury i Promocji w Ornontowicach, Gminna Biblioteka Publiczna, zespoły artystyczne).

W latach 2011-2015 zaobserwować można spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych. W gminie występuje najwyższy współczynnik feminizacji bezrobocia w powiecie. Należy zwrócić uwagę na znaczący odsetek bezrobotnych poniżej 34 roku życia, który może świadczyć o trudnościach we wchodzeniu młodych ludzi na rynek pracy (osoby młode są najliczniejszą kategorią bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku). Ponad połowa osób bezrobotnych pozostaje bez pracy przez czas krótszy niż pół roku – można z tego wnioskować, że bezrobocie w gminie ma charakter frykcyjny. Większość osób ma wykształcenie niższe niż średnie.

2.3. Sfera gospodarcza

2.3.1. Liczba i struktura podmiotów gospodarczych

W ostatnich latach zarówno w Polsce, jak i w województwie śląskim postępuje wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej. Tendencja ta jest zauważalna również w powiecie mikołowskim. Od roku 2010 do 2014 liczba podmiotów gospodarki narodowej zwiększyła się tam o 7,5% z 8550 podmiotów do 9191. Wyjątek od tendencji rosnącej stanowił rok 2011, kiedy liczba podmiotów gospodarczych uległa zmniejszeniu. Jednak już w 2012 roku ich liczba w stosunku do roku 2010 zwiększyła się o 3,2%. Od 2011 roku liczba podmiotów gospodarczych ulega stopniowemu wzrostowi. Zdecydowaną większość podmiotów gospodarki w Polsce, w województwie śląskim, jak i w powiecie mikołowskim oraz w gminach wchodzących w jego skład stanowią podmioty prywatne. Ich liczba oraz ich udział w całkowitej liczbie podmiotów gospodarki systematycznie się zwiększa. W latach 2010-2014 nastąpił wzrost liczby podmiotów prywatnych z 8005 do 8897, co oznacza wzrost o 11,1%.

W gminie Ornontowice liczba podmiotów gospodarki narodowej jest najniższa w całym powiecie mikołowskim. W 2010 roku wynosiła 464. W latach 2011, 2012 i 2013 stopniowo ulegała zmianom, zwiększając się do odpowiednio 460, 464 i 482 podmiotów. Średnie roczne tempo wzrostu liczby podmiotów wynosiło 2%. W 2014 roku liczba podmiotów ponownie zwiększyła się do 488. Ogólna liczba podmiotów między 2010, a 2014 rokiem wzrosła o 5,2%, co stanowiło tempo wolniejsze niż w pozostałej części powiatu. Liczba podmiotów prywatnych w latach 2010-2014 zwiększała się w tempie 7,5 % z 414 do 445 podmiotów.

Tabela 42. Liczba podmiotów gospodarczych w gminach powiatu mikołowskiego w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010		2011		2012		2013		2014	
	podmioty gospodarki narodowej	sektor prywatny	podmioty gospodarki narodowej	sektor prywatny	podmioty gospodarki narodowej	sektor prywatny	podmioty gospodarki narodowej	sektor prywatny	podmioty gospodarki narodowej	sektor prywatny
Polska	3 909 802	3 709 891	3 869 897	3 745 246	3 975 334	3 780 533	4 070 259	3 897 194	4 119 671	3 971 751
woj. śląskie	451 635	425 729	443 420	427 619	453 496	430 023	460 350	440 398	461 933	443 131
powiat mikołowski	8550	8005	8529	8293	8826	8422	9087	8682	9191	8897
Łaziska Górne	1514	1410	1479	1460	1510	1447	1553	1473	1551	1510
Mikołów	4345	4080	4396	4251	4559	4360	4654	4476	4699	4576
Orzesze	1584	1505	1541	1521	1591	1530	1671	1597	1699	1638
Ornontowice	464	414	460	420	464	419	482	438	488	445
Wry	643	596	653	641	702	666	727	698	754	728

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W całej Polsce zwiększa się liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON przypadająca na 1000 osób. Tendencja ta jest również zauważalna w województwie śląskim, powiecie mikołowskim oraz w gminach wchodzących w jego skład.

W Ornontowicach liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 osób utrzymuje się na stabilnym poziomie, zmiany są niewielkie. W 2010 i 2014 roku liczba podmiotów wynosiła odpowiednio 81 i 82.

Tabela 43. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1000 ludności

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	101	100	103	106	107
woj. śląskie	97	96	98	100	101
powiat mikołowski	91	90	93	95	96
Łaziska Górne	68	66	67	69	69
Mikołów	110	111	115	117	118
Orzesze	81	78	80	84	84
Ornontowice	81	79	78	81	82
Wiry	91	90	95	96	97

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W ostatnich latach zwiększa się w Polsce aktywność gospodarcza osób fizycznych. W 2010 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 11,9 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Liczba ta w 2014 roku zwiększyła się wynosząc 12,2. Podobna tendencja zauważalna jest w województwie śląskim, jednak tempo wzrostu liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą jest wolniejsze niż na terenie Polski. W powiecie mikołowskim liczba osób prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym stopniowo rośnie. W latach 2010-2014 nastąpił wzrost o niecałe 5%.

W gminie Ornontowice zauważalna jest tendencja rosnąca. W 2010 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada 9,3 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. W 2014 roku liczba ta zwiększyła się i wynosiła 9,5.

Tabela 44. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	11,9	11,6	11,9	12,1	12,2
woj. śląskie	11,4	11,1	11,3	11,5	11,6
powiat mikołowski	10,8	10,6	10,9	11,2	11,2
Łaziska Górne	8,1	7,9	7,9	8,1	8,1
Mikołów	12,4	12,5	13,0	13,3	13,3
Orzesze	10,7	10,1	10,4	10,8	10,8
Ornontowice	9,3	8,9	9,0	9,4	9,5
Wiry	11,8	11,6	12,2	12,4	12,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W Polsce znaczna większość przedsiębiorców stanowią podmioty małe, zatrudniające do 9 pracowników, najmniej jest podmiotów zatrudniających 1000 pracowników i więcej. Podobna struktura istnieje w województwie śląskim i powiecie mikołowskim. W powiecie w 2014 roku funkcjonowało 9191 podmiotów zatrudniających do 9 pracowników. W powiecie mikołowskim funkcjonuje tylko jeden podmiot zatrudniający 1000 osób i więcej.

W gminie Ornontowice największy udział w lokalnej gospodarce mają podmioty małe zatrudniające do 9 osób, ich liczba wynosiła 455. Podmioty zatrudniające od 10 do 49 osób liczyły 24 sztuki. Natomiast podmiotów zatrudniających od 50 do 249 i od 250 do 999 osób było odpowiednio 8 i 1. Na terenie gminy nie funkcjonuje żaden duży zakład zatrudniający więcej niż 1000 osób.

Tabela 45. Podmioty gospodarcze wg klas wielkości w 2014 roku

jednostka terytorialna	ogółem	0-9	10-49	50-249	250-999	1000 i więcej
Polska	4 119 671	3 938 654	146 926	29 610	3706	775
woj. śląskie	461 933	438 364	19 291	3708	492	78
powiat mikołowski	9191	8649	453	82	6	1
Łaziska Górne	1551	1459	77	14	1	0
Mikołów	4699	4390	260	44	4	1
Orzesze	1699	1624	61	14	0	0
Ornontowice	488	455	24	8	1	0
Wiry	754	721	31	2	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Najwięcej przedsiębiorców w przeliczeniu na 1000 mieszkańców działa w okręgu numer 8, najmniej w okręgach 13 i 9.

Tabela 46. Liczba przedsiębiorców na 1000 mieszkańców (stan na 2015r.)

nr okręgu	liczba przedsiębiorców na 1000 mieszkańców
1	70,08
2	35,5
3	55,55
4	45,34
5	44,39
6	57,93
7	25,7
8	161,01
9	18,9
10	69,63
11	68,88
12	55,3
13	9,14
14	33,03
15	49,88

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Ornontowicach

2.3.2. Najważniejsze zakłady działające w gminie

W gminie Ornontowice najważniejszy sektor stanowi sekcja G (handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle) oraz F (budownictwo). W lokalnej gospodarce dość duży jest również udział sekcji M (działalność profesjonalna, naukowa i techniczna) i sekcji C (przetwórstwo przemysłowe). Ważna są również sekcje H (transport i gospodarka magazynowa) i J (informacja i komunikacja).

Tabela 47. Odsetek przedsiębiorstw prowadzących działalność w 2015 roku wg sekcji PKD 2007

sekcja PKD 2007	odsetek przedsiębiorstw
Sekcja G	34,6%
Sekcja F	12,5%
Sekcja M	9,8%
Sekcja C	9,3%
Sekcja H	7,6%
Sekcja J	4,4%
Sekcja N	3,8%
Sekcje S, T, U	3,5%
Sekcja K	3,3%
Sekcja Q	3,0%
Sekcja P	2,7%
Sekcja I	2,4%
Sekcja R	1,0%
Sekcja A	0,8%

sekcja PKD 2007	odsetek przedsiębiorstw
Sekcja E	0,5%
Sekcja L	0,5%
Sekcja B	0%
Sekcja D	0%
Sekcja O	0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Najważniejszy zakład pracy w gminie Ornontowice to Jastrzębska Spółka Węglowa SA KWK „Budryk” – należy do Jastrzębskiej Spółki Węglowej SA.

2.3.3. Podsumowanie

W gminie Ornontowice liczba podmiotów gospodarki narodowej jest najniższa w całym powiecie mikołowskim. Większość podobnie jak w pozostałych gminach powiatu stanowią podmioty prywatne.

W Ornontowicach liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 osób utrzymuje się na stabilnym poziomie, zmiany są niewielkie. Jeśli chodzi o aktywność gospodarczą osób fizycznych w gminie Ornontowice zauważalna jest tendencja rosnąca. W gminie Ornontowice największy udział w lokalnej gospodarce mają podmioty małe zatrudniające do 9 osób.

W lokalnej gospodarce gminy Ornontowice najważniejszy sektor stanowi sekcja G (handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle) oraz F (budownictwo).

2.4. Sfera środowiskowa

2.4.1. Obszary chronione oraz tereny zielone

Obszary chronione oraz tereny zieleni zajmują niewielką część gminy Ornontowice. Lasy i grunty leśne w 2014 roku zajmowały 387,12 ha powierzchni gminy. W przeciągu ostatnich pięciu lat zmniejszyły się one nieznacznie - o 4,02 ha. Właścicielem największej części lasów (380,93) w gminie Ornontowice jest Skarb Państwa.

Tabela 48. Powierzchnia lasów (ha)

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	9121928,59	9143313,89	9163786,95	9177193,09	9197879,01
Śląskie	392084,74	392088,81	392194,64	392960,09	393849,16
Powiat mikołowski	8255,89	8269,22	8354	8384,02	8383,27
Łaziska Górne	217,48	217,38	198,99	199,29	199,31
Mikołów	2047,5	2062,46	2157,21	2177,93	2177,33
Orzesze	4295,39	4297,87	4302,18	4310,21	4310,04
Ornontowice	391,14	387,13	387,13	387,12	387,12
Wiry	1304,38	1304,38	1308,49	1309,47	1309,47

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Wśród gmin powiatu mikołowskiego, Ornontowice charakteryzują się jednym z najmniejszych poziomów lesistości – wskaźnik ten jest mniejszy niż średnia dla Polski (29,41%) i woj. śląskiego (31,93%).

Tabela 49. Lesistość w %

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	29,17	29,24	29,31	29,35	29,41
Śląskie	31,79	31,79	31,80	31,86	31,93
Powiat mikołowski	35,42	35,48	35,83	35,96	35,96
Łaziska Górne	10,84	10,83	9,91	9,93	9,93

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Mikołów	25,85	26,04	27,23	27,50	27,49
Orzesze	51,26	51,29	51,34	51,44	51,44
Ornontowice	25,32	25,06	25,06	25,06	25,06
Wiry	37,75	37,75	37,80	37,82	37,82

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Na przestrzeni lat 2010 -2015 niezmienna była powierzchnia obszarów chronionych w gminie Ornontowice. Znajdowało się tam 94,1 ha obszaru chronionego krajobrazu. Jest to jedyna powierzchniowa forma ochrony przyrody znajdujące się na terenie gminy.

Tabela 50. Powierzchnia obszarów chronionych w latach 2010-2015 (ha)

jednostka terytorialna	ogółem	parki krajobrazowe razem	obszary chronione go krajobrazu razem	użytki ekologiczne	stanowiska dokumentacyjne	zespoły przyrodniczo-krajobrazowe
Polska	10165112,01	2606038,52	7096928,97	51843,71	904,97	95869,89
Śląskie	273644,58	229669	36987,3	834,12	16,15	4549,31
Powiat mikołowski	3208,6	2890	94,1	26,2	0,1	198,2
Łaziska Górne	26,3	0	0	26,2	0,1	0
Mikołów	198,2	0	0	0	0	198,2
Orzesze	2890	2890	0	0	0	0
Ornontowice	94,1	0	94,1	0	0	0
Wiry	0	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W gminie Ornontowice znajduje się 38 pomników przyrody, jest to największa liczba spośród wszystkich gmin powiatu mikołowskiego.

Tabela 51. Pomniki przyrody w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	36293	36318	36316	36353	36417
Woj. śląskie	1518	1521	1532	1532	1539
Powiat mikołowski	67	68	68	68	68
Łaziska Górne	19	20	20	20	20
Mikołów	7	7	7	7	7
Orzesze	2	2	2	2	2
Ornontowice	38	38	38	38	38
Wiry	1	1	1	1	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

2.4.2. Jakość środowiska

W woj. śląskim analizę stanu powietrza atmosferycznego przeprowadza się zgodnie z podziałem na strefy wymienione poniżej:

- aglomeracja górnośląska,
- aglomeracja rybnicko-jastrzębska,
- miasto Bielsko-Biała,

- miasto Częstochowa,
- strefa śląska (w skład której wchodzi Gmina Wryry).

Na podstawie badań substancji, strefy te zalicza się do jednej z poniższych klas:

- klasa A - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie nie przekraczały odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych,
- klasa C - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie przekraczały poziomy dopuszczalne lub docelowe powiększone o margines tolerancji, w przypadku gdy ten margines jest określony,
- klasa D1 - jeżeli stężenia ozonu w powietrzu na jej terenie nie przekraczały poziomu celu długoterminowego,
- klasa D2 - jeżeli stężenia ozonu na jej terenie przekraczały poziom celu długoterminowego⁴.

Na podstawie opracowania: „Trzynastej rocznej oceny jakości powietrza w województwie śląskim obejmującej 2014 r.” obszar Gminy Mikołów, w ramach strefy śląskiej, został zakwalifikowany wg kryterium ochrony zdrowia do klasy A ze względu na poziom następujących substancji tj. SO₂, NO₂, C₆H₆, CO, Pb, As, Cd, Ni. Oznacza to, że wskazane jest utrzymanie jakości powietrza na tym samym lub jeszcze lepszym poziomie. Obszar śląski został zakwalifikowany do klasy C z powodu przekroczeń dopuszczalnych poziomów substancji tj. PM₁₀, PM_{2,5}, B(a)P oraz O₃.

2.4.3. Gospodarka odpadami

W 2014 roku w gminie zebrano 270,41 kg zmieszanych odpadów komunalnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Oznacza to spadek w przeciągu ostatnich pięciu lat o 24,41 punktu procentowego. Wartość tego wskaźnika w Ornontowicach jest wyższa od gminy Mikołów i wyższa od pozostałych gmin powiatów.

Tabela 52. Zmieszane odpady komunalne zebrane w ciągu roku (ogółem na 1 mieszkańca, w kg)

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	dynamika zmian
Polska	238,34	229,55	222,54	212,94	215,19	90,3
woj. śląskie	271,72	263,80	262,72	252,16	258,41	95,1
powiat mikołowski	274,26	277,81	270,67	256,03	246,55	89,9
Łaziska Górne	268,55	280,41	302,42	274,45	276,36	102,9
Mikołów	343,44	335,99	317,68	256,98	199,80	58,2
Orzesze	153,21	163,86	164,06	235,20	275,04	179,5
Ornontowice	357,71	383,22	366,56	264,48	270,41	75,6
Wryry	171,62	175,81	129,24	244,50	309,25	180,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Zgodnie z Informacją na podstawie art. 3 ust. 2 pkt. 9 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach o osiągniętych na poziomach recyklingu w 2012 roku gmina Ornontowice osiągnęła zakładane wartości wskaźników.

⁴ Trzynasta roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2014 rok, WIOŚ Katowice 2015.

Tabela 53. Poziomy recyklingu osiągnięte w 2012 r. w Ornontowicach

wskaźnik	osiągnięte poziomy recyklingu (przygotowania do ponownego użycia i odzysku odpadów biodegradowalnych) – 2012 r.	wymagane
ograniczenie masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania	0,0%	max. 50%
przygotowanie do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła /recykling/	25,5%	min. 14%
przygotowanie do ponownego użycia i odzysku odpadów budowlanych i rozbiórkowych /recykling/	100,0%	min. 38%

Źródło: Aktualizacja Gminnego programu ochrony środowiska w Ornontowicach na lata 2013-2016 z perspektywa na lata 2017-2020

2.4.4. Podsumowanie

Obszary chronione oraz tereny zieleni zajmują niewielką część gminy Ornontowice. Wśród gmin powiatu mikołowskiego, Ornontowice charakteryzują się jednym z najmniejszych poziomów lesistości.

Na podstawie badań jakości powietrza obszar gminy Ornontowice pod względem kryterium ochrony zdrowia został zakwalifikowany do klasy A. Stanowi to dobry wynik zwłaszcza biorąc pod uwagę fakt, że sam okręg śląski został zakwalifikowany do klasy C ze względu na przekroczenie dopuszczalnych norm jakości powietrza. Wartość wskaźnika obrazującego wielkość zebranych odpadów komunalnych na mieszkańca w Ornontowicach jest wyższa od gminy Mikołów i wyższa od pozostałych gmin powiatów.

2.5. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

2.5.1. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

W strukturze funkcjonalnej gminy można wyróżnić część rolniczo – mieszkaniową znajdującą się na północy gminy oraz część przemysłowo – mieszkaniową zlokalizowaną na południu gminy. W części środkowej gminy Ornontowice znajduje się centrum administracyjno-usługowe, do którego przylega Zabytkowe Założenie Pałacowo - Parkowe. Centralne miejsce w gminie zajmuje Założenie Pałacowo – Parkowe. Obecnie Zespół spełnia jedynie funkcję determinanty przestrzennej przy zdegradowanych funkcjach społecznych i kulturalnych.

W Ornontowicach w sferze mieszkaniowej przeważa zabudowa jedno lub dwukondygnacyjna skupiona wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych. Wskazuje się, że gminny układ przestrzenny Ornontowic można określić jako wieś „szeregówkę”, która charakteryzuje się regularnym układem pól i posiada zwarty układ zabudowy skupiony wzdłuż ulic Zwycięstwa i Orzeskiej leżących na trasie z Orzesza do Gliwic, a także wzdłuż Potoku Ornontowickiego. Znaczną większość zabudowy stanowią budynki jednorodzinne. W północnej i środkowej części gminy w obszarze ulicy Zwycięstwa coraz liczniejsze stają się budynki wolnostojące z przylegającymi, ozdobnymi ogrodami. W południowej części gminy zabudowa mieszkaniowa jest bardzo zróżnicowana, istnieją tam domy

jednorodzinne o charakterze zorganizowanym i wolnostojącym, budynki o charakterze rolniczym, a także kilkukondygnacyjne zabudowania wielorodzinne.

Najważniejszym elementem południowej części gminy jest przemysłowy obszar Zakładu Głównego KWK „Budryk” SA.

2.5.2. Struktura użytkowania gruntów

Gmina Ornontowice jest najmniejszą gminą powiatu mikołowskiego, stanowi jedynie 6,4% powierzchni powiatu. Całkowita powierzchnia gminy Ornontowice wynosi 15 km² (1545 ha).

Tabela 54. Powierzchnia całkowita gminy

jednostka terytorialna	powierzchnia całkowita (km ²)
Polska	312679
woj. śląskie	12 333
powiat mikołowski	233
Łaziska Górne	20
Mikołów	79
Orzesze	84
Ornontowice	15
Wiry	35

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W Ornontowicach użytki rolne zajmują 860 hektarów, co odpowiada 57% powierzchni gminy. Grunty leśne, zadrzewione i zakrzewione mają powierzchnię 422 hektarów, co oznaczają, że stanowią one 28% powierzchni całej gminy. Tereny mieszkaniowe zajmują 75 hektarów stanowiąc 5% całkowitej powierzchni gminy. W Ornontowicach tereny przemysłowe zajmują nieco ponad 2% powierzchni (78 ha). Najmniej zajmują tereny przeznaczone na rekreację i wypoczynek oraz nieużytki. Ich powierzchnie wynoszą odpowiednio 7 i 8 hektarów. Grunty pod wodami mają w sumie powierzchnię 4 hektarów.

Tabela 55. Struktura użytkowania gruntów w gminie

jednostka terytorialna	użytki rolne razem (ha)	grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione (ha)	grunty pod wodami razem (ha)	tereny mieszkaniowe (ha)	tereny przemysłowe (ha)	tereny rekreacji i wypoczynku (ha)	nieużytki (ha)
Polska	18 717 088	9 658 505	648 560	315 578	116 586	64 911	474 926
woj. śląskie	629 714	412 912	18 709	47 818	17 975	7 831	14 265
powiat mikołowski	11 027	8 713	45	1 352	594	107	192
Łaziska Górne	910	219	0	263	301	54	50
Mikołów	4 372	2 247	21	527	113	40	83
Orzesze	3094	4 467	13	352	78	4	14
Ornontowice	860	422	4	75	78	7	8
Wiry	1791	1358	7	135	24	2	37

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

2.5.3. Charakterystyka przestrzeni publicznych

Na terenie gminy Ornontowice za przestrzeń publiczną dostępną dla wszystkich mieszkańców można uznać Park Gminny. Obiekt Parku łączy w sobie funkcje rekreacyjne i integrujące mieszkańców oraz odzwierciedlająca dbałość o ochronę lokalnego dziedzictwa. W wyniku prac rewitalizacyjnych Park stał się jednolicie zagospodarowaną przestrzeń publiczną. W skład Parku wchodzi ścieżka przyrodniczo – dydaktyczna oznakowana tabliczkami pokazującymi szczególne okazy przyrodnicze i miejsca charakterystyczne, plac zabaw „Parkolandia” licznymi zabawkami i labiryntem roślinnym, wzniesienie z Eko-Aniołem Stróżem, Świątynia Dumania – Park Archanioła, molo, rosarium, Zakątek Lilaków, a także Amfiteatr „Parkowy” oraz liczne alejki, droga pożarowa i plac manewrowy. Park został wyposażony w nowy system oświetlenia parkowego i dekoracyjnego, obiekty małej architektury takie jak ławki i kosze na śmiecie. Zrewitalizowany Park zdobywa liczne nagrody i wyróżnienia w skali regionalnej i ogólnopolskiej. Jednak mimo pięknego Parku istotnym deficytem gminnej przestrzeni w Ornontowicach jest brak wyraźnie wyznaczonej, atrakcyjnej przestrzeni publicznej lub ograniczony zasięg tej istniejącej. Potencjałem w tej sferze staje się możliwość zagospodarowania rynku i terenu wokół budynku Centrum Arterii będącego ważnym elementem lokalnego życia kulturalnego.

2.5.4. Dostępność komunikacyjna

Komunikacyjnie gmina Ornontowice położona jest na szlaku drogowym Orzesze – Gliwice i Zabrze – Rybnik. Bazowe znaczenie dla Gminy mają powiązania komunikacyjne z ośrodkami miejskimi takimi jak Katowice, Gliwice, Zabrze, Mikołów, Orzesze, Czerwionka – Leszczyny. Podstawowe powiązania komunikacyjne w Wyrach zapewnia sieć dróg:

- droga wojewódzka nr 925 tj. ulica Bujakowska zapewniająca połączenie z Mikołowem i Orzeszem
- droga powiatowa nr 14120 tj. ulica Dworcowa łącząca gminę Ornontowice z Mikołowem
- droga powiatowa nr 1411 tj. ulice Orzeską i Zwycięstwa zapewniająca połączenie gminy z Orzeszem i Gliwicami
- droga powiatowa nr 14117 tj. ulica Chudowska łącząca Ornontowice z Zabrzem
- droga powiatowa nr 14121 tj. ulica Zamkowa
- droga powiatowa nr 14119, która łączy Ornontowice z miastem Czerwionka – Leszczyna.

Połączenie z Katowicami odbywa się drogą wojewódzką numer 925 lub 927 do Mikołowa, a następnie drogą krajową numer 81.

Struktura drogowa na terenie Gminy obejmuje 34,197 kilometrów dróg gminnych, 11,097 kilometrów dróg powiatowych, 1,01 kilometrów dróg wojewódzkich.

Organizatorami zbiorowej komunikacji publicznej są:

- KZK GOP oferujący na terenie gminy przewozy linią 636 na trasie Orzesze - Knurów
- MZK Tychy oferujący na terenie gminy połączenia linią 605 na trasie Mikołów - Orzesze oraz 655 na trasie Mikołów - Orzesze i Ornontowice – Orzesze
- MZK Jastrzębie Zdrój zapewniający przejazdy na terenie gminy na liniach 309, 310 i 311B .

Na terenie gminy nie istnieje pasażerski transport kolejowy. Istnieją pozostałości niedziałającej pasażerskiej linii kolejowej obsługująca dawniej przystanki na trasie Orzesze - Gliwice. W Ornontowicach odbywa się jedynie ruch towarowy z KWK „Budryk”.

Najwięcej dróg w stanie niedostatecznym w całkowitej długości dróg w okręgu jest w okręgu 1 (84%) i 15 (63,91%). Dróg w złym stanie nie ma w okręgach 2, 3, 13, 14. Niewielki odsetek takich dróg jest w okręgach 12 i 7 (poniżej 10%).

Tabela 56. Drogi w stanie niedostatecznym w okręgach

nr okręgu	drogi w stanie niedostatecznym [m]	% dróg w stanie niedostatecznym
1	547	84,02%
2		
3		
4	20	2,85%
5	1532	52,75%
6	682	33,76%
7	383	8,98%
8	559	21,99%
9	353	56,21%
10	420	18,26%
11	1589	51,82%
12	58	5,29%
13		
14		
15	965	63,91%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Ornontowicach

2.5.5. Podsumowanie

Gmina Ornontowice jest najmniejszą gminą powiatu nikołowskiego. Najwięcej powierzchni zajmują użytki rolne oraz grunty leśne, zadrzewione i zakrzewione.

Na terenie gminy Ornontowice za przestrzeń publiczną dostępną dla wszystkich mieszkańców można uznać Park Gminny.

Sieci dróg wojewódzkich i powiatowych zapewniają połączenia komunikacyjne z ośrodkami miejskimi takimi jak Katowice, Gliwice, Zabrze, Mikołów, Orzesze, Czerwionka – Leszczyny. Struktura drogowa na terenie Gminy obejmuje 34,197 kilometrów dróg gminnych, 11,097 kilometrów dróg powiatowych, 1,01 kilometrów dróg wojewódzkich. Długość dróg w stanie niedostatecznym w gminie wynosi nieco ponad 7,1 kilometrów.

Na terenie gminy komunikacja publiczna odbywa się tylko za pośrednictwem transportu autobusowego.

2.6. Sfera techniczna

2.6.1. Charakterystyka zasób mieszkaniowy oraz budynki i budowle o innym przeznaczeniu

W gminie Ornontowice, w 2014 r., oddano 22 mieszkania w nowych budynkach mieszkalnych (oddanych do użytkowania w całości lub w poszczególnych częściach) i niemieszkalnych. W stosunku do roku 2010 dynamika tego zjawiska wyniosła 41,5. Na uwagę zasługuje fakt, iż liczba mieszkań w nowych budynkach mieszkalnych (oddanych do użytkowania w całości lub w poszczególnych częściach) i niemieszkalnych w mieście oddawanych w latach 2010-2014 charakteryzowała tendencja spadkowa. Największą

liczbę ww. mieszkań oddano do użytkowania w roku 2010 (52), najmniejszą natomiast w roku 2012 (14).

Tabela 57. Mieszkania w nowych budynkach mieszkalnych (oddanych do użytkowania w całości lub w poszczególnych częściach) i niemieszkalnych

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	Dynamika
Polska	130801	126474	148663	141160	139557	106,7
Woj. śląskie	9727	9041	9197	9886	9323	95,8
Powiat mikołowski	358	276	397	409	310	86,6
Łaziska Górne	66	28	130	81	36	54,5
Mikołów	127	111	121	142	120	94,5
Orzesze	56	53	69	106	68	121,4
Ornontowice	53	41	14	24	22	41,5
Wiry	56	43	63	56	64	114,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W Ornontowicach przeciętna powierzchnia użytkowa w 2014 r. wynosiła 87,7 m². W odniesieniu do pozostałych gmin powiatu mikołowskiego jest to wartość przeciętna. Wartość wskaźnika jest jednakże znacznie wyższa niż dla województwa śląskiego oraz kraju.

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w Ornontowicach na przestrzeni lat 2010-2014 uległa niewielkim zmianom (dynamika=102,6).

Tabela 58. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	Dynamika
Polska	72,3	72,6	72,8	73,1	73,4	101,5
Woj. śląskie	69	69,3	69,6	69,9	70,2	101,7
Powiat mikołowski	81,5	82,1	82,8	83,8	84,5	103,7
Łaziska Górne	67,9	68,2	68,9	69,5	69,9	102,9
Mikołów	81,7	82,3	83	83,8	84,4	103,3
Orzesze	94,4	95	95,9	97,4	98,1	103,9
Ornontowice	85,6	86	86,5	87,3	87,8	102,6
Wiry	96,4	97,5	98,4	99,9	100,9	104,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Ornontowice, w 2014 r., wśród gmin powiatu mikołowskiego odznaczały się średnią liczbą mieszkań w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (342,6). Wartość ww. wskaźnika była dla powiatu mikołowskiego wynosiła 337,0.

W stosunku do roku 2010 wartość tego wskaźnika uległa niewielkim zmianom (dynamika 100,4).

Tabela 59. Mieszkania na 1000 mieszkańców

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	Dynamika
Polska	349,6	352,6	356,1	359,9	363,4	103,9
Woj. śląskie	366,0	368,5	371,1	374,5	377,5	103,1
Powiat mikołowski	329,9	330,8	332,8	335,1	337,0	102,2
Łaziska Górne	350,4	350,5	353,9	357,4	359,6	102,6
Mikołów	359,0	360,7	364,0	365,8	368,6	102,7
Orzesze	244,2	245,3	246,4	249,6	250,4	102,5
Ornontowice	341,4	342,3	339,5	341,4	342,6	100,4
Wiry	329,6	329,3	328,5	328,6	330,4	100,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w 2014 r. w Ornontowicach wynosiła 30,1 m². Była to średnia wartość w powiecie mikołowskim, wyższą wartość odnotowano jedynie w gminie Mikołów (31,1 m²) oraz Wiry (33,3 m²). Wartość ww. wskaźnika jest wyższa niż średnia dla powiatu mikołowskiego (28,5 m²), województwa śląskiego (26,5 m²) i kraju (26,7 m²).

Tabela 60. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	Dynamika
Polska	25,3	25,6	25,9	26,3	26,7	105,5
Woj. śląskie	25,3	25,5	25,8	26,2	26,5	104,7
Powiat mikołowski	26,9	27,2	27,6	28,1	28,5	105,9
Łaziska Górne	23,8	23,9	24,4	24,8	25,2	105,9
Mikołów	29,3	29,7	30,2	30,7	31,1	106,1
Orzesze	23,0	23,3	23,6	24,3	24,6	107,0
Ornontowice	29,2	29,5	29,4	29,8	30,1	103,1
Wiry	31,8	32,1	32,3	32,8	33,3	104,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

2.6.2. Infrastruktura techniczna

W Ornontowicach 99,9% mieszkańców, w 2014 r., korzystało z sieci wodociągowej. W odniesieniu do jednostek referencyjnych gminę Ornontowice charakteryzowała najwyższa dynamika (112,24) ww. zjawiska.

Tabela 61. Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	Dynamika
Polska	87,4	87,6	87,9	88	91,6	104,81
Woj. śląskie	93,3	93,4	93,6	93,6	95,6	102,47
Powiat mikołowski	95,1	95,1	95,2	95,5	98,8	103,89
Łaziska Górne	98,9	98,9	98,9	99	100	101,11
Mikołów	97,3	97,4	97,4	98	98	100,72
Orzesze	91,2	91,3	91,5	91,7	99,5	109,10
Ornontowice	88,6	88,7	88,2	88,9	99,9	112,75
Wiry	86,6	86,8	87,5	87,8	97,2	112,24

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W gminie Ornontowice jedynie 49,3% mieszkańców, w 2014 r., korzystało z sieci kanalizacyjnej. W odniesieniu do jednostek referencyjnych jest to jeden z najniższych wyników w powiecie mikołowskim (średnia dla powiatu=71,3%). Nieznacznie niższy wynik został odnotowany w gminie Orzesze (40,5%). Odsetek korzystających z sieci kanalizacyjnej był również wyższy od średniej dla województwa śląskiego oraz kraju.

Tabela 62. Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	Dynamika
Polska	62	63,5	64,3	65,1	68,7	110,81
Woj. śląskie	69	70,1	70,9	71,5	75,8	109,86
Powiat mikołowski	62,3	63,3	64,3	66,7	71,3	114,45
Łaziska Górne	89	89,2	89,6	89,8	89,9	101,01
Mikołów	66,9	67,5	69,6	73,3	80,2	119,88
Orzesze	36,8	38,9	38,9	39,8	40,5	110,05
Ornontowice	42,7	46	46,5	48,5	49,3	115,46
Wiry	38,4	40,6	41,4	48,4	69	179,69

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W Ornontowicach z sieci gazowej w 2014 r. korzystało jedynie 17% mieszkańców. W odniesieniu do jednostek referencyjnych jest to najniższy wynik w powiecie mikołowskim (średnia dla powiatu=52,5%). Nieznacznie wyższy wynik został odnotowany w gminie Orzesze (17,4%).

Tabela 63. Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	Dynamika
Polska	52,5	52,5	52,4	52,4	52,2	99,43
Woj. śląskie	61,4	61,3	62,6	62,5	62,4	101,63

Powiat mikołowski	50,9	50,8	52,9	52,7	52,5	103,14
Łaziska Górne	66,5	66,4	68,7	68,7	68,4	102,86
Mikołów	65,2	65,2	66,5	66,2	66,1	101,38
Orzesze	14	14	17,8	17,6	17,4	124,29
Ornontowice	16,3	16,3	16,8	16,8	17	104,29
Wyry	51,9	51,9	55,4	55,7	56,1	108,09

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

2.6.3. Podsumowanie

W Ornontowicach w latach 2010 – 2014 spadała liczba mieszkań w nowych budynkach mieszkalnych (oddanych do użytkowania w całości lub w poszczególnych częściach) i niemieszkalnych. Wartość wskaźnika opisującego przeciętną powierzchnię mieszkań jest przeciętna na tle innych gmin powiatu mikołowskiego, jednakże jest znacznie wyższa niż dla województwa śląskiego oraz kraju. Ornontowice charakteryzuje średnia liczba mieszkań na 1000 mieszkańców. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w 2014 r. w Ornontowicach wynosiła 30,1 m². Była to średnia wartość w powiecie mikołowskim i wyższa niż średnia dla powiatu, województwa i kraju.

Blisko 100% mieszkańców mogło korzystać w sieci wodociągowej, 49,3% z sieci kanalizacyjnej i jedynie 17% z sieci gazowej.

2.7. Wyniki badania ankietowego

W dniach 18.02-03.03 zrealizowane zostało badanie ankietowe w ramach prac nad „Podstrategią kształtowania przestrzeni publicznej (w tym rewitalizacji obszarów zdegradowanych i działania na rzecz rozwoju przestrzeni publicznych służących wzmocnieniu lokalnych więzi społecznych oraz opieki nad zabytkami) na lata 2016-2025 wraz z Planem Operacyjnym”.

Metodologia

Badanie było prowadzone z zastosowaniem połączenia dwóch metod zbierania danych (mixed mode): ankiety internetowej do samodzielnego wypełniania oraz wywiadów kwestionariuszowych.

Wywiady kwestionariuszowe PAPI to tradycyjna forma zbierania danych podczas bezpośredniej rozmowy z respondentem. Ankieter przeprowadza wywiad w oparciu o kwestionariusz, na którym zapisuje odpowiedzi, co zmniejsza ryzyko braków odpowiedzi oraz błędów czy wypełnianiu ankiet.

Ankieta internetowa do samodzielnego wypełnienia CAWI (ang. Computer-Assisted Web-Interview) to technika badań ilościowych wykorzystująca nowoczesne technologie. Jej główną zaletą jest to, że respondenci mogą wypełnić formularz w dogodnym dla siebie miejscu i czasie, co zwiększa liczbę osób gotowych wziąć udział w badaniu. Istotne jest również wysokie poczucie anonimowości, sprzyjające udzielaniu szczerych odpowiedzi. Kwestionariusz ankiety został zamieszczony na należącej do wykonawcy platformie internetowej CyfrowaDemokracja.pl.

Próba

Łącznie w badaniu udział wzięło 370 osób. Próba była zrównoważona pod względem płci, zaś jeśli chodzi o grupy wieku to nieznacznie liczniejsze od pozostałych były osoby z przedziałów 55-64 lata oraz 25-34 lata.

Tabela 64. Respondenci według płci i wieku

Płeć	Kobieta		Mężczyzna		Łącznie		
	Wiek	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
	poniżej 25 lat	33	8,92%	33	8,92%	66	17,84%
	25-34 lata	37	10,00%	32	8,65%	69	18,65%
	35-44 lata	30	8,11%	29	7,84%	59	15,95%
	45-54 lata	24	6,49%	24	6,49%	48	12,97%
	55-64 lata	41	11,08%	32	8,65%	73	19,73%
	65 i więcej	28	7,57%	27	7,30%	55	14,86%
	łącznie	193	52,16%	177	47,84%	370	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=370

Wśród osób, które wypełniły ankietę przeważały takie z wykształceniem co najmniej średnim. Stosunkowo liczna była również grupa z wykształceniem zasadniczym zawodowym.

Tabela 65. Respondenci według wykształcenia

Odpowiedź	Liczba	%
Podstawowe lub gimnazjalne	17	4,59%
Zasadnicze zawodowe	114	30,81%
Średnie	135	36,49%
Wyższe	103	27,84%
Inne	1	0,27%
łącznie	370	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=370

Ponad połowa Respondentów urodziła się w gminie Ornontowice, zaś wśród pozostałych większość przeprowadziła się tu ponad 15 lat temu. Tym samym można uznać, że ich odpowiedzi oparte są na długoletnim doświadczeniu.

Tabela 66. Respondenci według czasu zamieszkania w gminie

Odpowiedź	Liczba	%
Od urodzenia	211	57,03%
Powyżej 15 lat	96	25,95%
9-15 lat	20	5,41%
5-8 lat	23	6,22%
Poniżej 5 lat	20	5,41%
łącznie	370	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=370

Wyniki badania

Nieco ponad połowa osób biorących udział w badaniu oceniła gminę Ornontowice jako miejsce zamieszkania wybierając odpowiedź *dobrze*. Co więcej odpowiedzi negatywne (*bardzo źle* i *źle*) zostały łącznie wybrane przez mniej niż jedną dziesiątą Respondentów. Można więc uznać, że gmina jest uznawana przez swoich mieszkańców jako dobre miejsce do życia.

Tabela 67. Oceny Gminy jako miejsca zamieszkania

Odpowiedź	Liczba	%
Bardzo dobrze	88	23,78%
Dobrze	186	50,27%
Średnio	71	19,19%
Źle	18	4,86%
Bardzo źle	7	1,89%
łącznie	370	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=370

Jako najważniejsze problemy społeczne, z większą częstością niż pozostałe wskazywane były *wandalizm* oraz *brak aktywności mieszkańców*. Stosunkowo duża liczba

Respondentów wybrała również odpowiedzi *bezrobocie* i *niski poziom zaufania w społeczeństwie*. Wśród dość licznych odpowiedzi *inne* najczęściej pojawiały się kwestie związane z komunikacją gminną (w tym dowozem dzieci do szkół), brak miejsc do spędzania wolnego czasu (zwłaszcza przeznaczonych dla młodzieży), zły stan dróg i chodników, oraz nadmierne oświetlenie ul. Zwycięstwa.

Tabela 68. Najważniejsze problemy społecznej w gminie (pytanie wielokrotnego wyboru)

Odpowiedź	Liczba wskazań	%
Bezrobocie	89	12,55%
Ubóstwo	10	1,41%
Przestępczość	34	4,80%
Niski poziom wykształcenia mieszkańców	20	2,82%
Brak aktywności mieszkańców	145	20,45%
Niski poziom zaufania w społeczeństwie	80	11,28%
Bezdomność	0	0,00%
Uzależnienia	43	6,06%
Przemoc w rodzinie	0	0,00%
Wykluczenie społeczne	11	1,55%
Wandalizm	153	21,58%
Inne	124	17,49%
Łącznie	709	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=370

W pytaniu o ocenę poziomu aktualnej ochrony zabytków i opieki nad nimi prawie połowa Respondentów wybrała odpowiedź *dobrze*. Co więcej odpowiedzi pozytywne (*bardzo dobrze* i *dobrze*) wyraźnie przeważały nad negatywnymi (*bardzo źle* i *źle*).

Tabela 69. Oceny aktualnego poziomu ochrony zabytków i opieki nad nimi w Gminie

Odpowiedź	Liczba	%
Bardzo dobrze	48	12,97%
Dobrze	171	46,22%
Średnio	115	31,08%
Źle	26	7,03%
Bardzo źle	10	2,70%
Łącznie	370	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=370

Respondenci zostali również poproszeni o wskazanie konkretnych zabytków, które wymagają lepszej ochrony i opieki w przyszłości. Najliczniej wskazywane były Pałac Hegenscheidtów (106 osób, 28,65% próby) oraz Park Gminny (96, 25,95%). Dość liczne były również odpowiedzi odnoszące się do Alei Dębów (46, 12,43%) oraz kościoła parafialnego św. Michała Archanioła (40, 10,81%).

W kolejnej części ankiety Respondenci zostali poproszeni o wskazanie lokalizacji w gminie, w których występują różnego rodzaju problemy. Jeśli chodzi o problemy społeczne to szczególną uwagę zwraca osiedle Żabik (234 osoby, 63,24%). Drugie co do kolejności pod względem liczby wskazań było osiedle Akacyjowa (84, 22,70%).

Bardziej zróżnicowane były odpowiedzi odnośnie problemów środowiskowych. Ponownie wśród wskazywanych najczęściej było osiedle Żabik (76, 20,54%), podobna ilość osób wymieniła ulicę Zwycięstwa (71, 19,19%). Stosunkowo często odpowiedzi dotyczyły również ulic: Kolejowej (29, 7,84%), Dworcowej (29, 7,84%), Chudowskiej (29, 7,84%), Nowej (28, 7,57%) i Leśnej (26, 7,03%).

Problemy gospodarcze Respondenci najczęściej dostrzegali w rejonie ulic Kolejowej (81, 21,89%) oraz Polnej (71, 19,19%). Na kolejnych miejscach pod względem liczby wskazań znalazły się ulice Solania (23, 6,22%) i Graniczna (22, 5,95%).

Problemy przestrzenno-funkcjonalne najczęściej lokalizowane były na ulicach Zwycięstwa (58, 15,68%) i Kolejowej (51, 13,78%). Stosunkowo często wskazywane były również ulice Polna (40, 10,81%), Solarnia (33, 8,92%) i Graniczna (27, 7,30%).

W zakresie problemów technicznych należy zwrócić uwagę na znaczną liczbę wskazań na ulicę Kolejową (128, 34,59%). Druga pod względem liczby wskazań była ulica Zwycięstwa (97, 26,22%) a dalej w hierarchii znalazły się osiedle Żabik (27, 7,30%) oraz ulica Polna (23, 6,22%).

Jeśli chodzi o postulowanych interesariuszy rewitalizacji to najliczniejsze były wybory odpowiedzi *rodziny z małymi dziećmi*. Kolejne co do częstości były *młodzież* i *seniorzy*.

Tabela 70. Grupy, które powinny być zdaniem Respondentów głównymi odbiorcami działań rewitalizacyjnych w ich miejscu zamieszkania (pytanie wielokrotnego wyboru)

Odpowiedź	Liczba wskazań	%
Rodziny z małymi dziećmi	230	26,29%
Rodziny wielodzietne	2	0,23%
Dzieci	72	8,23%
Młodzież	201	22,97%
Seniorzy	171	19,54%
Osoby niepełnosprawne	102	11,66%
Osoby bezrobotne	30	3,43%
Osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym	45	5,14%
Osoby zagrożone patologiami (alkoholizm, narkomania, przestępczość, itp.)	17	1,94%
Właściciele obiektów zabytkowych	5	0,57%
łącznie	875	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=370

2.8. Wnioski w zakresie diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych

2.8.1. Sfera społeczna

Wśród wskaźników opracowanych na podstawie analizy desk research znalazły się zarówno wskaźniki będące indykatorami problemów społecznych, jak i świadczące o potencjale kapitału społecznego mieszkańców. Pierwszym z nich jest frekwencja w wyborach samorządowych. Najniższa frekwencja była w okręgu wyborczym nr 13 (obejmującym ulice Akacjową i Działkową). Drugim wskaźnikiem jest liczba wydanych „Niebieskich Kart” na 1000 osób – największą wartość wskaźnik osiągnął w okręgu 10 (ulice Cyprysowa, Hutniczą, Jarzębinową, Leśną, Świerkową i Tartaczną). Trzecim wskaźnikiem jest liczba czynów przeciwko rodzinie z art. 207kk i 209kk – tu najwyższą wartość odnotowuje się w okręgu 11. Jeśli chodzi o liczbę bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców to najwyższą wartość odnotowuje się w okręgu 9, natomiast najniższą w okręgu numer 1.

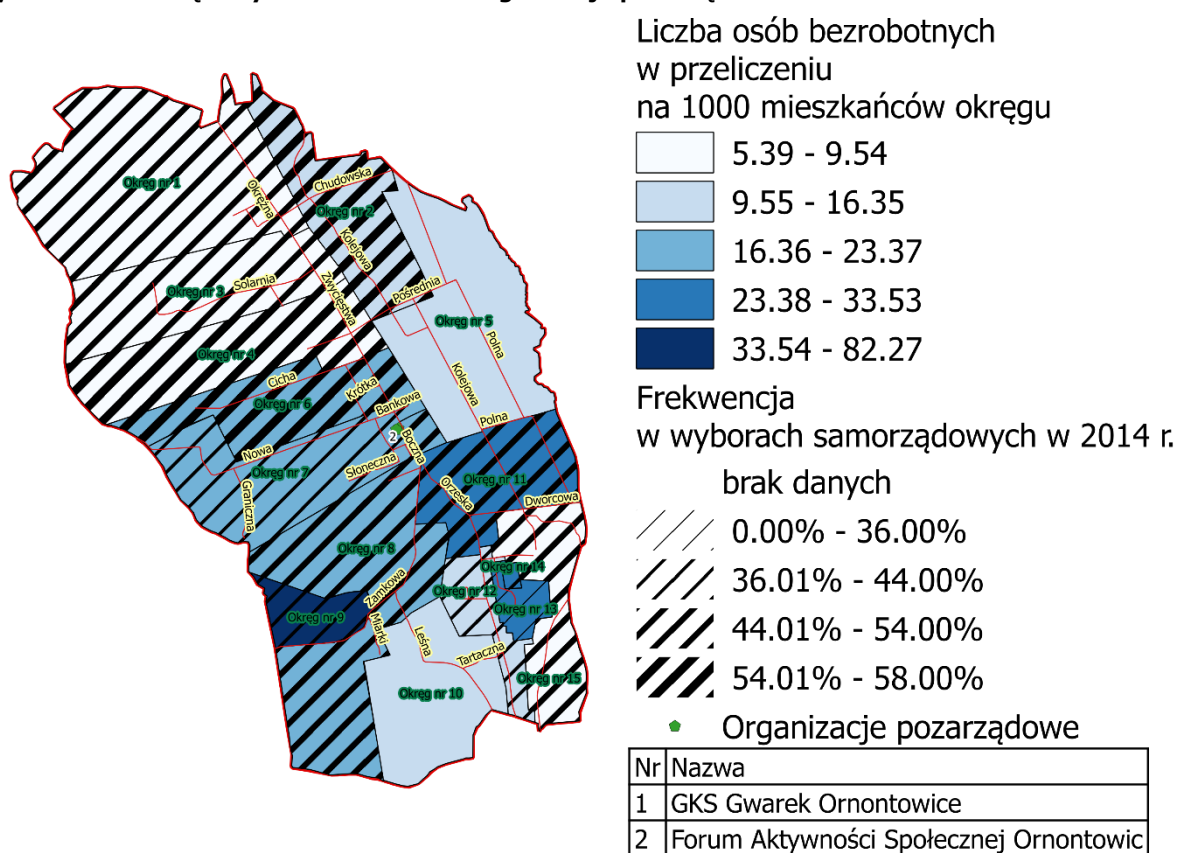
Tabela 71. Frekwencja w wyborach samorządowych oraz liczba „Niebieskich Kart”, czynów przeciwko rodzinie i liczba osób bezrobotnych na 1000 osób w podziale na okręgi.

nr okręgu	frekwencja w wyborach samorządowych	Niebieskie Karty na 1000 osób	liczba czynów przeciwko rodzinie na 1000 osób	liczba bezrobotnych na 1000 osób
1	54%			5,39
2	57%	0,8	0,8	11,83
3	53%			8,77
4	58%			9,54
5		0,7	0,7	16,35

nr okręgu	frekwencja w wyborach samorządowych	Niebieskie Karty na 1000 osób	liczba czynów przeciwko rodzinie na 1000 osób	liczba bezrobotnych na 1000 osób
6	57%	2,5	2,5	20,15
7	44%	2,6		23,13
8	51%			23,37
9	39%	19	1	82,27
10				13,92
11	52%	4,3	3,08	30,87
12	41%	3,4		11,52
13	36%	3,04		33,53
14	41%	3		30,03
15	50%			9,07

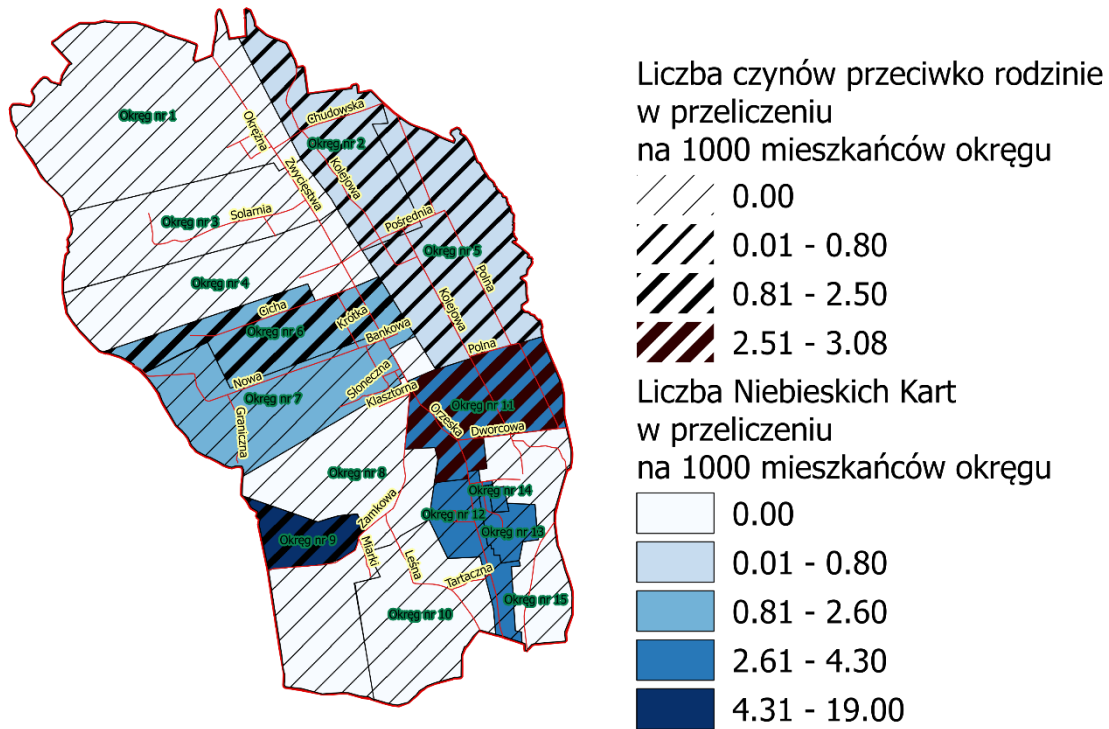
Źródło: opracowanie władne na podstawie danych Urzędu Gminy w Ornontowicach, PKW

Rysunek 1. Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców okręgu, frekwencja w wyborach samorządowych w 2014r. oraz organizacje pozarządowe

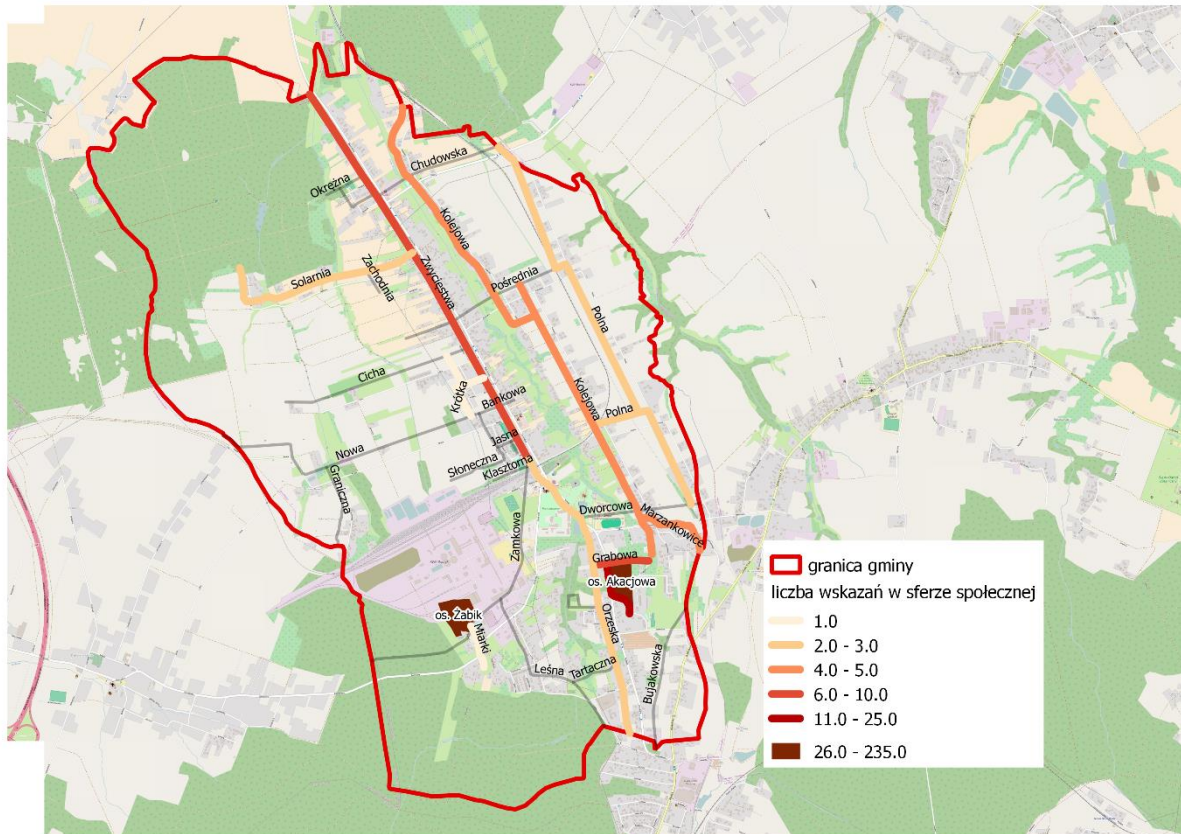
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Ornontowicach

Rysunek 2. Liczba czynów przeciwko rodzinie w przeliczeniu na 1000 mieszkańców okręgu oraz liczba Niebieskich Kart w przeliczeniu na 1000 mieszkańców okręgu

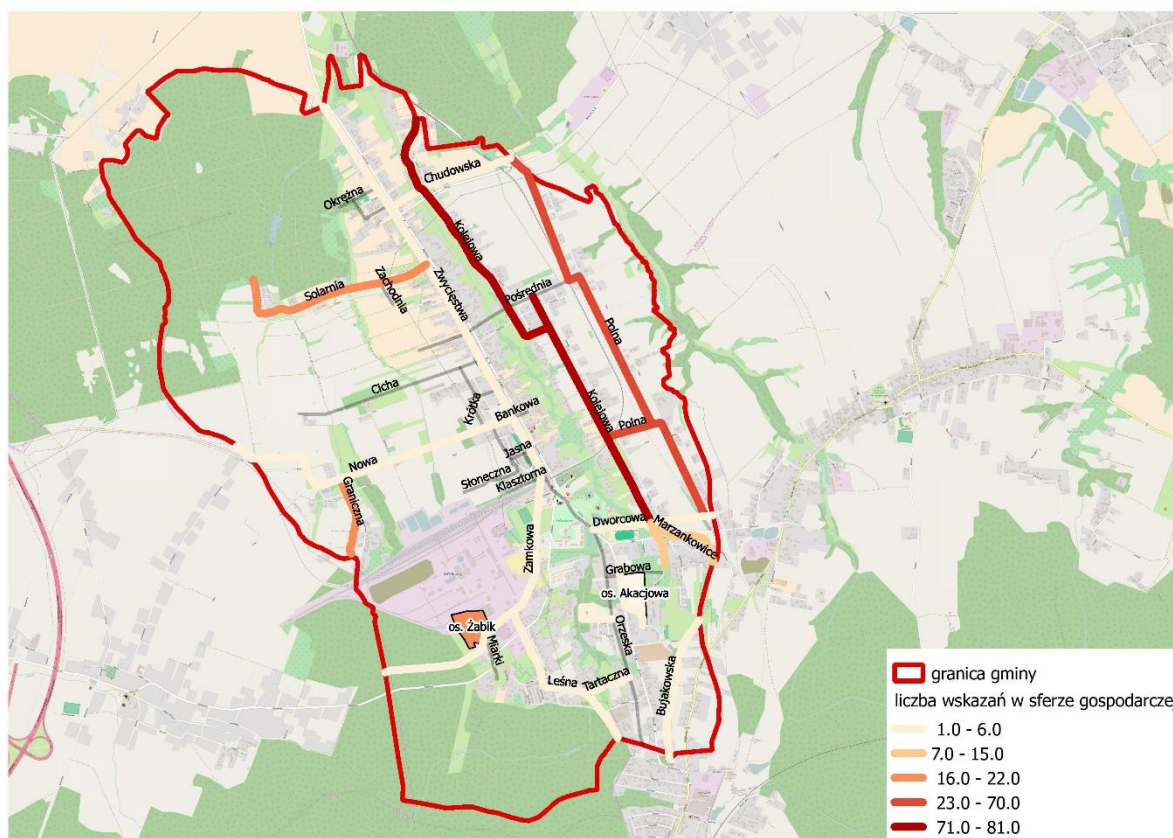
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Ornontowicach

Rysunek 3. Wskazania w sferze społecznej

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przy użyciu openstreetmap.org

2.8.2. Sfera gospodarcza

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przy użyciu openstreetmap.org

Odnosnie sfery gospodarczej wskaźnikiem ją opisującym może być wskaźnik obrazujący liczbę prowadzonych działalności gospodarczych na 1000 mieszkańców. Najbardziej pozytywnie pod tym względem wyróżniał się okręg 8. Najgorsza sytuacja jest w okręgu 13. Według wskazań respondentów badania ankietowego najgorsza sytuacja w sferze gospodarczej jest wzdłuż ulicy Kolejowej.

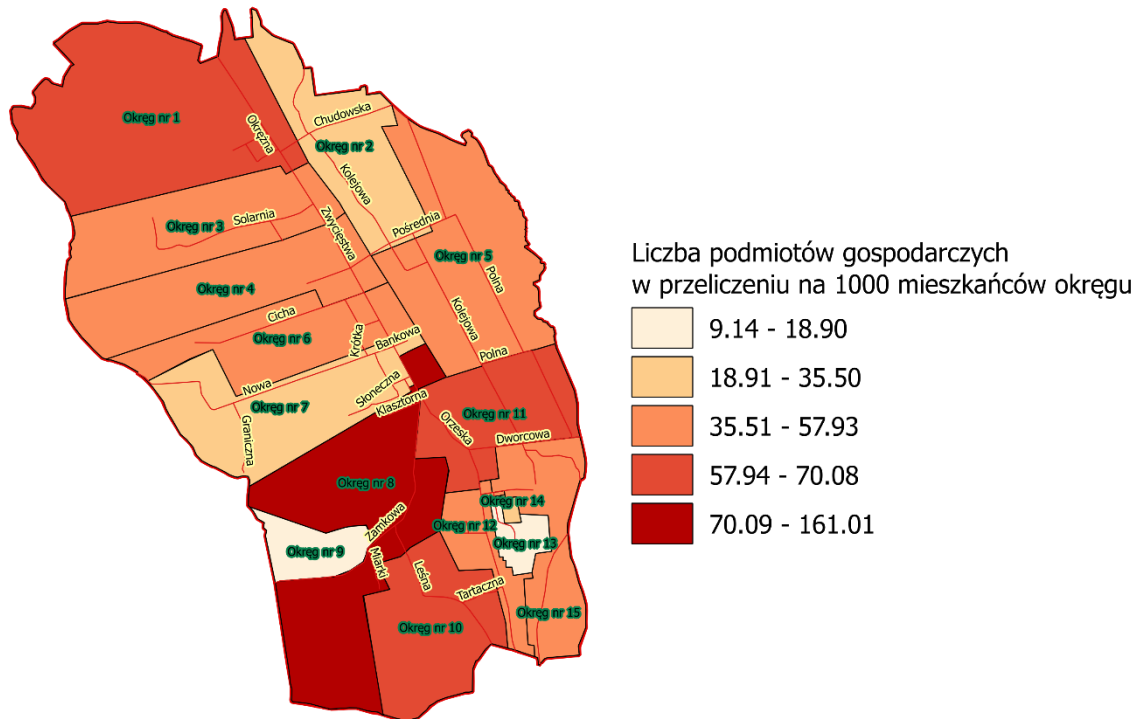
Tabela 72. Liczba prowadzonych działalności gospodarczych na 1000 osób w podziale na okręgi.

nr okręgu	liczba prowadzonych działalności gospodarczych na 1000 mieszkańców
1	70,08
2	35,5
3	55,55
4	45,34
5	44,39
6	57,93
7	25,7
8	161,01
9	18,9
10	69,63
11	68,88
12	55,3

nr okręgu	liczba prowadzonych działalności gospodarczych na 1000 mieszkańców
13	9,14
14	33,03
15	49,88

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Ornontowicach

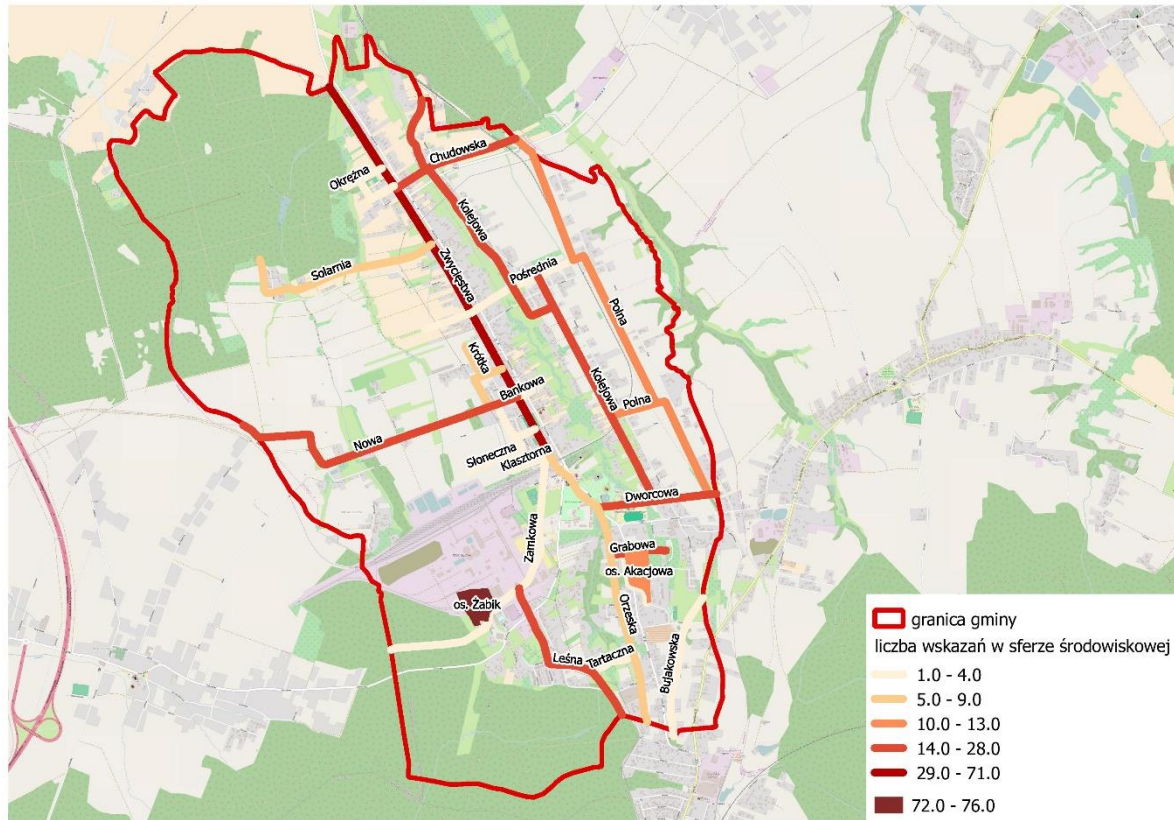
Rysunek 4. Liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców okręgu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Ornontowicach

2.8.3. Sfera środowiskowa

Rysunek 5. Wskazania w sferze środowiskowej

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przy użyciu openstreetmap.org

Jakość sfery technicznej i środowiskowej opisana została wskaźnikami opisującymi liczbę działek z azbestem. Najwięcej działek, na których zlokalizowany jest azbest jest w okręgu 3. Wskaźnik obrazujący liczbę budynków wybudowanych przed 1970 wskazuje, że najwięcej tego typu budynków jest w okręgu 9. Respondenci badania ankietowego wskazali, że najgorsza sytuacja w sferze środowiskowej jest na osiedlu Żabik i wzdłuż ulicy Zwycięstwa.

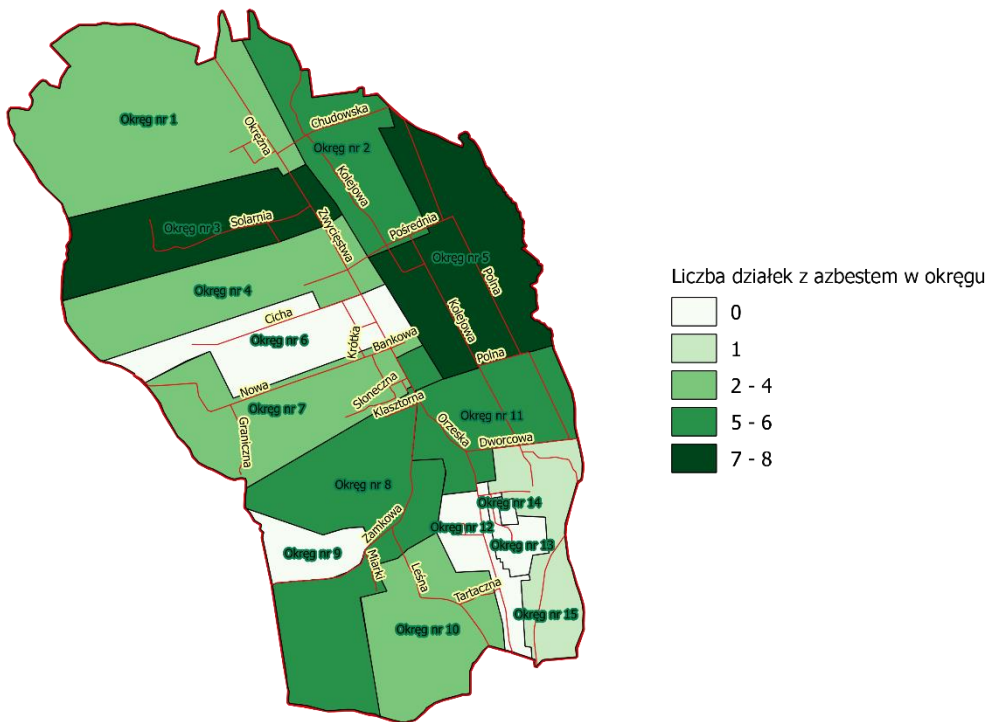
Tabela 73. Liczba działek z azbestem w podziale na okręgi.

nr okręgu	działki z azbestem
1	3
2	6
3	8
4	4
5	7
6	0
7	4
8	5
9	0
10	3

nr okręgu	działki z azbestem
11	6
12	0
13	0
14	0
15	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Ornontowicach

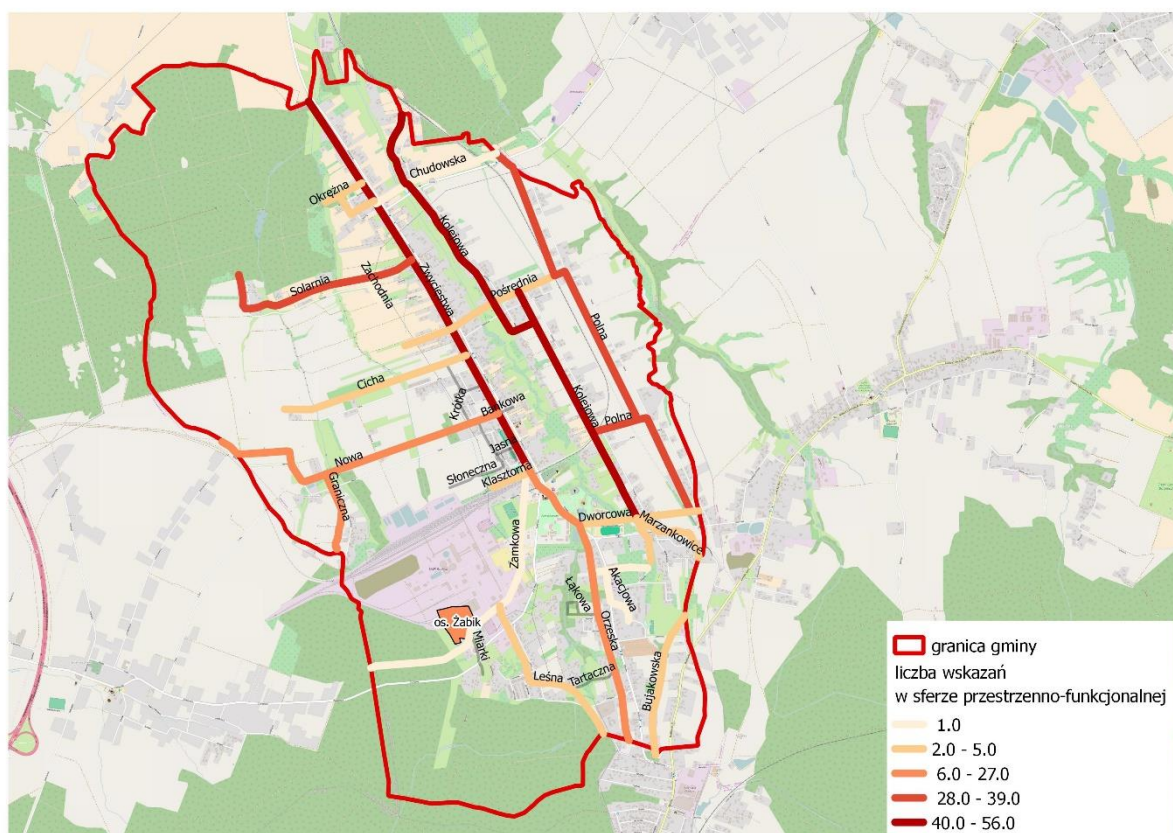
Rysunek 6. Liczba działek z azbestem w okręgu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Ornontowicach

2.8.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Rysunek 7. Wskazania w sferze przestrzenno-funkcjonalnej

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przy użyciu openstreetmap.org

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej pierwszym wskaźnikiem jest odsetek dróg w stanie niedostatecznym. Największą wartość wskaźnik ten osiągnął w okręgu 1 i 15. Drugi wskaźnik stanowi liczba zabytków – najwięcej jest ich w okręgu 11. Z danych Urzędu Gminny można ponadto wskazać także gminne obiekty zabytkowe (przedstawione punktowo na mapie rys. 8), których najwięcej jest w okręgach, 3, 8, 10, 11 i 15. Na poniższej mapie wskazano również wiaty przystankowe – najwięcej można ich wskazać w okręgach 1, 4, 8, 11, 15. Do scharakteryzowania sfery przestrzenno-funkcjonalnej należy również wskazać przestrzenie publiczne, których najwięcej jest w okręgach 7 i 11. Według wskazań respondentów największego problemu w sferze przestrzenno-funkcjonalnej można zidentyfikować na ulicach Zwycięstwa i Kolejowej.

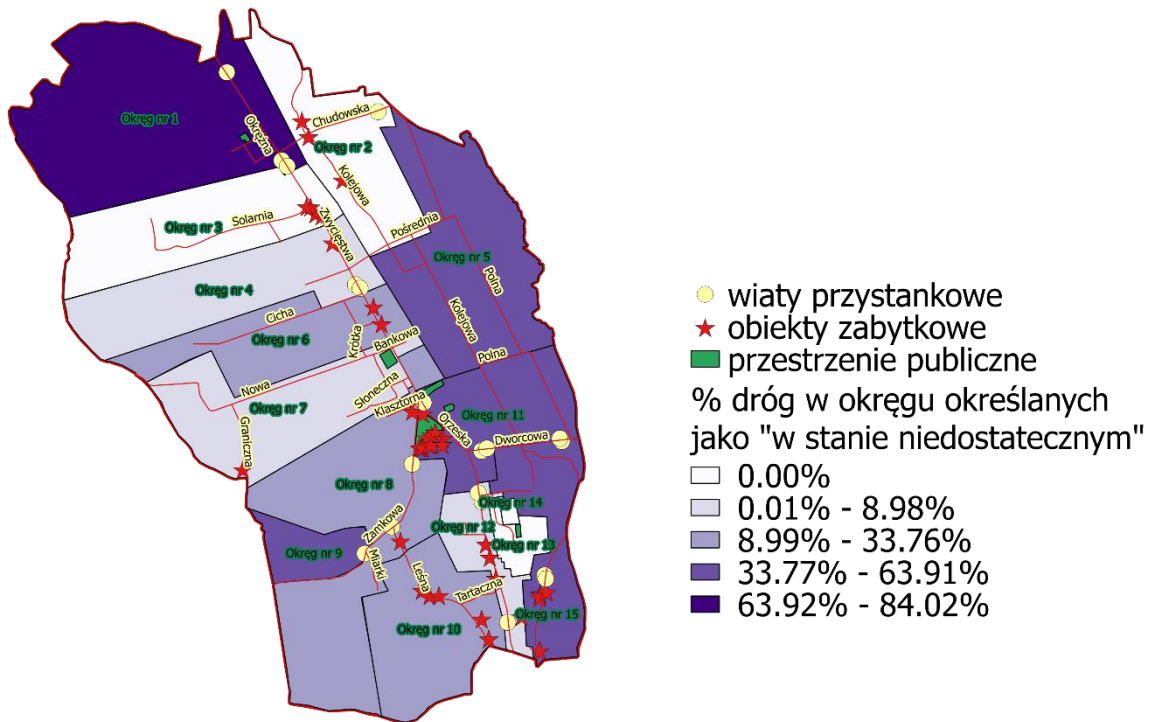
Tabela 74. Odsetek dróg w stanie niedostatecznym oraz liczba zabytków w podziale na okręgi wyborcze.

nr okręgu	% dróg w stanie niedostatecznym	liczba zabytków
1	84,02%	4
2		4
3		2
4	2,85%	4
5	52,75%	
6	33,76%	1
7	8,98%	1
8	21,99%	2
9	56,21%	
10	18,26%	5

nr okręgu	% dróg w stanie niedostatecznym	liczba zabytków
11	51,82%	19
12	5,29%	4
13		
14		
15	63,91%	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Ornontowicach

Rysunek 8. Odsetek dróg w okręgu określanych jako "w stanie niedostatecznym", wiaty przystankowe, obiekty zabytkowe oraz przestrzenie publiczne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Ornontowicach

2.8.5. Sfera techniczna

Jakość tej sfery opisuje odsetek budynków wybudowanych przed 1970 rokiem. Największą wartość wymieniony wskaźnik osiągnął w okręgu 9. Według wskazań respondentów najwięcej problemów w sferze technicznej zaobserwowano na ulicy Kolejowej.

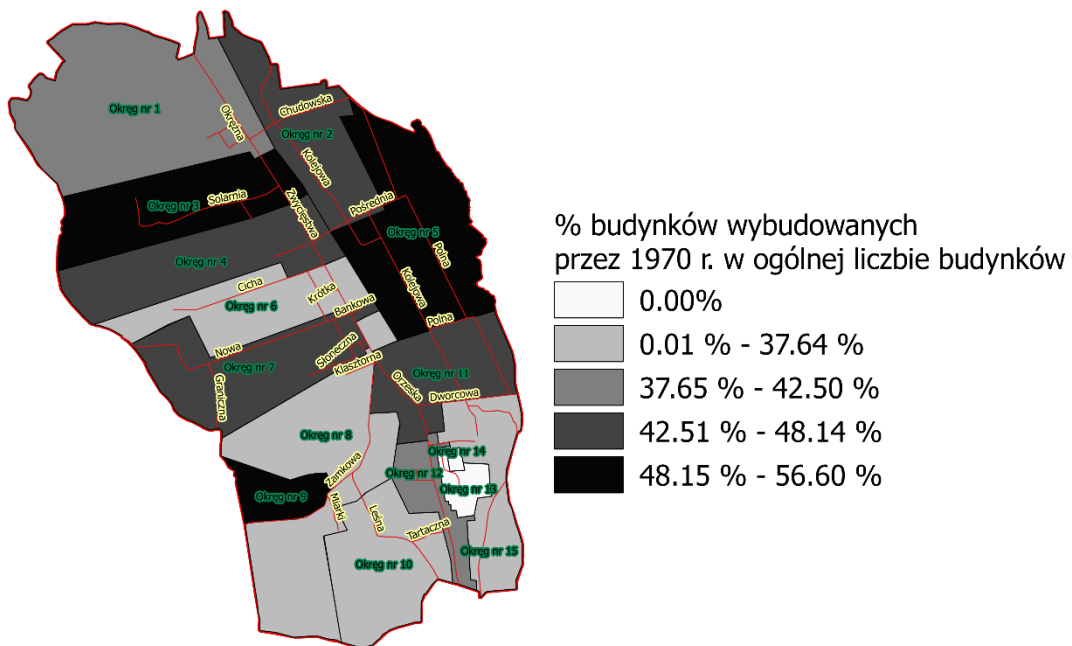
Tabela 75. Odsetek budynków wybudowanych przed 1970 rokiem w podziale na okręgi

nr okręgu	% budynków wybudowanych przed rokiem 1970
1	40,76
2	45,09
3	51,45
4	44,24
5	52,8
6	37,16
7	46,42

nr okręgu	% budynków wybudowanych przed rokiem 1970
8	37,52
9	56,6
10	37,64
11	48,14
12	42,5
13	0
14	0
15	36,15

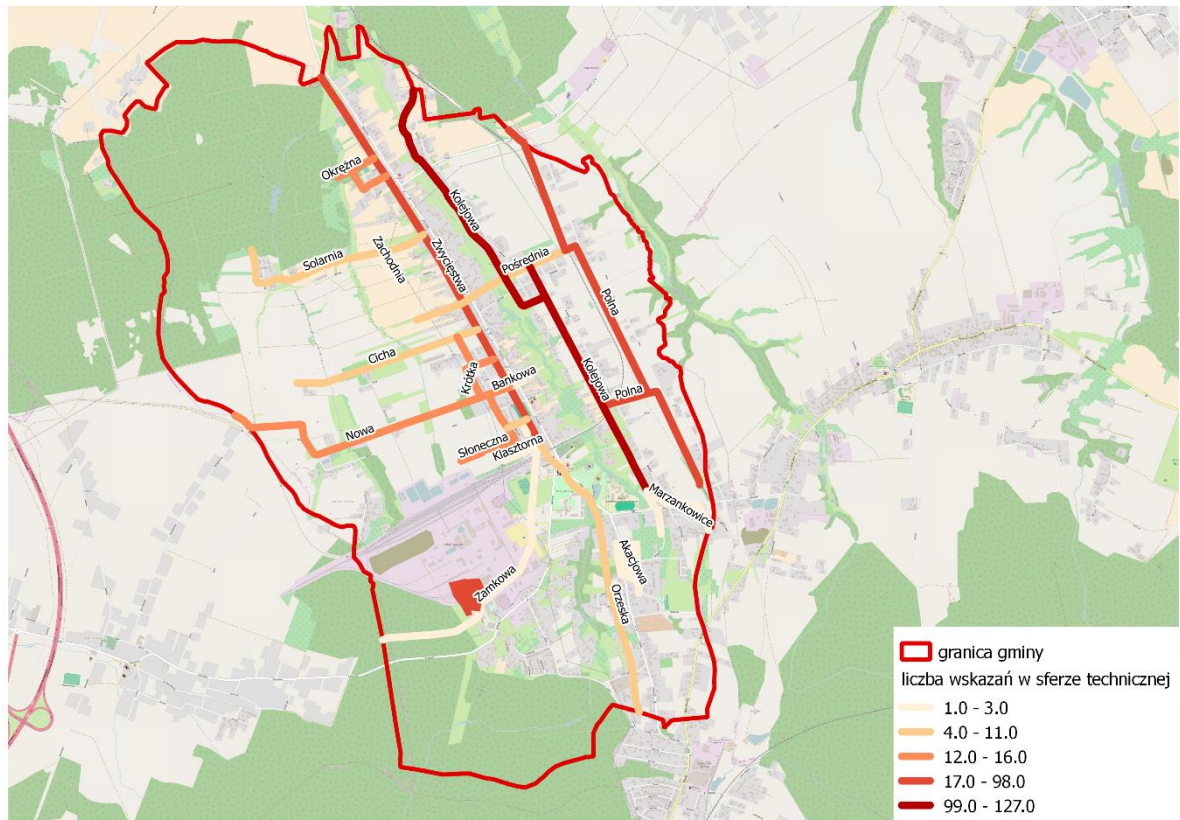
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Ornontowicach

Rysunek 9. % Budynków wybudowanych przed 1970 r. w ogólnej liczbie budynków

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Ornontowicach

Rysunek 10. Wskazania w sferze technicznej

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przy użyciu openstreetmap.org

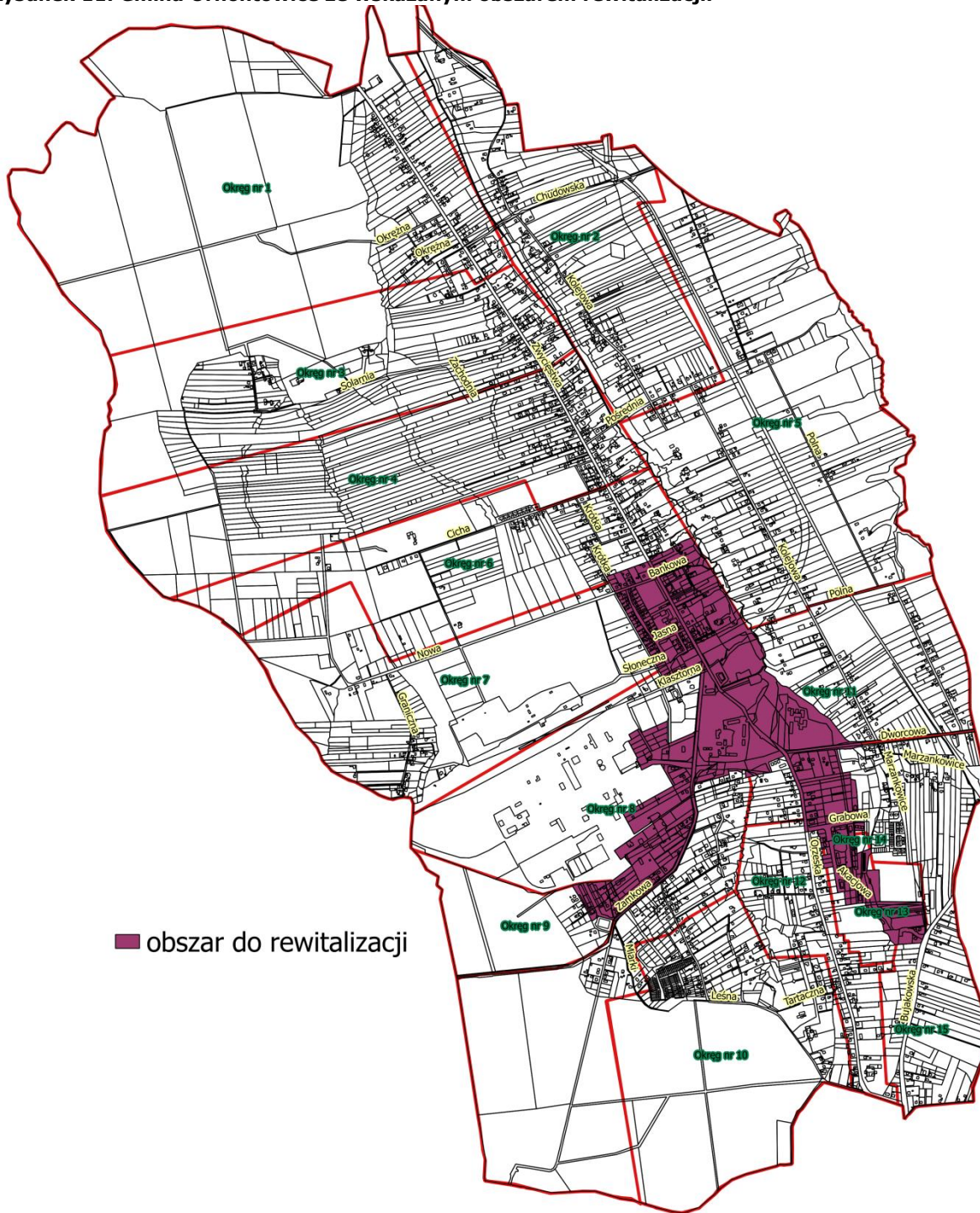

3. Zasięgi przestrzenne obszaru/obszarów rewitalizacji

Wskazuje się, że współcześnie jedną z podstawowych przesłanek dla tworzenia Programów Rewitalizacji jest współwystępowanie problemów społecznych, gospodarczych, środowiskowych i technicznych. Ich spiętrzenie się i nawarstwienie prowadzi do wytworzenia trudnej sytuacji na niektórych terenach gminy. Planowane działania rewitalizacyjne mają na celu poprawę sytuacji obszarów najbardziej zdegradowanych poprzez przywrócenie i poprawę pożądaných funkcji. Podjęte zostaną działania „miękkie” obejmujące sferę społeczną, jak i „twarde” znajdujące wyraz w projektach inwestycyjno-infrastrukturalnych. Analiza uwarunkowań obecnej sytuacji przestrzennej, społecznej i gospodarczej gminy miasta pozwala zidentyfikować najważniejsze problemy przestrzenne oraz zagrożenia i na tej podstawie m.in. wskazać kierunki potrzeb rewitalizacyjnych.

Na podstawie analiz danych zastanych udostępnionych przez Urząd Gminy oraz wyników badań zidentyfikowano obszar rewitalizacji obejmujący Centrum (ulice Bankowa, Boczna, Dworcowa Grabowa, Jasna, Klasztorna, Nowa, Orzeska, Słoneczna, Zamkowa i Zwycięstwa) oraz osiedla Żabik i Akacyjowa.

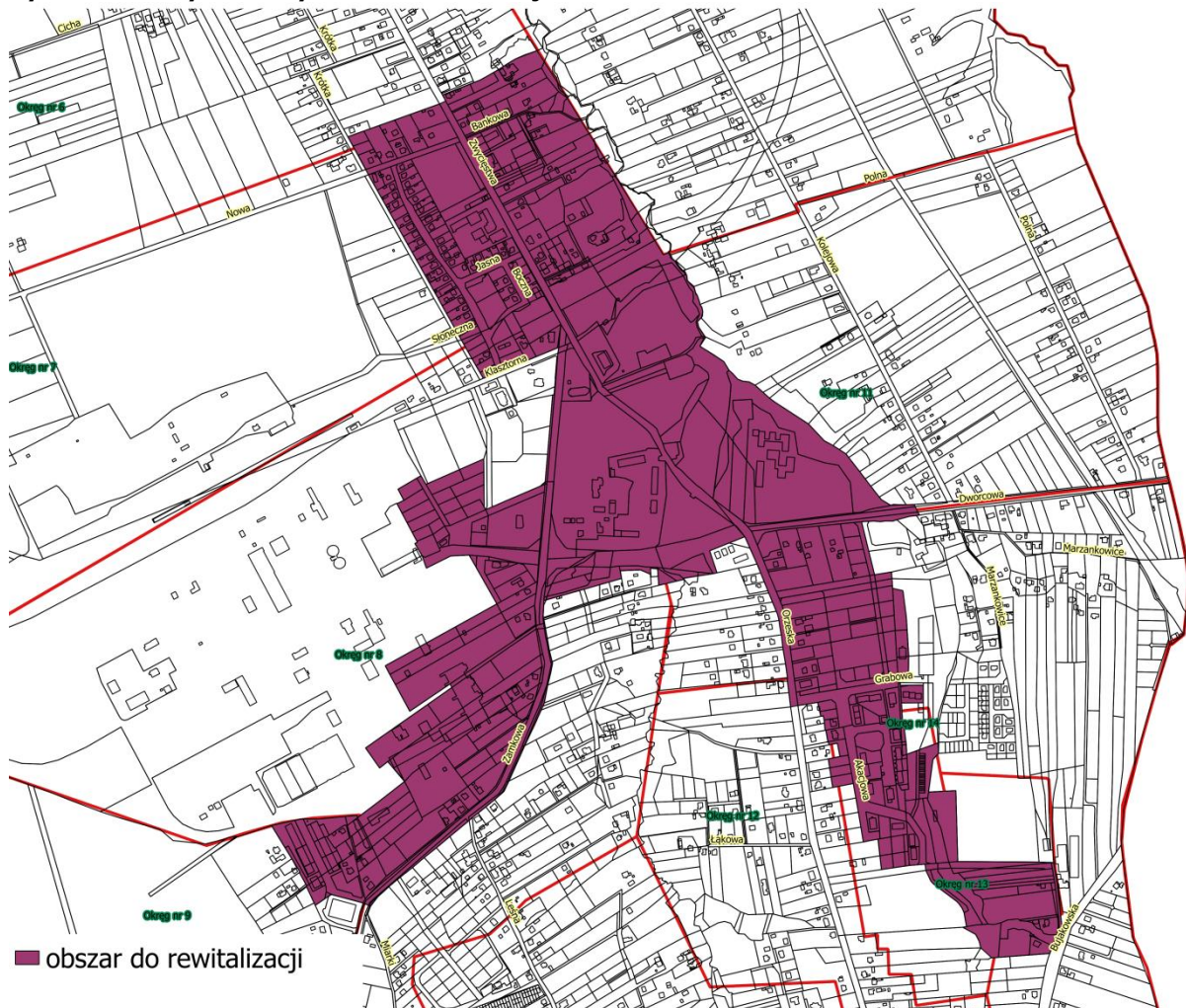
Rysunek 11. Gmina Ornontowice ze wskazanym obszarem rewitalizacji.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Ornontowicach

Obszar rewitalizacji zajmuje 93,71 ha, co stanowi 6,17% powierzchni gminy. Na wyznaczonym obszarze mieszkają 1438 osoby, co stanowi 27,3% ludności gminy. Na wyznaczonym terenie następuje nagromadzenie problemów dotyczących sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, jak i technicznej, dla których wskaźniki znacznie przewyższają średnią gminną.

Rysunek 12. Wyznaczony obszar rewitalizacji.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Ornontowicach

Po pierwsze teren rewitalizacji charakteryzuje się znacznym poziomem bezrobocia. Na 1000 mieszkańców na ww. terenie przypada prawie 55 bezrobotnych. Podczas gdy średnia gminna wynosi 21 bezrobotnych na 1000 mieszkańców. Dane wskazują, że na obszarze do rewitalizacji poziom bezrobocia jest trzykrotnie wyższy niż średnia gminna.

Po drugie na terenie rewitalizacji liczba wydanych „Niebieskich Kart” na 1000 mieszkańców jest znacznie wyższa niż średnia gminna. Na 1000 mieszkańców obszaru poddanego działaniom rewitalizacyjnym założono ponad 8 „Niebieskich Kart”, w odniesieniu do gminy wskaźnik ten przyjmuje wartość 2,5. Z tym elementem sfery społecznej i bezpieczeństwa publicznego wiąże się liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece z art. 207kk i 209kk, która na 1000 osób jest znacząco wyższa na wyznaczonym obszarze niż na pozostałym terenie gminy. Na obszarze rewitalizacji wskaźnik ww. przestępstw wynosił 2,1, natomiast przeciętna liczba w gminie nie przekraczała 0,8 na 1000 osób.

Wszystkie wymienione wskaźniki jednoznacznie negatywnie charakteryzują obszar centrum i tym samym wskazują, że znaczną część ludności stanowią osoby, które potrzebują wsparcia. Każdy z wymienionych obszarów charakteryzuje się nieco odmiennymi problemami.

Obszar centrum jest narażony na zwiększony poziom zagrożenia przestępstwami i wykroczeniami ze względu na wzmożony przepływ ludności. Zauważalne są tu również drobne akty wandalizmu. Obydwa ww. czynniki negatywnie wpływają na poziom bezpieczeństwa ludności. Ponadto stanowi to przesłankę każącą przypuszczać, że mieszkańcy tego obszaru to osoby potrzebujące wsparcia. Negatywną sytuację społeczną może również potęgować wyraźny podział przestrzeni na publiczną i prywatną. Co dotyczy osiedla Żabik to w pierwszej kolejności należy wspomnieć o społecznej stygmatyzacji tego obszaru. Na terenie osiedla wskazuje się na wysoki stopień zagrożenia patologią i możliwe jej dziedziczenie. Ponadto problem stanowi mentalność mieszkańców i niechęć do współpracy. Odnośnie obszaru osiedla Akacyjowa to jego zasadnicze problemy społeczne wynikają przede wszystkim z tego, że jest duże skupisko ludność, którego część stanowią osoby borykające się z wykluczeniem społecznym i patologiami.

Na wszystkich obszarach podstawowym problemem jest niski poziom integracji społecznej, który utrudnia działania mające wprowadzać pozytywne zmiany na zdegradowanych obszarach. Dodatkowo na sferę społeczną negatywnie wpływa brak miejsc rekreacji wyrażający się w ograniczonej możliwości oferty kulturalnej. Wskazuje się również na małą wiedzę większości mieszkańców dotyczącą dziedzictwa historycznego i kulturalnego, co jeśli zostanie zmienione i odpowiednio stymulowane przez władze gminne, organizacje pozarządowe i inne podmioty stanowi ogromny potencjał rozwojowy.

Tabela 76. Bezrobotni na 1000 mieszkańców, liczba wydanych „Niebieskich Kart” i liczba czynów przeciwko rodzinie z art. 207 kk, art. 209 kk na 1000 mieszkańców

	bezrobotni na 1000 mieszkańców	„Niebieskie Karty” na 1000 osób	liczba czynów przeciwko rodzinie na 1000 osób
obszar rewitalizacji	54,5	8,5	2,1
średnia gminna	21	2,5	0,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Ornontowicach

Do opisu sytuacji gospodarczej posłużono się liczbą przedsiębiorców działających na wskazanym obszarze w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Na terenie objętym działaniami rewitalizacji na 1000 mieszkańców przypada blisko 39 aktywnie działających przedsiębiorców. Średni wskaźnik dla gminy jest wyższy wynosi ponad 53 przedsiębiorców na 1000 ludności.

Tabela 77. Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców

	liczba przedsiębiorców na 1000 mieszkańców
obszar rewitalizacji	38,7
średnia gminna	53,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie Urzędu Gminy w Ornontowicach

W sferze środowiskowej jako wskaźnikiem można posłużyć się danymi opisującymi liczbę działek, na których zlokalizowane są substancje szkodliwe dla zdrowia i środowiska (np. eternit, azbest). Na obszarze rewitalizacji liczba działek, na których znajduje się azbest wynosi 17, podczas gdy w całej gminie takich działek jest 47. Dane pokazują, że ponad 36% działek, na których znajduje się azbest jest zlokalizowanych na wyznaczonym obszarze zdegradowanym. Aby lepiej zobrazować zagrożenie wynikające ze składowania azbestu liczbę działek, na których są substancje szkodliwe dla zdrowia przeliczono na 1000 mieszkańców. Wskaźnik ten dla obszaru rewitalizacji przyjął wartość 10,4, natomiast średnia gminna była nieco niższa (8,2). Jako problem środowiskowy, dotyczący głównie obszar centrum, uznaje się również tworzenie się dzikich wysypisk śmieci.

Tabela 78. Liczba działek z azbestem

	liczba działek z azbestem
--	---------------------------

	liczba działek z azbestem
obszar rewitalizacji	17
średnia gminna	47

Źródło: opracowanie własne na podstawie Urzędu Gminy w Ornontowicach

W sferze technicznej zasadniczym problemem są niedobory ciągów komunikacyjnych. Na rewitalizowanym obszarze blisko 44% dróg to drogi w stanie niedostatecznym, średnia gminna jest zdecydowanie niższa – wynosi 22%. Obok złego stanu infrastruktury drogowej wyróżnia się także niedostatek miejsc parkingowych. Ponadto problem w obszarze centrum stanowi ruchliwa droga dzieląca obszar parku, co stanowi poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa ruchu drogowego mieszkańców. Ponadto problemem jest również niewystarczająca dostępność komunikacji publicznej.

Tabela 79. Odsetek dróg w stanie niedostatecznym

	% dróg w stanie niedostatecznym
obszar rewitalizacji	43,70%
średnia gminna	22%

Źródło: opracowanie własne na podstawie Urzędu Gminy w Ornontowicach

Do opisu sfery technicznej posłużono się także odsetkiem budynków wybudowanych przed 1970 rokiem. Po pierwsze odsetek budynków, których stan techniczny może być zły lub niedostateczny ze względu na ich wiek jest o ponad 5% wyższy niż średnia gminna. Na rewitalizowanym terenie ponad 43% wszystkich budynków stanowią te wybudowane przed 1970 rokiem. Jak wspomniano stan techniczny zarówno na zewnątrz budynków, jak i wewnątrz jest zły.

Tabela 80. Odsetek budynków wybudowanych przed 1970 rokiem

	% budynków sprzed 1970
obszar rewitalizacji	43,60%
średnia gminna	38,40%

Źródło: opracowanie własne na podstawie Urzędu Gminy w Ornontowicach

Podsumowując, należy powtórnie wyraźnie podkreślić, że problemy w sferach społecznej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej zostały zidentyfikowane na podstawie analiz danych zastanych oraz badań przeprowadzonych wśród mieszkańców. Poniższa tabela przedstawia najważniejsze obszary problemowe na obszarach rewitalizacji.

Tabela 81. Tereny rewitalizacji wraz z przypisanymi, zidentyfikowanymi problemami z sferach społecznej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej

Sfera	Centrum	Os. Żabik	Os. Akacyjowa
Spoleczna	<ul style="list-style-type: none"> mała wiedza dot. dziedzictwa historycznego i kulturalnego zwiększony poziom zagrożenia przestępczymi i wykroczeniami ze względu na wzmocniony przepływ ludności niska integracja społeczna ludności ograniczona oferta kulturalna 	<ul style="list-style-type: none"> negatywny wizerunek miejsca w świadomości społecznej zlokalizowane mieszkania socjalne, zamieszkałe przez ubogie, patologiczne osoby zagrożenie patologią niski poziom bezpieczeństwa mentalność mieszkańców przemoc w rodzinach niski poziom integracji społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> duże skupisko ludności, część zagrożona wykluczeniem społecznym i patologiami społecznymi niski poziom aktywności społecznej niski poziom bezpieczeństwa niski poziom integracji społecznej
Gospodarcza	<ul style="list-style-type: none"> mała liczba przedsiębiorców 	<ul style="list-style-type: none"> mała liczba przedsiębiorców 	<ul style="list-style-type: none"> mała liczba przedsiębiorców brak lokali usługowych
Środowiskowa	<ul style="list-style-type: none"> powstawanie dzikich wysypisk koncentracja zabudowy jednorodzinnej i instytucji publicznej powodującej niską emisję 	<ul style="list-style-type: none"> wysoki odsetek budynków generujących niską emisję 	<ul style="list-style-type: none"> niska emisja
Techniczna, przestrzenno-funkcjonalna	<ul style="list-style-type: none"> brak przestrzeni publicznej integrującej mieszkańców niewystarczająca komunikacja publiczna mała liczba miejsc parkingowych ruchliwa droga dzieląca przestrzeń parku wysoki odsetek budynków wybudowanych przed 1970r. 	<ul style="list-style-type: none"> wysoki odsetek budynków wybudowanych przed 1970r. zły stan techniczny dróg 	<ul style="list-style-type: none"> znaczny odsetek budynków sprzed 1970r. zły stan infrastruktury drogowej brak miejsc parkingowych brak lokali usługowych

Źródło: opracowanie własne

4. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Wizja przedstawia pożądaną obraz w danym okresie. Jest opisem wizerunku obszarów rewitalizowanych w przyszłości.

Wizja powinna być motywująca, określając pozytywny obraz uwzględniający lokalne i zewnętrzne uwarunkowania.

Wizja wyznaczonych obszarów do rewitalizacji w 2026 r. po przeprowadzeniu rewitalizacji jest następująca:

Przestrzeń, którą zyskała gmina po przeprowadzonym procesie rewitalizacji daje mieszkańcom możliwość do swobodnego rozwoju osobistego zarówno na polu zawodowym jak i prywatnym. Spójna i zrewitalizowana przestrzeń jest miejscem realizacji ciekawych projektów integrujących i aktywizujących społeczność lokalną, a także projektów w sferze gospodarczej przyczyniających się do wykorzystania potencjału gminy i jej promocji w otoczeniu. Obszary rewitalizacji to miejsca bezpieczne, dobrze skomunikowane, z mieszkaniami, które zapewniają ich mieszkańcom godne warunki do życia, z ciekawą ofertą i odpowiednią infrastrukturą kulturalną, rekreacyjno-wypoczynkową, a także dające możliwość życia w czystym środowisku.

Zgodnie z zasadą komplementarności problemowej działania, które służyć będą realizacji zakładanej wizji zostały zidentyfikowane we wszystkich sferach procesu rewitalizacji. W wizji znajduje się odniesienie do rozwoju osobistego, budowania więzi i integracji społecznej jako wyznaczników zmian jakie zajdą w **sferze społecznej**. Dobre warunki mieszkaniowe, odpowiednia infrastruktura kulturalna i rekreacyjno-wypoczynkowa oraz czyste środowisko odnoszą się do działań podejmowanych w **sferze technicznej i środowiskowej**. **Sfera przestrzenno-funkcjonalna** ma odzwierciedlenie w utworzonej spójnej, dobrze skomunikowanej przestrzeni publicznej, a zmiany w **sferze gospodarczej** nastąpią dzięki realizacji projektów aktywizujących mieszkańców i wykorzystujących lokalny potencjał gospodarki.

5. Cele rewitalizacji oraz kierunki działań

Wizja przedstawia stan obszarów w przyszłości, aby było możliwe osiągnięcie tej wizji konieczne jest wyznaczenie celów rewitalizacji, które będą kierunkowały podejmowane działania na osiągnięcie zakładanych rezultatów. Poniżej prezentowana jest zakładana struktura elementów Programu Rewitalizacji:

Cel nadrzędny rewitalizacji stanowi najogólniejszą koncepcję działania w rozpoczętym procesie wyprowadzania obszarów ze stanu kryzysowego. Jest to także zobowiązanie na przyszłość dla wszystkich podmiotów zaangażowanych w prowadzenie działań rewitalizacyjnych.

Nadrzędnym celem rewitalizacji jest:

Wysoki poziom wykorzystania potencjału gminy i obszarów rewitalizacji do spełnienia potrzeb mieszkańców i rozwoju społeczno-gospodarczego.

Wyznaczony cel nadrzędny wynika ze zidentyfikowanych problemów i potrzeb rewitalizacyjnych oraz ma przyczynić się do odnowy i ożywienia obszarów obecnie wyznaczonych jako zdegradowane i do rewitalizacji. Powinien być on realizowany przy pełnym zaangażowaniu wszystkich interesariuszy Programu.

Interesariuszami Programu zgodnie z Ustawą o rewitalizacji są:

- mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego,
- mieszkańcy gminy inni niż wymienieni w pkt a),
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą,
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne,
- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne,
- organy władzy publicznej.

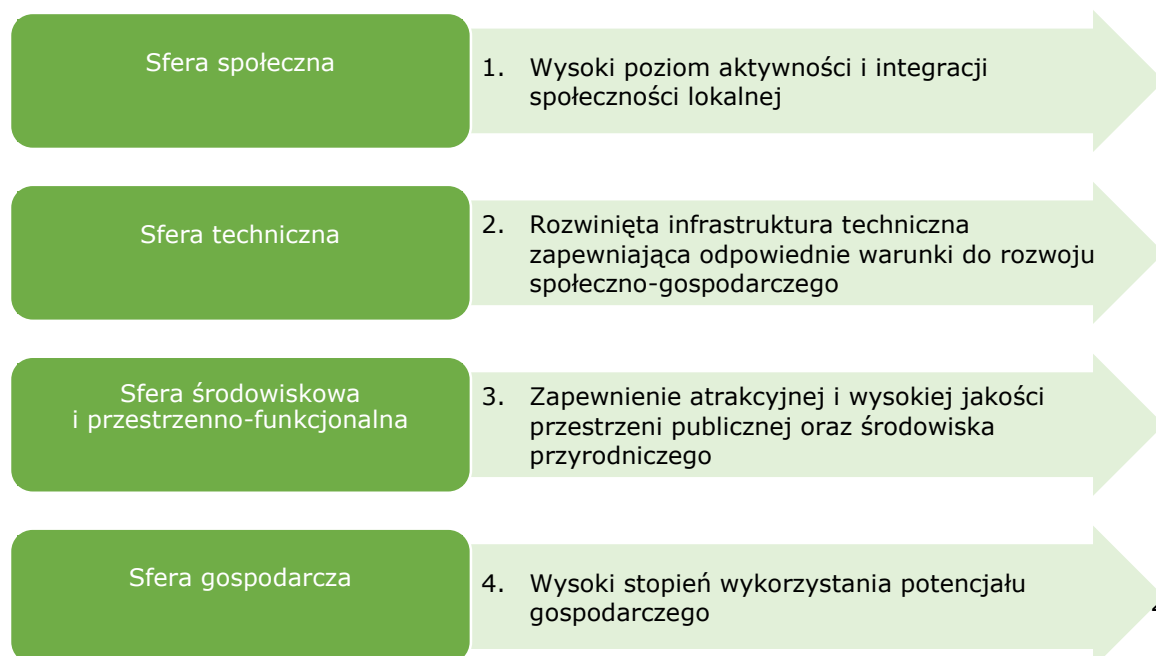
Cele rewitalizacji określają rezultaty o zasadniczym znaczeniu w długiej perspektywie czasu oraz kierunkują działania na rzeczy właściwe dla rozwoju gminy w kontekście rewitalizacji.

Cele pokazują, jakimi sposobami obszary do rewitalizacji można wyprowadzać z kryzysu. Zostały do nich przyporządkowane kierunki działań odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym. Wypracowane **kierunki działań** przyczynią się do przeciwdziałania zidentyfikowanym negatywnym zjawiskom w analizowanych sferach.

Cele i kierunki działań wyznaczone w poszczególnych sferach zostały przedstawione w poniższej tabeli:

Sfera	Cele strategiczne	Cele operacyjne
Społeczna	1. Wysoki poziom aktywności i integracji społeczności lokalnej	1.1. Dogodne warunki do wszechstronnego rozwoju mieszkańców gminy 1.2. Wysoki poziom integracji społecznej mieszkańców
Techniczna	2. Wzrost poziomu rozwoju gospodarczego	2.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości mieszkańców gminy 2.2. Wzrost poziomu atrakcyjności gospodarczej gminy
Środowiskowa i przestrzenno-funkcjonalna	3. Wzrost poziomu potencjałów rozwojowych gminy	3.1. Rozwinięta infrastruktura techniczna dla potrzeb mieszkańców i osób odwiedzających gminę 3.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania walorów przyrodniczych gminy
Gospodarcza	4. Dogodne warunki funkcjonowania mieszkańców	4.1. Wysoki poziom ładu przestrzennego 4.2. Dostosowanie warunków komunikacyjnych do potrzeb mieszkańców

Programie Rewitalizacji zostały wyznaczone 4 cele strategiczne w pięciu sferach, w których identyfikowane były zjawiska kryzysowe.

Sfera społeczna

Cel strategiczny 1: Wysoki poziom aktywności i integracji społeczności lokalnej

Aspekt społeczny jest najistotniejszym elementem podejmowanych działań rewitalizacyjnych, dlatego też zostanie on uwzględniony we wszystkich celach służących realizacji działań wyprowadzania obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego. Na wybranych obszarach zidentyfikowano znaczącą koncentrację problemów społecznych i ich nawarstwienie. Istotną kwestią jest również niewystarczający poziom kapitału społecznego, co przekłada się także na małą integrację mieszkańców i niewystarczający poziom więzi społecznych. Najpoważniejsze problemy społeczne związane z występowaniem patologii i wykluczenia społecznego zostały zidentyfikowane w określonych miejscach, dotyczą określonych ludzi, dlatego też działania, które będą służyły realizacji celu będą skierowane właśnie do tych grup. Bardzo ważne jest, aby działania skierowane były zarówno do osób wykluczonych, bezrobotnych, osób z niepełnosprawnościami, ale także dla rodzin z dziećmi, młodzieży (w szczególności z rodzin patologicznych) oraz seniorów. Ponadto planowane działania mają na celu podniesienie poziomu kapitału społecznego oraz propagowanie wiedzy na temat lokalnego dziedzictwa historycznego i kulturalnego, a w długofalowej perspektywie przekazywanie tych wartości następnym pokoleniom. Ma to na celu rozwój i wzmocnienie więzi lokalnej społeczności poprzez aktywne włączenie ludności w jej tworzenie.

Uszczegółowienie celów strategicznych stanowią cele operacyjne i przyporządkowane działania. Odnoszą się one do zidentyfikowanych na etapie diagnozy problemów i potencjałów obszarów zdegradowanych i rewitalizacji.

Cel strategiczny 1. Wysoki poziom aktywności i integracji społeczności lokalnej

Cel operacyjny 1.1: Dogodne warunki do wszechstronnego rozwoju mieszkańców gminy

Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	<ul style="list-style-type: none"> • koncentracja problemów społecznych i ich nawarstwianie • zagrożenie wykluczeniem i patologiami społecznymi (osiedle Żabik i Akacyjowa) • niewystarczający poziom kapitału społecznego • niski poziom aktywności społecznej
Powiązanie z potencjałami	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzone działania i projekty przez ośrodek pomocy społecznej mające na celu włączenie społeczne osób wykluczonych
Działania	<p>1.1.1. Prowadzenie inicjatyw służących poprawie jakości kapitału ludzkiego różnych grup społecznych w gminie</p> <p>1.1.2. Wspieranie rozwoju oferty edukacyjnej dostosowanej do rynku pracy na różnych etapach kształcenia</p> <p>1.1.3. Prowadzenie stałych programów aktywizacji gospodarczej mieszkańców, w tym związanych z dostosowaniem osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem do potrzeb rynku pracy</p>

Cel strategiczny 1. Wysoki poziom aktywności i integracji społeczności lokalnej

Cel operacyjny 1.2: Wysoki poziom integracji społecznej mieszkańców

Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	<ul style="list-style-type: none"> • mała wiedza dot. dziedzictwa historycznego i kulturalnego • ograniczona oferta kulturalna i rekreacyjna • niski poziom aktywności społecznej • niska integracja społeczna ludności • ograniczone wsparcie inicjatyw społecznych mieszkańców • brak przestrzeni publicznej integrującej mieszkańców
Powiązanie z potencjałami	<ul style="list-style-type: none"> • istniejące organizacje pozarządowe • działalność Centrum Arterii • wydawany miesięcznik samorządowy „Głos Ornontowic”

Działania	<p>1.2.1. Zwiększenie i dostosowanie oferty kulturalnej, rekreacyjnej, sportowej oraz turystycznej do potrzeb i oczekiwań mieszkańców (np. bawialnia dla maluchów, tor dla rowerów (kross), tor saneczkowy (całoroczny))</p> <p>1.2.2. Promowanie, wspieranie i realizowanie projektów aktywizujących i integrujących o charakterze: społecznym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym, zdrowotnym, ekologicznym czy turystycznym oraz związanych z rozwojem przedsiębiorczości</p> <p>1.2.3. Tworzenie, wsparcie tworzenia miejsc spotkań mieszkańców (np. kawiarnia artystyczna),</p> <p>1.2.4. Przekazywanie informacji o wydarzeniach, ofercie dla mieszkańców za pomocą skutecznych kanałów komunikacji</p> <p>1.2.5. Wspieranie oddolnych inicjatyw mieszkańców</p> <p>1.2.6. Tworzenie warunków do rozwoju wolontariatu i działania organizacji pozarządowych</p> <p>1.2.7. Wspieranie integracji społecznej różnych grup społecznych, szczególnie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym</p>
-----------	--

Sfera gospodarcza

Cel strategiczny 2: Wzrost poziomu rozwoju gospodarczego

Idea rewitalizacji, poza wymienionymi powyżej zmianami w sferze społecznej, polega na pobudzeniu rozwoju gospodarczego, zwiększeniu atrakcyjności inwestycyjnej zdegradowanego obszaru, jak również pobudzeniu postaw przedsiębiorczych wśród lokalnej społeczności. Na wyznaczonym terenie rewitalizacji zauważalna jest bierność w działalności gospodarczej mieszkańców wyrażająca się w ich małej liczbie. Ponadto wskazuje się na niewystarczającą liczbę lokali usługowych. Wymienione problemy powodują, że wyznaczony obszar negatywnie odbiega od średniej gminnej, z kolei nierównomierny rozwój poszczególnych obszarów miejskich zmniejsza potencjał gospodarczy całego miasta. Dlatego konieczne jest podjęcie działań w sferze gospodarczej poprzez między innymi poprawę kompetencji i umiejętności mieszkańców do podejmowania własnych inicjatyw gospodarczych, stymulowanie przedsiębiorczości czy poprawę aktywności zawodowej mieszkańców. Kompleksowość planowanych działań stanowi klucz do faktycznego i długotrwałego wyjścia wyznaczonego obszaru z sytuacji kryzysowej. Beneficjentami planowanych zmian staną się osoby w różnym wieku dotąd wykluczone, bezrobotne, zmuszone do korzystania z pomocy społecznej. Ponadto możliwe jest przekazywanie pozytywnych postaw gospodarczych młodszemu pokoleniu, a także uchronienie go przed bezrobociem i bezradnością na rynku pracy. Działania, które są przewidziane w Programie zostaną również skierowane do przedsiębiorców.

Cel strategiczny 2. 2. Wzrost poziomu rozwoju gospodarczego

Cel operacyjny 2.1: Wysoki poziom przedsiębiorczości mieszkańców gminy

Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	<ul style="list-style-type: none"> • mała liczba przedsiębiorców
Działania	<p>2.1.1. Realizacja programów aktywizujących różne grupy społeczne na lokalnym i regionalnym rynku pracy</p> <p>2.1.2. Prowadzenie programów wspierania przedsiębiorczości mieszkańców</p> <p>2.1.3. Prowadzenie stałej współpracy z przedsiębiorcami w zakresie dostosowywania osób młodych do potrzeb rynku pracy oraz aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych</p> <p>2.1.4. Wsparcie tworzenia podmiotów ekonomii społecznej</p>

Cel strategiczny 2. 2. Wzrost poziomu rozwoju gospodarczego

Cel operacyjny 2.2: Wzrost poziomu atrakcyjności gospodarczej gminy

Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	<ul style="list-style-type: none"> • brak lokali usługowych • ograniczona liczba miejsc pracy na terenie gminy
Powiązanie z potencjałami	<ul style="list-style-type: none"> • zróżnicowanie lokalnej gospodarki
Działania	<p>2.2.1. Tworzenie miejsc i wsparcie działania podmiotów wspierających powstawanie i działanie nowych, innowacyjnych przedsiębiorstw</p> <p>2.2.2. Wsparcie tworzenia i rozwoju produktów gminy (turystycznych, gospodarczych, kulturalnych)</p> <p>2.2.3. Tworzenie warunków do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości i powstawania nowych przedsiębiorstw, szczególnie dla osób wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem na rynku pracy</p>

Sfera techniczno-środowiskowa

Cel strategiczny 3: Wzrost poziomu potencjałów rozwojowych gminy

Planowane zmiany w sferze środowiskowej i technicznej mają sprawić, by w długofalowej perspektywie mieszkańcy żyli w czystej, funkcjonalnie zagospodarowanej przestrzeni. Polepszanie jakości środowiska będzie się odbywało poprzez ograniczenie niskiej emisji oraz przez uporządkowanie, estetyzację i wzbogacanie terenów zielonych o elementy małej architektury, a także promowanie postaw proekologicznych i zwiększanie świadomości ekologicznej. Planowane zmiany pozytywnie wpłyną na codzienne warunki życia mieszkańców, ponadto w dalszej perspektywie mogą przełożyć się na poprawę stanu zdrowia i długość życia mieszkańców. Beneficjentami działań będą zarówno mieszkańcy obszaru, ale także osoby korzystające z obiektów użyteczności publicznej, które w ramach podejmowanych działań zostaną zmodernizowane oraz zarządcy obiektami mieszkalnymi.

Cel strategiczny 3. Wzrost poziomu potencjałów rozwojowych gminy

Cel operacyjny 3.1: Rozwinięta infrastruktura techniczna dla potrzeb mieszkańców i osób odwiedzających gminę

Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	<ul style="list-style-type: none"> • zły stan techniczny mieszkań osób zagrożonych wykluczeniem • wysoki odsetek budynków generujących niską emisję • zły stan techniczny budynków użyteczności publicznej
Powiązanie z potencjałami	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzone działania zapewniające rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej
Działania	<p>3.1.1. Budowa nowego budynku Arterii i zagospodarowanie terenu Rynku</p> <p>3.1.2. Prowadzenie programów poprawy efektywności energetycznej budynków</p> <p>3.1.3. Modernizacja budynków użyteczności publicznej (szczególnie kulturalnych, oświatowych i innych)</p> <p>3.1.4. Kontynuacja programu poprawy warunków mieszkaniowych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym połączonych z działaniami aktywizacji społecznej (np. dbania o przestrzeń wokół domów)</p> <p>3.1.5. Rozwój sieci technicznych na terenie gminy (wodno-kanalizacyjnej, teleinformatycznej)</p>

Cel strategiczny 3. Wzrost poziomu potencjałów rozwojowych gminy

Cel operacyjny 3.2: Wysoki poziom zachowania i wykorzystania walorów przyrodniczych gminy

Powiązanie z problemami	<ul style="list-style-type: none"> • powstawanie dzikich wysypisk
-------------------------	--

i potrzebami rewitalizacyjnymi	<ul style="list-style-type: none"> wysoki odsetek budynków generujących niską emisję niska świadomość ekologiczna mieszkańców
Powiązanie z potencjałami	<ul style="list-style-type: none"> niewykorzystany teren hałdy
Działania	<p>3.2.1. Prowadzenie programów ograniczania niskiej emisji</p> <p>3.2.2. Szersze wykorzystanie walorów przyrodniczych Parku na potrzeby edukacji</p> <p>3.2.3. Rozbudowa i promocja ścieżek dydaktycznych i ekologicznych na terenie gminy</p> <p>3.2.4. Prowadzenie nowych nasadzeń na terenach zielonych</p> <p>3.2.5. Uporządkowanie, zagospodarowanie nieużytków na terenie gminy (np. Jaru za działkami)</p> <p>3.2.6. Wsparcie wykorzystania OZE (np. mikroinstalacji przy obiektach sportowych. Orlik głównym odbiorcą)</p> <p>3.2.7. Integracja infrastruktury ze środowiskiem naturalnym, wkomponowanie przestrzeni publicznej w środowisko</p>

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Cel strategiczny 4: Dogodne warunki funkcjonowania mieszkańców

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej dostrzeżono konieczność poprawy powiązań komunikacyjnych, ułatwienia poruszania się na terenie gminy, a co za tym idzie nieodzowność tworzenia nowych miejsc parkingowych. Wymienione zmiany stają się konieczne biorąc pod uwagę plany aktywizacji mieszkańców – ludność chętniej skorzysta z planowanych przedsięwzięć społecznych, jeśli zostanie im zapewniona niezbędna infrastruktura towarzysząca. Zasadniczym celem planowanych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej zmian jest umożliwienie mieszkańcom sprawnego i bezpiecznego poruszania się po rewitalizowanym terenie, co dotyczy wszystkich mieszkańców, a szczególnie dzieci, seniorów i rodzin z dziećmi.

Cel strategiczny 4. Dogodne warunki funkcjonowania mieszkańców

Cel operacyjny 4.1: Wysoki poziom ładu przestrzennego

Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	<ul style="list-style-type: none"> brak wyraźnie wyodrębnionej atrakcyjnej przestrzeni publicznej niedoposażenie w obiekty małej architektury i obiekty gastronomiczne istniejących terenów rekreacyjnych brak poczucia bezpieczeństwa
Powiązanie z potencjałami	<ul style="list-style-type: none"> istniejące tereny rekreacyjno-sportowe m.in. park
Działania	<p>4.1.1. Stworzenie rynku i otoczenia (m.in. budynek Arterii)</p> <p>4.1.2. Zapewnienie wysokiej jakości ładu przestrzennego terenów publicznych</p> <p>4.1.3. Budowa zaplecza gastronomicznego w Parku</p> <p>4.1.4. Rozwój małej architektury na terenie gminy (szczególnie w głównych przestrzeniach publicznych - park)</p> <p>4.1.5. Tworzenie i rozwój istniejących terenów sportowo-rekreacyjnych</p> <p>4.1.6. Zapewnienie przestrzeni pod rozwój usług publicznych (np. dom spokojnej starości, żłobek) jak i rozwój funkcji gospodarczych (usługi komercyjne)</p> <p>4.1.7. Wygospodarowanie przestrzeni na potrzeby tworzenia nowych kompleksów usługowo-mieszkaniowych</p> <p>4.1.8. Rozwój systemu monitoringu gminnego</p>

Cel strategiczny 4. Dogodne warunki funkcjonowania mieszkańców

Cel operacyjny 4.2: Dostosowanie warunków komunikacyjnych do potrzeb mieszkańców

Powiązanie z problemami i potrzebami	<ul style="list-style-type: none"> zły stan techniczny ciągów komunikacyjnych
--------------------------------------	--

rewitalizacyjnymi	<ul style="list-style-type: none">• brak poczucia bezpieczeństwa w ruchu drogowym• niewystarczająca liczba miejsc parkingowych
Działania	<ul style="list-style-type: none">4.2.1. Modernizacja i ograniczenie ruchu na drodze pomiędzy Parkami4.2.2. Budowa parkingów dla rowerów i bezobsługowej wypożyczalni rowerów4.2.3. Rozwój i modernizacja sieci dróg (np. skomunikowanie ul. Grabowej z ul. Dworcową, ul. Brzozowa)4.2.4. Rozwój i modernizacja chodników i ciągów pieszo-rowerowych oraz rowerowych na terenie gminy4.2.5. Budowa nowych miejsc parkingowych dla samochodów i rowerów, szczególnie w części centralnej gminy4.2.6. Rozwój sieci lokalnej komunikacji publicznej

6. Planowane, podstawowe projekty i przedsięwzięć rewitalizacyjnych wraz z charakterystyką pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Gminny Programu Rewitalizacji zakłada realizację 15 projektów rewitalizacyjnych. Projekty realizują działania, mające na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową.

Lista projektów

Tabela 82. List projektów

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu
1.	Budowa domu seniora i bawialni dla dzieci.	W ramach planowanego zadania zostanie stworzone miejsce zabaw dla dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym oraz dom seniora. Budynek zostanie wyposażony w niezbędną infrastrukturę zarówno dla rozwoju dzieci, jak i zagospodarowania wolnego czasu osób starszych. W rozkładzie powierzchni budynku zostaną wzięte pod uwagę szczególne potrzeby obydwu grup, jednocześnie korzystanie z budynku przez jedną z grup nie będzie powodowało niekorzyści lub dyskomfortu dla drugiej. Bawialnia dla dzieci będzie wyposażona w „małpi gaj”, zjeżdżalnię, basen z piłkami i trampoliny. Dla osób starszych przygotowano pomieszczenia będą spokojne, pozwalające na prowadzenie zajęć czy spotkań stanowiących atrakcyjną ofertę spędzania wolnego czasu dla seniorów.
2.	Budowa bulodromu i siłowni na świeżym powietrzu zlokalizowanych przy Parku Gminnym.	Przedmiotem zadania będzie wykonanie bulodromu czyli boiska do gry w petanque lub innych gier związanych z bulami. Inwestycja składałaby się z boiska o wymiarach 15 x 4 metry oraz ławeczek. W celu rozbudowy elementów infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej teren zostałby wzbogacony również o siłownię na świeżym powietrzu, która będzie wyposażona w różnorodne sprzęty dostosowane do potrzeb zarówno osób regularnie uprawiających sport, jak i tych, które przygodę ze sportem dopiero zaczynają.
3.	Budowa hali sportowej przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych przy ulicy Dworcowej.	Planowane działanie ma na celu poprawę infrastruktury sportowej przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych. W ramach działania zostanie stworzona wielofunkcyjna hala sportowa wraz niezbędnym zapleczem i wyposażeniem. Budynek będzie służył uczniom Zespołu Szkół, a także lokalnej społeczności. Hala sportowa potencjalnie może stać się miejscem poprawy aktywności fizycznej mieszkańców, będzie stanowiła również kolejny element wzbogacający infrastrukturę rekreacyjną i rozrywkową.
4.	Budowa Centrum Sportowego na przedpolu Kopalni Budryk.	Przedmiotem zadania jest budowa kompleksowego centrum sportowego wyposażonego w stadion, boisko treningowe, korty tenisowe oraz pełne konieczne zaplecze. Zasadniczym celem budowy centrum sportowego jest umożliwienie i zachęcenie mieszkańców gminy z każdej grupy wiekowej do zwiększenia aktywności fizycznej.
5.	Rewitalizacja osiedla przy ulicy Akacyjnej.	Realizacja zadania będzie obejmować gruntowną rewitalizację osiedla obejmującą budowę nowych miejsc parkingowych, termomodernizację budynków, monitoring, nowe nasadzenia kwiatów, krzewów i drzew, elementy małej architektury to jest ławki, huśtawki, kosze na śmieci. Projektowane działanie ma spowodować wzrost zadowolenia mieszkańców osiedla oraz poprawę jakości ich codziennego funkcjonowania. Projektowany monitoring ma zwiększyć poczucie bezpieczeństwa mieszkańców osiedla.
6.	Rewitalizacja przestrzeni	Projekt obejmuje rewitalizację przestrzeni publicznej w centrum gminy to znaczy zagospodarowanie rynku, w tym budowa budynku ARTerii, budowa

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu
	publicznej w centrum gminy Ornontowice.	pasażu usługowo-handlowego oraz infrastruktury publicznej na rynku. Planowane działania mają wyprowadzić obszar centrum gminy ze stanu kryzysu przestrzennego i społecznego poprzez nadanie nowych funkcji sprzyjających integracji mieszkańców, rozwijaniu pasji oraz wizerunku gminy jako całości – budowanie marki miejsca oraz organizację różnych imprez plenerowych (np. kiermasze świąteczne, wspólne strojenie choinki, ślizgawka, dożynki itp.). Budynek nowej ARTerii posłuży m.in. organizacji spotkań kulturalnych, organizacji zajęć dla dzieci i młodzieży i seniorów.
7.	Udostępnianie pomieszczeń dla organizacji społecznych w budynku nowej ARTerii.	W Gminie Ornontowice prężnie działa wiele organizacji społecznych. Udostępnienie pomieszczeń w budynku nowej ARTerii da możliwość organizowania różnego rodzaju warsztatów, szkoleń oraz spotkań dzięki czemu młodzież, dzieci i seniorzy rozwijać będą swoje pasje oraz zainteresowania. Całość pozwoli także na ożywienie integracji międzypokoleniowej. Udostępnienie pomieszczeń w budynku nowej ARTerii wpłynie korzystnie na integrację mieszkańców zwłaszcza dzieci, młodzieży oraz seniorów. Pozwoli rozwijać ich pasje i zainteresowania.
8.	Utworzenie świetlicy dla dzieci i młodzieży przy osiedlu Żabik.	Utworzenie świetlicy dla dzieci i młodzieży. Świetlica zaopatrzona będzie w stanowiska komputerowe z drukarką. Dostępne będą również gry planszowe i zabawki. Projekt obejmuje przystosowanie miejsca w jednym z bloków na osiedlu do potrzeb świetlicy, wyposażenie w komputery, drukarkę, gry planszowe i zabawki. Realizacja projektu przyczyni się pomocy społecznej mieszkańców osiedla Żabik. Projekt pozwoli na rozwijanie umiejętności związanych z obsługą komputera. Będzie to miejsce przeznaczone zarówno do nauki jak i zabawy najmłodszych.
9.	Utworzeniu toru saneczkowo – rowerowego przy ulicy Akacjowej.	Projekt ma na celu zagospodarowanie górki przy boisku Orlik (przy ul. Akacjowej) pod tor saneczkowo – rowerowy. Realizacja projektu pozytywnie wpłynie na atrakcyjność miejscowości. Spodziewany jest znaczny wzrost turystyki. Miejsce to przyczyni się do organizowania spotkań rodzinnych, w szczególności dla dzieci i młodzieży. Ponadto tor będzie stanowił kolejny element infrastruktury rozrywkowej i sportowej w gminie.
10.	Budowa parkingu przy ulicy Żabik.	W ramach planowanego działania powstanie parking wyposażony w 20 miejsc postojowych. Podjęcie tego działania może przyczynić się do zmniejszenia często wskazywanego problemu z parkowaniem na terenie gminy. Pod budowę wybrano ulicę Żabik stwierdzając, że jest to jeden z najbardziej niedoposażonych w miejsca parkingowe ciąg komunikacyjny w gminie.
11.	Budowa łącznika (ulicy Brzozowej) między ulicami Dworcową i Grabową.	Realizacja zadania ma obejmować budowę nowej drogi (ulicy Brzozowej), która wpłynie na poprawę ruchu drogowego w gminie, a przede wszystkim na bezpieczeństwo i wygodę mieszkańców. Nowa droga bezpośrednio skomunikuje osiedle przy ulicy Akacjowej i Grabowej z drogą powiatową, zapewni przy tym alternatywny dojazd i wpływające na ożywienie społeczne i gospodarcze terenów zdegradowanych znajdujących się przy wymienionej ulicy Akacjowej. Projekt obejmuje budowę drogi wraz z chodnikami, oświetleniem, zjazdami do posesji oraz zjazdem do Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK).
12.	Budowa łącznika drogowego Orzeska – Zamkowa wraz z dwoma	W ramach projektu powstanie odcinek drogowy, który przyczyni się do poprawy połączenia Powiatu Mikołowskiego z węzłem Dębieńsko autostrady A1, na odcinku strategicznym DW 925 – A1. Budowa wskazanego odcinka poprawi także bezpieczeństwo w ruchu drogowym. Ponadto nowa droga przyczyni się do poprawy komfortu jazdy zarówno mieszkańców

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu
	skrzyżowaniami jednopoziomymi.	Ornontowic, jak i sąsiednich miejscowości. Planowana inwestycja ma na celu budowę łącznika drogowego, dwóch rond, budowę infrastruktury towarzyszącej to znaczy chodników, kanalizacji deszczowej, oświetlenia ulicznego, przebudowę ciepłociągu i instalacji energetycznej w obrębie rond, obsadzenie zieleni i poboczy drzewami i krzewami. Ponadto zostaną także przebudowane inne instalacje na, przykład drogi dojazdowe, dojazdy do posesji, w obrębie planowanej inwestycji.
13.	Monitoring wizyjny w centrum gminy Ornontowice.	Planowana inwestycja obejmuje założenie monitoringu wizyjnego od ulicy Nowej do Parku Gminnego włącznie. Założenie monitoringu ma podnieść poczucie bezpieczeństwa mieszkańców, zminimalizować występowania aktów wandalizmu i chuligaństwa. Ponadto wskazana inwestycja ma także pozytywnie wpłynąć na możliwość ochrony mienia.
14.	Budowa parkingu w rejonie parku Gminnego.	W ramach projektu zostanie zagospodarowany teren w rejonie Parku Gminnego pod parking i układ komunikacyjny z Parkiem Gminnym i Świątynią Dumania – Parkiem Archanioła. Spowoduje to zwiększenie liczby miejsc parkingowych w gminie i pozwoli zmniejszyć niedostatek w tej sferze. Ponadto utworzenie nowych miejsc parkingowych wpłynie korzystnie na turystykę miejscowości - odwiedzający obiekty będą mogli swobodnie pozostawiać samochody i wybrać się na piesze wycieczki po obiektach i okolicy.
15.	Zmiana organizacji ruchu w kwartale ulic Zwycięstwa – Zamkowa – Orzeska.	Realizacja zadania będzie polegała na zmianie organizacji ruchu w kwartale ulic: Zwycięstwa – Zamkowa – Orzeska, wydzieleniu drogi z przeznaczeniem dla osób poruszających się na rolkach lub rowerze oraz wyposażeniu w małą architekturę (deptak, ławki, nasadzenia, kosze na śmieci). W rezultacie powstanie nowe oznakowanie pionowe i poziome. Realizacja projektu wpłynie na poprawę ruchu drogowego w gminie, a także na bezpieczeństwo i wygodę mieszkańców, ułatwi komunikację osobom poruszającym się na rolkach lub rowerze.
16.	Wsparcie dziecka w pieczy zastępczej	Projekt realizowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

Dla każdego z projektów zostały określone źródła finansowania, rezultaty oraz podmiot realizujący dany projekt.

Lp.	Nazwa projektu	Podmiot realizujący projekt	Szacunkowy koszt	Potencjale źródła finansowania	Lokalizacja	Rezultaty i sposób oceny i miary
1.	Budowa domu seniora i bawialni dla dzieci.	Urząd Gminy Ornontowice, Wydział Rozwoju i Inwestycji	2 000 000,00 zł	POKL, RPO WSL 2014-2020, PPP	Ulica Akacyjowa/Grabowa	Budynek domu seniora i bawialnia dla dzieci wraz z wyposażeniem. Liczba osób korzystających z budynku.
2.	Budowa bulodromu i siłowni na świeżym powietrzu zlokalizowanych przy Parku Gminnym.	Urząd Gminy Ornontowice, Wydział Rozwoju i Inwestycji	190 000,00 zł	RPO WSL 2014 - 2020, PROW	Obok Parku Gminnego i ZSP	1 boisko, 1 siłownia.
3.	Budowa hali sportowej przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych przy ulicy Dworcowej.	Urząd Gminy Ornontowice, Wydział Rozwoju i Inwestycji	5 000 000,00 zł	RPO WSL 2014 - 2020, PPP.	Teren ZSP	1 hala sportowa.
4.	Budowa Centrum Sportowego na przedpolu Kopalni Budryk.	Urząd Gminy Ornontowice, Wydział Rozwoju i Inwestycji	7 000 000,00 zł	RPO WSL 2014 - 2020	Przedpole Kopalni Budryk	Stadion, boisko treningowe, korty tenisowe, zaplecze.
5.	Rewitalizacja osiedla przy ulicy Akacyjowej.	Urząd Gminy Ornontowice, Wydział Rozwoju i Inwestycji	1 000 000,00 zł + 1 000 000,00 zł (wspólnoty mieszkaniowe – termomodernizacja budynków)	RPO WSL 2014 – 2020, PROW	Osiedle Akacyjowa	6 budynków poddanych termomodernizacji, 20 nowych miejsc parkingowych, 6 huśtawek, 10 ławek, 10 koszy na śmieci.
6.	Rewitalizacja przestrzeni publicznej w centrum gminy Ornontowice.	Urząd Gminy Ornontowice, Wydział Rozwoju i Inwestycji	19 000 000,00 zł	RPO WSL 2014 – 2020, PPP	Ulice Zwycięstwa i Bankowa, obok budynku Urzędu Gminy	Budowa nowego budynku ARTerii, budowa pasażu usługowo-

Lp.	Nazwa projektu	Podmiot realizujący projekt	Szacunkowy koszt	Potencjale źródła finansowania	Lokalizacja	Rezultaty i sposób oceny i miary
						handlowego, elementy małej architektury, rozbiórka budynku ARTerii i ZGKiW, budowa drogi, miejsc parkingowych i oświetlenia, budowa monitoringu wizyjnego.
7.	Udostępnianie pomieszczeń dla organizacji społecznych w budynku nowej ARTerii.	Urząd Gminy Ornontowice, Wydział Rozwoju i Inwestycji	Zależna od rodzaju warsztatu/ szkolenia/ spotkania	RPO WSL 2014 – 2020, POKL	Budynek ARTerii, ulice Zwycięstwa i Bankowa	Liczba osób i organizacji korzystających z pomieszczeń budynku.
8.	Utworzenie świetlicy dla dzieci i młodzieży przy osiedlu Żabik.	Urząd Gminy Ornontowice, Wydział Rozwoju i Inwestycji	50 000,00 zł	POKL, RPO WSL 2014 - 2020	Osiedle Żabik – blok mieszkalny	2 sale, 5 komputerów, 1 drukarka, kilkanaście gier planszowych i zabawek.
9.	Utworzeniu toru saneczkowo – rowerowego przy ulicy Akacyjowej.	Urząd Gminy Ornontowice, Wydział Rozwoju i Inwestycji	3 000 000,00 zł	RPO WSL 2014 - 2020, PPP, PROW	Ulice Akacyjowa i Działkowa, za boiskiem Orlik	Tor saneczkowy i rowerowy oraz wyposażenie w małą architekturę.
10.	Budowa parkingu przy ulicy Żabik.	Urząd Gminy Ornontowice, Wydział Rozwoju i Inwestycji	70 000,00 zł		Osiedle Żabik	Liczba miejsc parkingowych (szt.)
11.	Budowa łącznika (ulicy Brzozowej) między ulicami Dworcową i Grabową.	Urząd Gminy Ornontowice, Wydział Rozwoju i Inwestycji	1 900 000,00 zł	RPO WSL 2014 - 2020, NPPD, PROW	Działki nr: 941/22, 939/22, 2901/26, 2991/26, 2994/26, 2997,26, 3000/26,	Nowa ulica wraz z chodnikami, oświetleniem,

Lp.	Nazwa projektu	Podmiot realizujący projekt	Szacunkowy koszt	Potencjałe źródła finansowania	Lokalizacja	Rezultaty i sposób oceny i miary
					3003/26, 3006/26, 2935/26	zjazdami.
12.	Budowa łącznika drogowego Orzeska – Zamkowa wraz z dwoma skrzyżowaniami jednopoziomowymi.	Urząd Gminy Ornontowice, Wydział Rozwoju i Inwestycji	9,7 mln zł	RPO WSL 2014 - 2020, NPPDL	Ulice Dworcowa, Orzeska	Poprawa bezpieczeństwa.
13.	Monitoring wizyjny w centrum gminy Ornontowice.	Urząd Gminy Ornontowice, Wydział Rozwoju i Inwestycji	350 000,00 zł	Środki zewnętrzne, budżet gminy	Centrum Gminy	Poprawa bezpieczeństwa.
14.	Budowa parkingu w rejonie Parku Gminnego.	Urząd Gminy Ornontowice, Wydział Rozwoju i Inwestycji	1 000 000,00 zł	RPO WSL 2014 - 2020	Centrum Gminy	Liczba miejsc parkingowych (szt.).
15.	Zmiana organizacji ruchu w kwartale ulic Zwycięstwa – Zamkowa – Orzeska.	Urząd Gminy Ornontowice, Wydział Rozwoju i Inwestycji	400 000,00 zł	RPO WSL 2014 - 2020, PROW	Droga wzdłuż Parku Gminnego	Nowe oznakowanie pionowe i poziome.

7. Mechanizmy zapewnienia komplementarności w ramach programu rewitalizacji

Ważnym aspektem dla realizacji i efektywności przedsięwzięć jest ich komplementarność, która może mieć charakter:

- przestrzenny,
- problemowy,
- proceduralno-instytucjonalny,
- finansowy.

Komplementarność przestrzenna oznacza uwzględnienie przy realizacji projektów rewitalizacyjnych ciągłości przestrzeni i relacji przestrzennych łączących obszary rewitalizacji z pozostałymi częściami miasta. Istotne jest traktowanie przestrzeni jako całości i zapobieganie realizacji projektów realizacyjnych w sposób punktowy. Efekty działań rewitalizacyjnych powinny również pozytywnie wpływać na całe otoczenie.

Komplementarność problemowa to uwzględnianie w projektach rewitalizacyjnych powiązania między sferami tematycznymi, co zostało pokazane w poniższej tabeli poprzez powiązanie projektów z celami operacyjnymi.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna związana jest z organizacją zarządzania procesem rewitalizacji. Efektywność i powodzenie programu rewitalizacji będzie możliwe dzięki stworzeniu odpowiedniego systemu zarządzania rewitalizacją określonego w rozdziale 11 oraz systemu monitoringu i oceny.

Komplementarność finansowa oznacza umiejętnie powiązanie finansowania z różnych źródeł i unikanie sytuacji podwójnego finansowania. Część działań będzie ze źródeł publicznych m.in. z Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Projekty rewitalizacyjne mogą być również finansowane ze środków sektora prywatnego, co wpłynie na postrzeganie procesu rewitalizacji i jego ocenę, jak również podwyższy efektywność realizacji programu.

Lp.	Nazwa projektu	Cel operacyjny
1.	Budowa domu seniora i bawialni dla dzieci.	1.1. 4.1.
2.	Budowa bulvaru i siłowni na świeżym powietrzu zlokalizowanych przy Parku Gminnym.	1.2. 3.1.
3.	Budowa hali sportowej przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych przy ulicy Dworcowej.	1.1. 1.2. 4.1.
4.	Budowa Centrum Sportowego na przedpolu Kopalni Budryk.	1.2 3.1. 4.1.
5.	Rewitalizacja osiedla przy ulicy Akacjowej.	1.1 1.2 4.1
6.	Rewitalizacja przestrzeni publicznej w centrum gminy Ornontowice.	4.1. 1.1. 3.1.
7.	Udostępnianie pomieszczeń dla organizacji społecznych w budynku nowej ARTerii.	1.2. 3.1.
8.	Utworzenie świetlicy dla dzieci i młodzieży przy osiedlu Żabik.	1.1. 4.1. 3.1.
9.	Utworzeniu toru saneczkowo – rowerowego przy ulicy Akacjowej.	1.1. 1.2.

Lp.	Nazwa projektu	Cel operacyjny
		2.2.
10.	Budowa parkingu przy ulicy Żabik.	2.2. 4.2. 3.1.
11.	Budowa łącznika (ulicy Brzozowej) między ulicami Dworcową i Grabową.	2.2 4.2.
12.	Budowa łącznika drogowego Orzeska – Zamkowa wraz z dwoma skrzyżowaniami jednopoziomowymi.	2.2 4.2.
13.	Monitoring wizyjny w centrum gminy Ornontowice.	1.1. 1.2. 4.1.
14.	Budowa parkingu w rejonie parku Gminnego.	1.2. 4.2. 3.1.
15.	Zmiana organizacji ruchu w kwartale ulic Zwycięstwa – Zamkowa – Orzeska.	2.2 4.2.

8. Indykatywne ramy finansowe

Bardzo ważnym aspektem planowania finansowania działań jest zachowanie komplementarności źródeł finansowania, czyli połączenie źródeł prywatnych, jak i publicznych. Biorąc pod uwagę, że działania zaplanowane w Programie Rewitalizacji mogą być realizowane przez różne podmioty – zarówno z sektora publicznego, prywatnego jak i pozarządowego istnieje możliwość skorzystania ze źródeł finansowania zarówno ze źródeł komercyjnych jak i niekomercyjnych. Do źródeł komercyjnych można zaliczyć np. kredyty i pożyczki, obligacje komunalne. Dodatkowo część działań może być wspierana poprzez środki własne przedsiębiorstw i innych podmiotów np. organizacji pozarządowych. Dlatego też bardzo istotne w procesie planowania procesu rewitalizacji jest współpraca m.in. w formule partnerstwa publiczno-prywatnego.

Znaczącą rolę będą odgrywały instrumenty o charakterze niekomercyjnym:

- Środki własne pochodzące z budżetu gminy,
- Fundusze europejskie,
- Środki z budżetu Państwa.

Jeżeli chodzi o fundusze europejskie to przewidują one dedykowane działania, z których można skorzystać przy realizacji działań rewitalizacyjnych. Główne programy, z których można w tym zakresie skorzystać to:

- Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 (RPO WSL),
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POiŚ),
- Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (POWER).

Dodatkowo istnieje możliwość skorzystania ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska (np. Program Ryś), który realizuje m.in. takie programy jak:

- Gospodarka ściekowa w ramach Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych
- Ryś - termomodernizacja budynków jednorodzinnych
- BOCIAN-rozproszone, odnawialne źródła energii
- Edukacja ekologiczna

bądź Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska.

Istnieją także fundacje organizujące projekty grantowe, z których w szczególności mogą skorzystać społeczności lokalne, organizacje pozarządowe. Przykładem takiej fundacji jest Fundacja BZW WBK, która organizuje projekt grantowy „Tu mieszkam, tu zmieniam”, czy fundacja Kronenberga działająca przy Banku Citi Handlowym.

W poniższej tabeli zostały wskazane działania z programów operacyjnych, z których można starać się o środki na prowadzenie działań rewitalizacyjnych. Rozwinięcie nazw działań znajduje się w załączniku 1.

Cele operacyjne	Potencjalne źródła finansowania	Okres realizacji
1.1. Dogodne warunki do wszechstronnego rozwoju mieszkańców gminy	RPO WSL: <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 9.1 · Działanie 10.2 	do 2025 roku

	<ul style="list-style-type: none"> · Działanie 10.3 · Działanie 10.4 · Działanie 11.2 · Działanie 11.3 · Działanie 12.2 <p>POWER:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 1.2 · Działanie 1.3 · Działanie 2.7 · Działanie 2.15 	
1.2. Wysoki poziom integracji społecznej mieszkańców	<p>RPO WSL:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 10.2 · Działanie 10.3 · Działanie 10.4 · Działanie 7.1 · Działanie 7.3 · Działanie 8.2 · Działanie 8.3 · Działanie 9.1 · Działanie 9.2 <p>POIŚ:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 8.1 	do 2025 roku

Cele operacyjne	Potencjalne źródła finansowania	Okres realizacji
2.1. Rozwinięta infrastruktura techniczna dla potrzeb mieszkańców i osób odwiedzających gminę	<p>RPO WSL:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 4.3 · Działanie 5.1 · Działanie 10.2 · Działanie 10.3 · Działanie 10.4 <p>POIŚ:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 1.3 · Działanie 1.5 <p>POWER:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 2.8 	do 2025 roku
2.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania walorów przyrodniczych gminy	<p>RPO WSL:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 10.3 · Działanie 10.4 	do 2025 roku

	<ul style="list-style-type: none"> · Działanie 5.3 · Działanie 5.4 	
--	--	--

Cele operacyjne	Potencjalne źródła finansowania	Okres realizacji
3.1. Wysoki poziom ładu przestrzennego	RPO WSL: <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 4.1 · Działanie 4.3 · Działanie 4.5 · Działanie 5.2 · Działanie 10.2 · Działanie 10.3 · Działanie 10.4 POIS: <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 6.1 · Działanie 8.1 	do 2025 roku
3.2. Dostosowanie warunków komunikacyjnych do potrzeb mieszkańców	RPO WSL: <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 4.5 · Działanie 10.3 · Działanie 10.4 	do 2025 roku

Cele operacyjne	Potencjalne źródła finansowania	Okres realizacji
4.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości mieszkańców gminy	RPO WSL: <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 3.1 · Działanie 9.3 · Działanie 10.2 · Działanie 10.4 POWER: <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 2.4 · Działanie 2.15 	do 2025 roku
4.2. Wzrost poziomu atrakcyjności gospodarczej gminy	RPO WSL: <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 7.1 · Działanie 8.2 	do 2025 roku

9. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji

9.1. Podstawowe założenia partycypacji

Znaczenie partycypacji w rewitalizacji

Znaczenie partycypacji społecznej w procesach rewitalizacji zostało wyraźnie zaznaczone w ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji⁵ (Dz.U. poz. 1777). W myśl jej zapisów interesariusze powinni mieć możliwość aktywnego udziału w przygotowaniu i przeprowadzaniu rewitalizacji, jak również jej późniejszej ocenie.

Na konieczność taką wskazuje również dokument „Zasady wsparcia rewitalizacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020”⁶. Zwrócono w nim uwagę na fundamentalne znaczenie partycypacji dla powodzenia procesów rewitalizacyjnych.

Opracowanie pogłębionej diagnozy uwzględniającej perspektywę różnych grup interesariuszy umożliwiło optymalne dopasowanie Gminnego Programu Rewitalizacji do potrzeb lokalnej społeczności. Równie ważne było uspołecznienie opracowania części projekcyjnej dokumentu. Uwzględnienie opinii lokalnej społeczności miało również przełożenie na budowanie jej pozytywnego stosunku do późniejszych działań rewitalizacyjnych. Zgodnie z zapisami kolejnego rozdziału zakłada się również umożliwianie aktywnego udziału różnych grup interesariuszy we wdrażaniu i monitorowaniu Gminnego Programu Rewitalizacji. Ich partycypacja będzie więc miała w przyszłości charakter kontroli obywatelskiej.

Główne zasady partycypacji w ramach projektu

Podczas opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji przyjęto następujące zasady dotyczące organizacji i przebiegu partycypacji społecznej:

1. Zaangażowanie społeczności przez cały czas trwania projektu,
2. Włączenie w proces rewitalizacji różnych grup interesariuszy,
3. Równouprawnienie wszystkich uczestników konsultacji,
4. Dwustronny przepływ informacji – koncentracja na dojrzałych formach partycypacji (współdecydowanie i kontrola obywatelska)
5. Wieloaspektowość partycypacji,
6. Jawność przebiegu partycypacji oraz jej efektów,
7. Responsywność i dopasowanie form oraz treści partycypacji do potrzeb interesariuszy.

Interesariusze rewitalizacji

Ze względu na wieloaspektowość procesu rewitalizacji zakłada się konieczność aktywnego udziału w jego planowaniu wszystkich grup interesariuszy. Umożliwi to uwzględnienie

⁵ Dz.U. 2015 poz. 1777

⁶ Załącznik do Uchwały nr 2483/83/V/2015 Zarządu Województwa Śląskiego z dnia 29 grudnia 2015r

w dokumencie różnych punktów widzenia, a także potrzeb i preferencji osób oraz podmiotów związanych z obszarem rewitalizacji więziami o różnorodnym charakterze. Dlatego też organizacja prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji została zaplanowana, w taki sposób aby umożliwić aktywne włączenie się następujących grup interesariuszy:

- Różnych grup mieszkańców (rodziny z dziećmi, młodzież, seniorzy, osoby zagrożone wykluczeniem społecznym),
- Przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego i ich jednostek organizacyjnych (m.in. szkół i przedszkoli, ZGZG GOPS)
- Przedsiębiorców i pracodawców,
- Działacze organizacji pozarządowych (w tym działających w sferze kultury, sportu oraz działających na rzecz dziedzictwa historycznego i tradycji lokalnych),
- Przedstawiciele kościołów i związków wyznaniowych.

Oczywiście szczególny charakter będzie miało zaangażowanie w opracowywanie, a później wdrażanie Programu osób bezpośrednio związanych z obszarem rewitalizacji (mieszkańców, właścicieli, zarządców oraz użytkowników wieczystych nieruchomości oraz przedsiębiorców prowadzących tam działalność gospodarczą). Z drugiej strony ze względu na znaczenie rewitalizacji dla rozwoju całej gminy partycypacja miała charakter otwarty.

9.2. Techniki i narzędzia partycypacyjne oraz działania aktywizacyjne

Działania promocyjno-informacyjne

Informacje o postępach prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji były na bieżąco publikowane na stronie internetowej <http://jst.mikolowski.pl/>, dostępnej również w wersji dostosowanej do urządzeń mobilnych oraz w języku angielskim. Ponadto dla zwiększenia zasięgu informacji, były one zamieszczane na portalu społecznościowym Facebook, gdzie założony został fanpage Jednolita Strategia Terytorialna.

Uzasadnienie

Rozpowszechnianie informacji dotyczących rewitalizacji jest pierwszym, niezbędnym komponentem motywowania mieszkańców do aktywnego udziału w przygotowywaniu i wdrażaniu Gminnego Programu Rewitalizacji. Zastosowanie nowoczesnych kanałów komunikacji (Internet) pozwoliło na maksymalizację zasięgu działań informacyjno-promocyjnych, a tym samym zwiększyło ich skuteczność. Publikowanie informacji na Portal społecznościowy był ponadto formą komunikacji dwustronnej, gdyż umożliwiał mieszkańcom zadawanie pytań odnośnie prac nad programem.

Badania społeczne

W dniach od 18 lutego do 03 marca 2016 roku przeprowadzone zostało badania opinii mieszkańców gminy. Zastosowana została technika wywiadów kwestionariuszowych PAPI (ang. Paper and Pen Personal Interview). Ankieterzy przeprowadzali wywiady w oparciu o kwestionariusz, w którym zapisywane były odpowiedzi respondentów. Badanie zostało przeprowadzone na próbie reprezentatywnej przedmiotowo (kwotowej), odpowiadającej rozkładowi grup płci i wieku w gminie.

Uzasadnienie

Poznanie opinii i preferencji mieszkańców było bardzo ważne z punktu widzenia trafności diagnozy. Odwołanie się do lokalnej społeczności umożliwiło weryfikację i pogłębienie

opisu opracowanego na podstawie danych zastanych. Oznacza to, że perspektywa mieszkańców została uwzględniona już na etapie wyboru obszarów zdegradowanych i rewitalizacji. Dodatkowo ankieta miała również znaczenie dla budowania społecznej świadomości zagadnienia rewitalizacji i tworzenia pozytywnego nastawienia do projektu. Wybrana technika charakteryzuje się dużą efektywnością czasową, a dzięki udziałowi ankietera – minimalizacją ryzyka błędów (np. pomijania pytań).

Warsztaty diagnostyczne

Warsztaty diagnostyczne odbyły się 16 marca 2016 w godzinach 9.00-12.000 w Urzędzie Gminy Ornontowice. Podczas spotkania zaprezentowane zostały etapy realizacji projektu, a także główne informacje związane z procesem rewitalizacji. Omówione zostały ponadto wynik badania społecznego. Następnie uczestnicy spotkania zostali poproszeni o wskazanie obszarów gminy, które powinny zostać poddane procesowi rewitalizacji w pierwszej kolejności. W toku dalszych prac warsztatowych opracowane zostały charakterystyki wybranych obszarów obejmujące występujące tam problemy, zjawiska kryzysowe i potrzeby rewitalizacyjne, ale także na istniejące potencjały do wykorzystania.

Uzasadnienie

Warsztaty diagnostyczne są formą jakościowego badania potrzeb i preferencji społeczności lokalnych, pokrewną metodologii action research. Jest to technika badawcza o charakterze partycypacyjnym i aktywizującym, która umożliwia odwołanie się do wiedzy różnych grup interesariuszy. Do ważnych zalet tej techniki należy również możliwość wykorzystania pozytywnych efektów pracy grupowej m.in. efektu synergii czy zwiększonej motywacji i poczucia bezpieczeństwa uczestników spotkania. Dzięki przeprowadzeniu warsztatów możliwe było uzupełnienie wcześniejszych analiz o dane jakościowe. Zaproszenie do udziału w spotkaniu zostało skierowane do różnych grup interesariuszy, dzięki czemu możliwe było zestawienie ze sobą różnych punktów widzenia.

Warsztaty strategiczne

Warsztaty strategiczne miały miejsce 19 kwietnia 2016 w godzinach 12:30-14:30 w Urzędzie Gminy Ornontowice. Były one kontynuacją prac podjętych podczas warsztatów diagnostycznych i rozpoczęły się od prezentacji dotychczasowych wniosków a także danych ilościowych na podstawie których dokonano wyboru obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji. Po zapoznaniu się z analizą wskaźników w sferach społecznej, technicznej, środowiskowej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej (wraz z mapami) uczestnicy spotkania zostali poproszeni o zastanowienie się jak chcieliby, aby obszary rewitalizacji wyglądały w roku 2025. W drugiej części warsztatów omówione zostały działania rewitalizacyjne, które należy aby osiągnąć zakładaną wizję. Działania te przyporządkowywane były do poszczególnych sfer rewitalizacji: społecznej, gospodarczej, technicznej, środowiskowej oraz przestrzenno-funkcjonalnej. Na zakończenie spotkania uczestnicy zostali poinformowani o możliwości zgłaszania kart projektów oraz kryteriach wyboru projektów do Programu Rewitalizacji.

Uzasadnienie

Warsztaty strategiczne, podobnie jak diagnostyczne przyczyniły się do aktywizacji interesariuszy rewitalizacji. Ponownie możliwe było wykorzystanie pozytywnych efektów pracy grupowej a także wypracowywanie konsensusu uwzględniającego punkty widzenia różnych grup interesariuszy. Warsztaty strategiczne stanowią formę współdecydowania lokalnej społeczności o zapisach Gminnego Programu Rewitalizacji. Oznacza to, że prace odbywały się w partnerstwie pomiędzy władzami samorządowymi a obywatelami. Interesariuszom przekazana została część kompetencji (a zrazem odpowiedzialności) związanej z pracami nad dokumentem.

Konsultacje społeczne – zgłaszanie uwag on-line

Po opracowaniu wstępnej wersji dokumentu Gminnego Programu Rewitalizacji mieszkańcy mieli możliwość zgłaszania uwag do jego zapisu. Wybrana została forma konsultacji on-line za pośrednictwem należącej do ResPublic sp. z o.o. platformy internetowej Cyfrowa Demokracja (<http://cyfrowademokracja.pl/>). Został tam zamieszczony interaktywny formularz umożliwiający wszystkim chętnym wyrażenie swoich opinii o Programie i zaproponowanie ewentualnych zmian w zapisach. Na stronie opublikowano również sam dokument, tak aby mieszkańcy mogli się z nim dokładnie zapoznać przed wzięciem udziału w konsultacji. Czas na zgłaszanie uwag wynosił 14 dni, następnie zaś wszystkie uwagi zostały opracowane w formie zestawienia zawierającego treść uwagi wraz z odniesieniem się do nich (decyzja o uwzględnieniu lub uzasadnienie rezygnacji z uwzględnienia).

Uzasadnienie

Możliwość zgłaszania uwag przez przełożyła się na jakość końcowej wersji Gminnego Programu Rewitalizacji. Dzięki wykorzystaniu Internetu wszyscy chętni interesariusze mogli wziąć udział w konsultacjach w dogodnym dla siebie czasie, korzystając z dowolnego urządzenia z dostępem do internetu. Ważną zaletą tego sposobu zgłaszania uwag jest również ustrukturyzowanie zgłaszanych uwag, umożliwiające ich sprawne opracowanie.

10. System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji

Podstawowe zasady wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji

Całość procesu realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji opierać się będzie na następujących zasadach:

1. Zasada partycypacji społecznej⁷.
2. Zasada otwartości i równości dostępu.
3. Zasada współfinansowania.
4. Zasada oceny efektywności ekonomicznej.

Podmioty odpowiedzialne za wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji

Za wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji odpowiedzialny jest Wójt. W realizacji działań wspierać go będzie Zespół Projektowy, pełniący funkcje koordynatorskie, merytoryczne i formalne.

Zgodnie z zapisami „Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” zakłada się szeroką partycypację społeczną również na etapie wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji. Podczas wdrażania dokumentu nawiązana zostanie więc wielostronna współpraca, m.in. z:

Urzędem Gminy oraz jego jednostkami organizacyjnymi,

- sołectwami,
- beneficjentami zewnętrznymi odpowiadającymi za realizację projektów rewitalizacyjnych tj. spółdzielniami mieszkaniowymi, instytucjami kultury, instytucjami polityki społecznej, organizacjami samorządu gospodarczego, fundacjami i stowarzyszeniami, lokalnymi przedsiębiorcami, parafiami, osobami prywatnymi,
- mieszkańcami obszarów rewitalizacji
- innymi interesariuszami procesu rewitalizacji.

Gminny Program Rewitalizacji zakłada włączanie projektów zewnętrznych, zgłaszanych przez potencjalnych partnerów programu (tzw. beneficjentów zewnętrznych). Przekłada się to na wpisanie do dokumentu, a następnie realizację projektów finansowanych zarówno środków UE, jak i środków z funduszy celowych, środków prywatnych oraz wkładu społecznego.

⁷ Dokładny opis realizacji zasady znajduje się w rozdziale „Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji”

11. System monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu

Za prowadzenie monitoringu i oceny postępów we wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji odpowiadać będzie Zespół Projektowy.

Podstawą systemu monitoringu i oceny realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji będzie pozyskiwanie i gromadzenie danych ilościowych. Będą to zarówno dane przestrzenne generowane z wykorzystaniem narzędzi cyfrowych oraz dane zbierane przez komórki organizacyjne Urzędu Gminy zaangażowane w program rewitalizacji. Dane te powinny być zbierane na poziomie adresowym, z możliwością agregacji na poziomie mniejszych części gminy. Zaleca się gromadzenie danych w sposób ciągły. Umożliwi to przeprowadzanie analiz i corocznego raportowania postępu w realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji.

Monitoring realizacji poszczególnych celów operacyjnych odbywać się będzie w oparciu przypisane do nich mierzalne wskaźniki rezultatu i produktu. Ocena powinna być dokonywana przez odpowiednie jednostki administracyjne w cyklach rocznych (chyba że ze względu na charakter konkretnego wskaźnika optymalna jest inna częstotliwość pomiaru).

Zaproponowany system wskaźników został zaprojektowany w oparciu o następujące kryteria:

- Mierzalność – wskaźniki powinny być możliwe do zmierzenia na odpowiednio wysokim poziomie dokładności,
- Rzetelność – pomiar wskaźników powinien być dokonywany w sposób obiektywny, za każdym razem na tych samych zasadach,
- Trafność – wskaźniki powinny odzwierciedlać rzeczywisty poziom realizacji celów, a więc być dobrane tak, aby odzwierciedlać rzeczywiste wyniki działań,
- Dostępność – wskaźniki powinny być dostępne dla osób lub instytucji dokonujących ewaluacji, ich pozyskanie powinno być proste i nie wymagać nadmiernych nakładów finansowych ani czasowych.

Ze względu na zróżnicowanie celów operacyjnych Gminnego Programu Rewitalizacji. zastosowane zostaną zarówno wskaźniki produktu, jak i rezultatu. Pierwsze z nich mierzą konkretne, materialne efekty podejmowanych działań w ramach realizacji zapisów dokumentu (co oznacza, że poziom wyjściowych tych wskaźników wynosi zero). Z kolei wskaźniki rezultatu pokazują zmiany wynikające z wykorzystania wytworzonych produktów. Punktem odniesienia powinien być poziom danego wskaźnika przed rozpoczęciem działań.

Tabela 83. Wskaźniki monitoringu

Cel operacyjny	Wskaźnik	Rodzaj	Źródło
1.1. Dogodne warunki do wszechstronnego rozwoju mieszkańców gminy	Liczba przeprowadzonych działań w ramach stałych programów aktywizacji gospodarczej mieszkańców, w tym związanych z dostosowaniem osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem do potrzeb rynku pracy (w danym roku)	Produktu	Zespół Projektowy
	Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	Rezultatu	Powiatowy Urząd Pracy

Cel operacyjny	Wskaźnik	Rodzaj	Źródło
1.2. Wysoki poziom integracji społecznej mieszkańców	Liczba zrealizowanych inicjatyw oddolnych (w danym roku)	Produktu	Urząd Gminy
	Liczba organizacji pozarządowych	Rezultatu	Urząd Gminy
2.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości mieszkańców gminy	Liczba zrealizowanych programów aktywizujących różne grupy społeczne na lokalnym i regionalnym rynku pracy (w danym roku)	Produktu	Zespół Projektowy
	Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	Rezultatu	Powiatowy Urząd Pracy
2.2. Wzrost poziomu atrakcyjności gospodarczej gminy	Liczba nowych produktów turystycznych (w danym roku)	Produktu	Zespół Projektowy
	Liczba działalności gospodarczych na 1000 mieszkańców	Rezultatu	CEIDG
3.1. Rozwinięta infrastruktura techniczna dla potrzeb mieszkańców i osób odwiedzających gminę	Wybudowany nowy budynek Arterii	Produktu	Zespół Projektowy
	% budynków podłączonych do sieci wodnokanalizacyjnej i teleinformatycznej	Produktu	Urząd Gminy
	Ocena jakości powietrza – liczba substancji dla których przekroczone zostały dopuszczalne poziomy (w danym roku)	Rezultatu	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach
3.2. Wysoki poziom zachowania i wykorzystania walorów przyrodniczych gminy	Liczba nowych nasadzeń na terenach zielonych (w danym roku)	Produktu	Zespół Projektowy
	Ocena jakości powietrza – liczba substancji dla których przekroczone zostały dopuszczalne poziomy (w danym roku)	Rezultatu	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach
4.1. Wysoki poziom ładu przestrzennego	Liczba kamer monitoringu gminnego	Rezultatu	Komisariat Policji w Orzeszu
	Wartość inwestycji w małą architekturę w PLN (w danym roku)	Produktu	Zespół Projektowy
4.2. Dostosowanie warunków komunikacyjnych do potrzeb mieszkańców	Długość wybudowanych/zmodernizowanych dróg w km (w danym roku)	Produktu	Zespół Projektowy
	Liczba nowych miejsc parkingowych dla samochodów i rowerów (w danym roku)	Rezultatu	Zespół Projektowy

Źródło: opracowanie własne

Ponadto przewiduje się włączenie mieszkańców w proces monitoringu i oceny realizacji Programu, co stanowić będzie formę kontroli obywatelskiej. Przewiduje się więc cykliczne badania opinii mieszkańców (w formie ankiety internetowej lub wywiadów kwestionariuszowych). Ze względu na możliwość czynienia porównań i prognozowania dalszych trendów rozwoju, zalecane jest użycie narzędzia możliwie podobnego do zastosowanego przy diagnozie na potrzeby Programu Rewitalizacji. Dodatkową możliwością aktywnego zaangażowania się różnych grup interesariuszy we wdrażanie zapisów dokumentu oraz ocenę jego efektów stanowić będą coroczne spotkania, podczas których prezentowane i omawiane będą dane z monitoringu.

Na podstawie monitoringu i oceny działań realizowanych w ramach Programu możliwe będzie, w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości, wprowadzenie korekt. Podobnie, modyfikacje będą mogły zostać wprowadzone w reakcji na zmiany w otoczeniu programu (np. sytuacji gospodarczej czy uwarunkowań legislacyjnych). Każda aktualizacja Gminnego Programu Rewitalizacji wymagać będzie przyjęcia stosownej uchwały Rady Gminy. Modyfikacje będą mogły zostać wprowadzone bezpośrednio w reakcji na wyniki corocznego monitoringu bądź też na wniosek członków Zespołu Projektowego (w przypadku zmian w otoczeniu programu).

12. Spis tabel

Tabela 1. Powiązanie Gminnego Programu Rewitalizacji ze Strategią Rozwoju Gminy Ornontowice na lata 2007-2015	8
Tabela 2. Powiązanie Gminnego Programu Rewitalizacji ze Strategią Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy na lata 2006 - 2015.....	9
Tabela 3. Powiązanie Gminnego Programu Rewitalizacji ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ornontowice	11
Tabela 4. Liczba ludności w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014	13
Tabela 5. Współczynnik feminizacji w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014.....	13
Tabela 6. Ludność w podziale na grupy wieku (%) w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w roku 2014	13
Tabela 7. Współczynnik obciążania demograficznego w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014.....	13
Tabela 8. Urodzenia żywe na 1000 ludności w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014.....	14
Tabela 9. Zgony na 1000 ludności w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014.....	14
Tabela 10. Przyrost naturalny na 1000 ludności w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014.....	14
Tabela 11. Migracje krajowe w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014	15
Tabela 12. Saldo migracji krajowych w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014.....	15
Tabela 13. Migracje zagraniczne w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014	15
Tabela 14. Saldo migracji zagranicznych w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014.....	15
Tabela 15. Osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w latach 2010-2014	16
Tabela 16. Osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej poniżej i powyżej kryterium dochodowego w latach 2010-2014.....	17
Tabela 17. Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci w latach 2010-2014	17
Tabela 18. Wydatki na pomoc społeczną w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2014 roku ..	18
Tabela 19. Liczba rodzin, które złożyły wniosek o przyznanie pomocy społecznej w 2015 roku wg powodu.....	18
Tabela 20. Wydatki na pomoc społeczną budżetu gminy Ornontowice w 2015 roku.....	18
Tabela 21. Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym i w wieku przedszkolnym (dzieci w wieku 3-5 lat)	19
Tabela 22. Uczniowie w szkołach podstawowych.....	19
Tabela 23. Liczba uczniów w gimnazjach	19
Tabela 24. Wyposażenie placówek oświatowych w gminie Ornontowice w 2015 r.	20
Tabela 25. Szkoły ponadgimnazjalne i policealne ogółem	20
Tabela 26. Liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych i policealnych	20
Tabela 27. Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w 2014 r. (I tura wyborów, 16 listopada 2014 r.)	21
Tabela 28. Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w 2014r. w podziale na okręgi wyborcze (I tura wyborów, 16 listopada 2014 r.)	22
Tabela 29. Dane dotyczące procedury „Niebieskiej Karty” w latach 2012-2015	22

Tabela 30. Liczba Niebieskich Kart wydanych w 2015 r. w podziale na okręgi wyborcze	22
Tabela 31. Dane dotyczące przestępczości przeciwko rodzinie: czyny z art. 207 kk, art. 209 kk (postępowania wszczęte) w latach 2011-2015	23
Tabela 32. Liczba czynów przeciwko w rodzinie w 2015r. w podziale na okręgi wyborcze	23
Tabela 33. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie mikołowskim w odniesieniu do województwa i kraju w latach 2011-2015 (stan na dzień 31 grudnia)	23
Tabela 34. Stopa napływu bezrobotnych zarejestrowanych w powiecie mikołowskim w odniesieniu do województwa i kraju w latach 2013-2015 (stan na dzień 31 grudnia)	23
Tabela 35. Liczba bezrobotnych w gminach powiatu mikołowskiego w latach 2010-2015	24
Tabela 36. Bezrobotni w podziale na płeć (stan na dzień 31 grudnia 2015)	24
Tabela 37. Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy w miesiącach (stan na dzień 31 grudnia 2015)	24
Tabela 38. Bezrobotni według grup wieku (stan na dzień 31 grudnia 2015)	24
Tabela 39. Bezrobotni według wykształcenia (stan na dzień 31 grudnia 2015)	25
Tabela 40. Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy (stan na dzień 31 grudnia 2015)	25
Tabela 41. Liczba bezrobotnych na 1000 ludności w podziale na okręgi wyborcze (stan na dzień 31 grudnia 2015)	25
Tabela 42. Liczba podmiotów gospodarczych w gminach powiatu mikołowskiego w latach 2010-2014	27
Tabela 43. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1000 ludności	28
Tabela 44. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	28
Tabela 45. Podmioty gospodarcze wg klas wielkości w 2014 roku	29
Tabela 46. Liczba przedsiębiorców na 1000 mieszkańców (stan na 2015r.)	29
Tabela 47. Odsetek przedsiębiorstw prowadzących działalność w 2015 roku wg sekcji PKD 2007	29
Tabela 48. Powierzchnia lasów (ha)	30
Tabela 49. Lesistość w %	30
Tabela 50. Powierzchnia obszarów chronionych w latach 2010-2015 (ha)	31
Tabela 51. Pomniki przyrody w latach 2010-2014	31
Tabela 52. Zmieszane odpady komunalne zebrane w ciągu roku (ogółem na 1 mieszkańca, w kg)	32
Tabela 53. Poziomy recyklingu osiągnięte w 2012 r. w Ornontowicach	33
Tabela 54. Powierzchnia całkowita gminy	34
Tabela 55. Struktura użytkowania gruntów w gminie	34
Tabela 56. Drogi w stanie niedostatecznym w okręgach	36
Tabela 57. Mieszkania w nowych budynkach mieszkalnych (oddanych do użytkowania w całości lub w poszczególnych częściach) i niemieszkalnych	37
Tabela 58. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	37
Tabela 59. Mieszkania na 1000 mieszkańców	37
Tabela 60. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	38
Tabela 61. Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej w latach 2010-2014	38
Tabela 62. Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w latach 2010-2014	38
Tabela 63. Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej w latach 2010-2014	38
Tabela 64. Respondenci według płci i wieku	40
Tabela 65. Respondenci według wykształcenia	40
Tabela 66. Respondenci według czasu zamieszkania w gminie	40
Tabela 67. Oceny Gminy jako miejsca zamieszkania	40

Tabela 68. Najważniejsze problemy społecznej w gminie (pytanie wielokrotnego wyboru)	41
Tabela 69. Oceny aktualnego poziomu ochrony zabytków i opieki nad nimi w Gminie	41
Tabela 70. Grupy, które powinny być zdaniem Respondentów głównymi odbiorcami działań rewitalizacyjnych w ich miejscu zamieszkania (pytanie wielokrotnego wyboru) ..	42
Tabela 71. Frekwencja w wyborach samorządowych oraz liczba „Niebieskich Kart”, czynów przeciwko rodzinie i liczba osób bezrobotnych na 1000 osób w podziale na okręgi.	42
Tabela 72. Liczba prowadzonych działalności gospodarczych na 1000 osób w podziale na okręgi.	46
Tabela 73. Liczba działek z azbestem w podziale na okręgi.	48
Tabela 74. Odsetek dróg w stanie niedostatecznym oraz liczba zabytków w podziale na okręgi wyborcze.	50
Tabela 75. Odsetek budynków wybudowanych przed 1970 rokiem w podziale na okręgi	51
Tabela 76. Bezrobotni na 1000 mieszkańców, liczba wydanych „Niebieskich Kart” i liczba czynów przeciwko rodzinie z art. 207 kk, art. 209 kk na 1000 mieszkańców	57
Tabela 77. Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	57
Tabela 78. Liczba działek z azbestem	57
Tabela 79. Odsetek dróg w stanie niedostatecznym	58
Tabela 80. Odsetek budynków wybudowanych przed 1970 rokiem	58
Tabela 81. Tereny rewitalizacji wraz z przypisanymi, zidentyfikowanymi problemami z sferach społecznej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej	59
Tabela 82. List projektów	68
Tabela 83. Wskaźniki monitoringu	84

13. Spis rysunków

Rysunek 1. Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców okręgu, frekwencja w wyborach samorządowych w 2014r. oraz organizacje pozarządowe	43
Rysunek 2. Liczba czynów przeciwko rodzinie w przeliczeniu na 1000 mieszkańców okręgu oraz liczba Niebieskich Kart w przeliczeniu na 1000 mieszkańców okręgu	44
Rysunek 3. Wskazania w sferze społecznej	45
Rysunek 4. Liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców okręgu	47
Rysunek 5. Wskazania w sferze środowiskowej	48
Rysunek 6. Liczba działek z azbestem w okręgu	49
Rysunek 7. Wskazania w sferze przestrzenno-funkcjonalnej.....	50
Rysunek 8. Odsetek dróg w okręgu określanych jako "w stanie niedostatecznym", wiaty przystankowe, obiekty zabytkowe oraz przestrzenie publiczne.....	51
Rysunek 9. % Budynków wybudowanych przed 1970 r. w ogólnej liczbie budynków	52
Rysunek 10. Wskazania w sferze technicznej	53